

flacăra

anul xxxiii
2 (1491)
VINERI
13 IANUARIE
1984

săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste

SĂRBĂTORIREA TOVARĂȘEI ELENA CEAUȘESCU

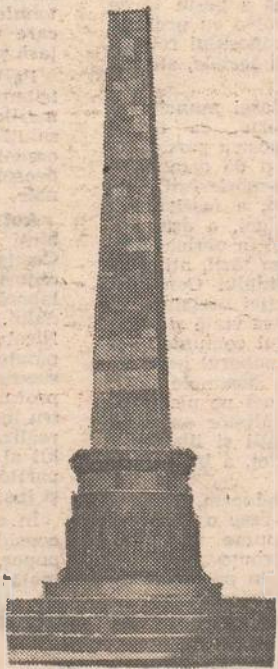
**O viață dăruită înfloririi patriei,
fericirii poporului, progresului și păcii în lume**

UNIREA FACE PUTEREA

Articole, reportaje
și comentarii
consacrate împlinirii
a 125 de ani de la formarea
statului național român modern

Paginile 4-7

Din primele zile, mai mult și mai bine!

*Fapte de viață,
fapte de muncă
în patru unități
economice*

Pagina 8

■ O SĂRBĂTOARE A SPIRITULUI : decernarea premiilor revistei „Flacăra”

Pagina 15

■ Stagiune de muzică și poezie tînăre pe Valea Prahovei (turneul Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar continuă)

Pagina 24

Sport

● În turneul final al europenilor de fotbal, reprezentativa României în grupă cu R.F.G., Spania și Portugalia

● După o îndelungată absență, Natalia Betini și-a reluat antrenamentele !

Paginile 20-21

Fierbinte omagiu unei vieți și activități exemplare, închinată înfloririi României socialiste

● Sărbătorirea tovarășei ELENA CEAUȘESCU ●

În cadrul unei solemnități care a avut loc sîmbătă, 7 ianuarie, în stațiunea Predeal, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prim viceprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, a fost sărbătorită cu ocazia zilei de naștere și a îndelungatei sale activități revoluționare. Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, la solemnitate au participat tovarășii Constantin Dăscălescu, Iosif Banc, Emil Bobu, Lina Ciobanu, Ion Coman, Nicolae Constantin, Ion Dincă, Ludovic Fazekas, Alexandrina Gănușe, Manea Mănescu, Constantin Olteanu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pătan, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Ilie Verdet, Ștefan Andrei, Petru Enache, Suzana Gădea, Ana Mureșan, Ion Ursu, Richard Winter, Marin Nedelcu, prim-secretar al Comitetului județean Brașov al P.C.R. În acest cadru festiv, tovarășei Elena Ceaușescu i-a fost înmînată Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România, de către tovarășul Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al guvernului.

Întreaga desfășurare a solemnității a constituit o grăitoare dovadă a înaltei prețurii pe care partidul, întregul nostru popor o acordă activității multilaterale, pline de abnegație, de patos revoluționar desfășurate de tovarășa Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului, strălucit om de știință, savant de renume mondial. A fost omagiată activitatea neobosită, deosebit de bogată pe care tovarășa Elena Ceaușescu o consacră împlinirii înaltelor aspirații de progres, bunăstare, libertate și independență ale națiunii noastre, cauzei socialismului și păcii. Sărbătorirea a pus cu putere în lumină aleele gânduri și sentimentele de profundă stimă, de caldă prețuire pe care toți cetățenii patriei noastre le poartă tovarășei Elena Ceaușescu, pentru contribuția activă, de deosebită însemnătate pe care, alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, a adus-o și o aduce la împlinirea întregii politici interne și externe a partidului și statului nostru, la continua dezvoltare a științei, învățămîntului și culturii românești, la transpunerea în viață a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. A fost evocată munca plină de strălucire, de largă recunoaștere internațională, pe care tovarășa Elena Ceaușescu o desfășoară cu remarcabilă pasiune pe tărîmul cercetării științifice, îndrumînd nemijlocit activitatea din acest domeniu.

Tovarășii din conducerea partidului și statului prezenți la solemnitate, dînd glas sentimentelor de aleasă prețuire și adînc respect ale întregului nostru partid și popor, au felicitat-o cu deosebită afecțiune pe tovarășa Elena Ceaușescu și i-au adresat, din adîncul inimilor, călduroase urări de viață îndelungată, de fericire, sănătate și multă putere de muncă, de noi și tot mai mari succese în întreaga sa activitate.

În aceeași zi, în onoarea tovarășei Elena Ceaușescu, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliul de Stat și Guvernul Republicii Socialiste România au oferit o masă tovarășească. Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu au participat tovarășii Constantin Dăscălescu, Iosif Banc, Emil Bobu, Virgil Cazacu, Lina Ciobanu, Ion Coman, Nicolae Constantin, Ion Dincă, Ludovic Fazekas, Alexandrina Gănușe, Manea Mănescu, Constantin Olteanu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pătan, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Ilie Verdet, Ștefan Andrei, Marin Enache, Petru Enache, Suzana Gădea, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Ana Mureșan, Ion Totu, Ion Ursu, Richard Winter, Nicu Ceaușescu, Marin Nedelcu. Tovarășii din conducerea partidului și statului au participat împreună cu sotiile. Cei prezenți au toastat în sănătatea secretarului general al partidului, președintelui Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în onoarea tovarășei Elena Ceaușescu, i-au urat multă putere de muncă, noi și tot mai mari succese în întreaga activitate, alături și împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, în împlinirea politicii partidului și statului nostru, pentru înflorirea continuă a României socialiste, pentru progres și pace pe pămînt.

P. NICOARĂ ■

Scrisoarea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România, adresată tovarășei Elena Ceaușescu

Cu prilejul aniversării zilei de naștere și al îndelungatei dumneavoastră activități revoluționare, ne este deosebit de plăcut să vă adresăm, în numele Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, al Consiliului de Stat și Guvernului Republicii Socialiste România, cele mai profunde sentimente de prețuire și stimă, călduroase felicitări și urări de viață îndelungată, multă sănătate și fericire.

Folosim acest moment aniversar pentru a vă exprima înalta apreciere pe care partidul și poporul nostru o dau bogatei și neobositei dumneavoastră activități, spiritului profund revoluționar și înaltei competențe cu care acționați — ca membru al Comitetului Politic Executiv, ca prim viceprim-ministru al guvernului și ca președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — pentru împlinirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, a mărețelor obiective ale Programului Partidului de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Este, de asemenea, un fericit prilej pentru noi să subliniem că sărbătorirea, în acest an, a zilei dumneavoastră de naștere — anul celei de-a 40-a aniversări a revoluției de eliberare națională, antifascistă și antiimperialistă și a celui de-al XIII-lea Congres al partidului — coincide cu aniversarea a peste 45 de ani de luptă revoluționară, pe care ați desfășurat-o cu profund devotament pentru cauza clasei muncitoare, a poporului român, pentru împlinirea nobilelor idealuri ale dreptății sociale, ale socialismului și comunismului.

Intrînd, încă din anii tinereții, în rîndurile clasei muncitoare — a cărei fiică devotați sînteți — ați luat parte, ca tinără utecistă și ca activistă neîfrîcătă a glorioșului nostru partid comunist, la marile bătălii purtate de masele largi de oameni ai muncii împotriva nedreptei orînduirii burghezo-moșierești, împotriva exploatării și asupririi poporului român, a fascismului și războiului, pentru construirea unei societăți noi, a dreptății și bunăstării. Atît în anii grei ai ilegalității, cit și în perioada de adînci transformări innoitoare de după eliberarea țării, ați adus o valoroasă contribuție la lupta eroică a Partidului Comunist Român pentru împlinirea revoluției și construcției socialiste în România, constituind, prin întreaga dumneavoastră viață și luptă — desfășurată alături și împreună cu înflăcăratul comunist, revoluționar și patriot militant căruia partidul și poporul i-au încredințat răspunderea supremă de a conduce destinele țării, măreața operă istorică de edificare a societății noi pe pămîntul României, tovarășul Nicolae Ceaușescu — un înălțor exemplu de dăruire revoluționară pentru triumful dreptății și libertății, pentru cauza independenței și suveranității patriei, a bunăstării și fericirii poporului.

Dorim ca, în aceste momente sărbătorești, să aducem, de asemenea, un înalt omagiu activității strălucite pe care o desfășurați, ca eminent om de știință și savant de renume mondial, pentru dezvoltarea științei românești și pentru promovarea susținută, în toate domeniile construcției socialiste din patria noastră, a celor mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice moderne — condiție fundamentală a asigurării progresului neîn-

trerupt al societății noastre socialiste, a înălțării României pe noi trepte de civilizație și bunăstare. Se bucură de o largă prețuire și de un profund respect atît în țară, cit și peste hotare, prodigioasa activitate pe care o desfășurați în slujba progresului general al cunoașterii științifice, hotărîrea neșrămutată cu care acționați — în calitate de președinte al Comitetului Național Român „Oamenii de știință și pacea” — pentru ca minunatele creații ale genului uman să nu fie puse niciodată în slujba războiului și distrugerii, ci să servească exclusiv bunăstării și fericirii oamenilor, împlinirii dezideratelor omenerii de a trăi și a se dezvolta într-o lume mai dreaptă și mai bună, a păcii și colaborării, a înțelegerii între toate națiunile.

Înaltele distincții ce vi s-au acordat, titlurile de doctor în științe și membru al celui mai înalt for științific al țării — Academia Republicii Socialiste România — la care se adaugă și titlurile de „Doctor Honoris Causa” și „Membru de onoare” conferite de prestigioase instituții științifice și academii din numeroase țări ale lumii — constituie o strălucită incununare a acestei bogate activități și, totodată, o largă recunoaștere și prețuire internațională a contribuției de mare valoare pe care o aduceți la îmbogățirea tezaurului universal de gândire și creație tehnico-științifică, o elocventă ilustrare a înaltului prestigiu de care vă bucurați în rîndul oamenilor de știință și cultură din țară și de pe toate meridianele lumii.

Partidul, întregul nostru popor apreciază în mod deosebit contribuția de seamă pe care ați adus-o și o aduceți la promovarea marilor idealuri de pace și colaborare ale României socialiste, la soluționarea pașnică a problemelor complexe care confruntă omenirea contemporană, la împlinirea dezarmării, și în mod deosebit a dezarmării nucleare, la cauza destinderei internaționale, a independenței și suveranității popoarelor.

Animată de cele mai înălțătoare gânduri și de cele mai fierbinți sentimente, vă dorim, mult stimată tovarășă Elena Ceaușescu, ca — alături de cel mai iubit fiu al poporului român, ctitorul României socialiste moderne, marele Erou al păcii, colaborării și înțelegerii între popoare, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu — să trăiți ani îndelungați și rodnici, în sănătate și fericire, să aveți satisfacția și bucuria a noi și noi succese în remarcabila activitate pe care o desfășurați cu profund spirit revoluționar, fermitate și dăruire comunistă, pentru împlinirea politicii clarvăzătoare a partidului nostru, pentru realizarea neabătută în viață a istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale, a mărețului Program al partidului de făurire a societății socialist multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

În această zi sărbătorească, dînd glas sentimentelor de înaltă considerație, dragoste și prețuire ale întregului nostru partid și popor, vă adresăm, mult stimată tovarășă Elena Ceaușescu, cu toată căldura inimilor noastre și cu cele mai alese simțăminte de respect și afecțiune tovarășească, tradiționala urare: LA MULȚI ANI!

COMITETUL POLITIC EXECUTIV
AL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI
COMUNIST ROMÂN

CONSILIUL DE STAT,
GUVERNUL REPUBLICII SOCIALISTE
ROMÂNIA

ÎNALTĂ CONSIDERAȚIE, DRAGOSTE ȘI PREȚUIRE

● Sărbătorirea tovarăsei ELENA CEAUȘESCU ●

De pe tot cuprinsul țării, telegrame, mesaje și scrisori de felicitare au fost adresate tovarăsei Elena Ceaușescu, exprimând cald și unanim omagiu al națiunii, cele mai profunde sentimente de prețuire și stimă cu ocazia aniversării zilei sale de naștere și a peste 45 de ani de activitate revoluționară. Oameni ai muncii de la orașe și sate, colective din întreprinderi, organizații și comitete de partid, instituții centrale, oameni de știință, artă și cultură și-au reafirmat cu acest sărbătoresc prilej prețuirea pe care o acordă unei personalități de prim rang a cărei neobosită activitate, desfășurată alături de cel mai iubit fiu al poporului, ctitorul României moderne, președintele Nicolae Ceaușescu, își pune pecetea, zi de zi, asupra înnoirii și înălțării patriei.

Astfel, mesajul **Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie**, dând glas gândurilor și sentimentelor tuturor celor ce muncesc în domeniul științei și tehnologiei în țara noastră, subliniază înfăptuirile tovarăsei Elena Ceaușescu pe tărîmul științei, al legării acesteia de viață, de nevoile și aspirațiile societății, de cauza progresului și păcii. „Îmbinînd înaltele dumncavoastă misiuni de partid și de stat cu răspunderea de președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie — se spune în mesaj — asigurați îndeplinirea rolului încredințat acestui organ în mobilizarea cercetării științifice și tehnologice proprii la soluționarea sarcinilor dezvoltării economice și perfecționării sociale cuprinse în programele aprobate de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, de conducerea partidului nostru”.

Academia Republicii Socialiste România, care numără printre membrii săi pe tovarăsa Elena Ceaușescu, personalitate proeminentă a științei și culturii românești, reliefează în mesajul său că grație îndrumării și conducerii directe a academicianului Elena Ceaușescu, „munca de creație științifică și tehnică din Republica Socialistă România cunoaște remarcabile împliniri. Activitatea rodnică a Comitetului Național Român «Oamenii de știință și pacea», desfășurată sub prestigioasa dumneavoastă conducere, ilustrează convingător spiritul profund umanist și responsabil al politicii partidului și statului nostru, cerința imperioasă ca știința, cercerile ei, investiția de inteligență să fie

puse în slujba omenirii, a vieții și a Păcii”.

Beneficiind de orientarea și îndrumarea nemijlocită a tovarăsei Elena Ceaușescu, se arată în scrisoarea **Ministerului Educației și Învățămîntului**, „învățămîntul a devenit, în ultimii ani, un factor esențial al progresului social, se bucură de o atenție și o grijă deosebite, ocupă un loc prioritar în tot ceea ce conducerea partidului și statului nostru proiectează”.

ționale create activității din domeniul cercetării științifice și dezvoltării tehnologice”. Și în mesajul **Comitetului de Stat pentru Energia Nucleară** se subliniază contribuția excepțională adusă „la progresul și înflorirea continuă a științei și culturii românești, la aplicarea în toate sectoarele construcției socialiste din țara noastră a cuceririlor revoluției tehnico-științifice contemporane, la propășirea

rată în telegramă — în ultimii ani, odată cu dezvoltarea economico-socială a patriei, a înflorit multilateral cultura noastră, afirmîndu-se ca factor activ al lărgirii orizontului spiritual al întregului popor, al consolidării trăsăturilor morale înaintate în întreaga viață socială. Pentru toate acestea, oamenii muncii, beneficiari și făuritori ai culturii noi, socialiste, toți cei care lucrează în domeniul culturii și artei vă exprimă întreaga lor grațitudine și vă asigură că vor acționa cu fermitate și în viitor pentru transpunerea în viață a politicii culturale a partidului”.

În telegrama **Consiliului Național al Femeilor** se arată: „Femeile României socialiste, împreună cu întregul popor, dau o înaltă apreciere și își exprimă întreaga admirație pentru rolul dumneavoastă deosebit de important în elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, pentru modul strălucit în care vă desfășurați activitatea în forurile superioare de conducere ale țării. Din toată inima, femeile României socialiste vă urează viață îndelungată, multă sănătate, rodnice împliniri, fericire, împreună cu cel mai stimat și iubit fiu al neamului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu toți cei ce vă sînt dragi, spre progresul și înflorirea continuă ale patriei noastre libere și independente — Republica Socialistă România”. Însuflețiți de calde sentimente de stimă și prețuire, semnatarii telegramelor și scrisorilor au urat tovarăsei Elena Ceaușescu multă sănătate și putere de muncă, spre a înconuna cu noi realizări de prestigiu înaltele misiuni încredințate de partid, de întreaga națiune, pentru ca alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, să contribuie cu forțe mereu proaspete la făurirea noii orinduri sociale, a civilizației socialiste și comuniste pe pămîntul României.

Aceste mesaje, precum și multe altele, izvorite din adîncul inimii, într-un ceas de sărbătoare, se înscriu, în acest început de an în care vor avea loc a 40-a aniversare a revoluției de eliberare socială și națională antifascistă și antiimperialistă și al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, ca un fierbinte omagiu adus unei activități revoluționare de decenii dedicate viitorului comunist al patriei.

L. NICULESCU ■

Telegrame, scrisori și mesaje adresate tovarăsei Elena Ceaușescu

Oamenii muncii din **Institutul central de chimie** elogiază, în telegrama lor, „alesele calități de savant, de om politic, de militant revoluționar”, subliniind prestigiul internațional al opereii științifice a tovarăsei Elena Ceaușescu, activitatea neobosită desfășurată în fruntea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, în vederea transformării cercetării științifice într-o puternică forță propulsivă a progresului tehnic, eforturile depuse în direcția integrării organice a științei și învățămîntului cu producția, iar cercetătorii reușii în cadrul **Institutului central de fizică** se folosesc de „acest jubileu al întregului popor” pentru a exprima sentimentele de grațitudine față de tovarăsa Elena Ceaușescu „pentru condițiile excep-

ționale noastre patrii și ridicarea ei pe noi culmi de civilizație și progres”. În numele oamenilor de artă și cultură, al lucrătorilor din amplul front al educației și culturii, **Consiliul Culturii și Educației Socialiste** omagiază strălucita contribuție adusă de tovarăsa Elena Ceaușescu, „alături de cel mai iubit fiu al națiunii noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, la elaborarea și transpunerea neabătută în viață a întregii politici interne și externe a partidului și statului nostru, dăruirea cu care slujiți mărețele idealuri ale socialismului, patria română, prezentul și viitorul ei”. „Ca urmare a îndrumării dumneavoastă plină de atenție și grijă — se a-

„Ținta noastră socotesc că nu poate fi alta
decît Unitatea Națională a Românilor”

NICOLAE BĂLCESCU

● Dorul nostru cel mai înflăcărat: Unirea! ● „Unire-n cuget și-n simțiri” ●

„Unirea principaelor a avut o uriașă însemnătate pentru evoluția social-politică a poporului nostru, ea a deschis noi perspective dezvoltării forțelor de producție, angajării României pe drumul civilizației moderne, constituind un moment epocal în procesul plămădirii statului național unitar român”.

NICOLAE CEAUȘESCU

AMINTIREA UNEI EPOPEI ZBUCIUMATE ȘI A UNEI MARI IUBIRI DE ȚARĂ

Istoria unirii nu e simplă, nu e limpede scurgere de ape, nici lină aducere aminte, nici pașnică și edulcorată cronică de cabinet. În evenimentele de la 1859 se răsfring toate gesturile supreme ale românilor prin vremuri, de la primele lupte de neafirmare purtate de principii risipiți pe teritoriile părăsite de romani pînă la bătăliile eterne ale lui Mircea cel Bătrîn, Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș, Ioan Vodă cel Viteaz și mai ales pînă la efortul fabulos de o ciupă al reîntregirii noastre sub Mihai Viteazul, domn al Moldovei, Munteniei și Transilvaniei. În actul unirii se răsfrînge tot ce au trăit românii pe acest pămînt, de la victoriile asupra celor care s-au aventurat și s-au lăcomit să ne cotopească prin vremuri pînă la primele tiparnițe și primele școli în limba română, pînă la cele dintîi cronici care fac dovada conștiinței de sine a poporului nostru. Adevărat se spune că România de astăzi ca și România de atunci e o sinteză, o sinteză de istorie și de geografie, o sinteză etnică, o sinteză morală și așa mai departe. Pentru că mai presus de orice a existat dintotdeauna, dincolo de granițele vremelnice și nefirești impuse de vicisitudinile istoriei, de migrații sau de cotoșnițe, o conștiință a unității oamenilor de pe aceste meleaguri, o „unire în cuget și în simțiri”.

Am existat, miraculos, în epicentrul unor furtuni ale istoriei care ne-ar fi putut imprăști în cele patru vânturi, în cele patru puncte cardinale dar am învățat să avem răbdare, să ne impunem drepturile prin luptă tenace, plină de migală și de strategii din ce în ce mai savante pentru a împlini visul unirii și eliberării noastre de sub orice jug. Astfel încît unirea de la 1859 ne-a găsit pregătiți să ne impunem ca națiune de sine stătătoare în concertul popoarelor lumii.

Pentru că unirea de la 1859 s-a făcut sub presiunea evenimentelor internaționale, e adevărat, sub presiunea ideilor revoluționare care cutreleraseră pămîntul și care zguduiseră din încheieturi vechile și ruginitele alcătuirii politice și strategice. Dar mai presus de toate unirea de la 1859 s-a făcut sub presiunea fantastică a istoriei și sub presiunea adevărului, a unui adevăr care nu mai putea fi ascuns lumii, escamotat, aminat, tergiversat. Presiunea exercitată de istorie și de adevăr nu ar fi avut forță de convingere în fața cancelariilor lumii dacă nu ar fi fost exprimată atît de clocotitor de către popor, de masele de țărani, meșteșugari, orășeni, burghezi și boieri mijlocii sau mici, de intelectualii revoluției de la 1848, de întreaga suflare lucidă a vremii, aflată în consens cu evoluția evenimentelor de pe arena internațională sau pur și simplu în acord deplin cu inte-

reșele națiunii. Ne regăsim într-o epocă în care mijloacele de informare s-au multiplicat, ziarele pătrund pînă în cele mai îndepărtate meleaguri populate de români, în cele mai contrastante straturi și medii sociale, limpezesc idei, mobilizează sau conving, cheamă la luptă și oferă argumente. Niciodată pînă în acel prag de unire oamenii n-au fost interesați atît de mult de istorie, de propria lor istorie, niciodată nu s-au tipărit atîtea documente și cronici vechi care atestă originea noastră comună, actele de vitejie prin care ne-am semnat dreptul de a exista în rîndul celor mai civilizate popoare ale lumii. În atîtea secole de dezbinare arbitrară ne-am fi putut risipi, ne-am fi putut pierde simțul unității și apartenenței la o singură limbă și la un singur popor, așa cum s-a întimplat cu alte popoare de-a lungul și de-a latul istoriei, dar acest lucru nu s-a întimplat pentru că între românii de pretutindeni a existat întotdeauna o comunicare febrilă și fertilă, o legătură traică de rudenie și de sine, o comuniune de interese și de idealuri. Și dintre toate visurile cele mai înalte hrănite de generațiile de sacrificiu ale țării, visul unirii a rămas cel mai scump. N-a fost, nici în acest context, simplu să ne impunem voința. Au existat și printre noi oameni care nu au înțeles mersul istoriei, care nu au înțeles și nu au vrut să înțeleagă necesitatea unirii, oameni care considerau că unirea e împotriva intereselor lor, împotriva firii, reacționari din convingere sau de împrumut mai ales din rîndul marilor boieri stăpîni de latifundii, sau din rîndul clerului. Unirea, deși a fost „în cuget și în simțiri”, nu s-a impus ușor. Și ea nu s-a impus ușor mai ales în cancelariile statelor lumii. Într-un secol bîntușit de revoluții, zgduit de ideile descătușării sociale și naționale, stăpînit încă de imperii, sfîșiat de războaie, de tranșee, împărțit pe interese și sfere de influență schimbătoare după cum bat tunurile, descătușarea unui popor care-și reclamă dreptul său la lumină reprezenta o amenințare față de conservatorismul unei societăți internaționale infricșate de orice schimbare, de orice revoluție. Or, adevărul este că unirea românilor de la 1859 a reprezentat, în fond, o revoluție sau, mai bine-zis, a reprezentat desăvîșirea revoluției de la 1848, împlinirea unor visuri seculare dar mai ales împlinirea unor idealuri pentru care s-au sacrificat revoluționarii pașoptiști, exilați în cele din urmă și lăsați să moară departe de țară, deși prin ei patriotismul românesc a cîștigat valențe nemaicunoscute și profunzime filozofică.

Cu toate aceste evidențe, cu toate că era firesc pentru oricine să recunoască dreptul acestui popor la a avea o țară comună și o viață de stat independentă, dovadă întreaga sa istorie și întregul său zbucium prin vremuri, lupta pentru a împune, la masa nenumăratelor tratative de

pace, cu ocazia celor mai oficiale sau a celor mai secrete convorbiri dintre state, de la cele mai înalte nivele pînă la cele mai mici, a fost complicată și contradictorie. Citind și recitind documentele vremii, cronicile timpului, sîntem conștenți de avalanșa demersurilor pentru a face să se înțeleagă adevărata stare de lucruri asupra poporului român, asupra principatelor dunărene. Unirea de la 1859 a strîns o uriașă arhivă de tratate, convenții, scrisori diplomatice, intervenții pe la diverse curți imperiale și pe la diverși suverani mai mult sau mai puțin înțelegători, mai mult sau mai puțin interesați în zona de la gurile Dunării, o uriașă arhivă de mesaje, de corespondențe oficiale și secrete, de rapoarte și articole de ziar etc. care au pregătit unirea și care au încercat să convingă fie necesitatea unirii, fie necesitatea menținerii separatismului principatelor. Atîtea dispute contradictorii, atîtea tergiversări și aminări, atîtea soluții de compromis încit pare că istoria e un sir lung de piedici și nu de descătușări firești, în sensul aspirațiilor popoarelor. E ciudat cum o lume întreagă trebuia să-și dea aprobarea pentru o unire care se înțelegea de la sine că aparține hotărîrii poporului român. Ei bine, în acea vreme, ca și astăzi, citeodată, în unele părți ale lumii, dreptul popoarelor la autodeterminare depindea și depinde de concertul diplomației și culiselor istoriei. E ciudat cum asupra edificării unui stat român se pronunțau reprezentanții de state care nu puneau nici o clipă sub semnul întrebării propriul lor stat, propriul lor statut, adică propria lor competență. Majoritatea erau reprezentanții unor imperii care călcau în picioare nenumărate popoare ce aspirau într-un fel sau altul la statutul sperat și impus, printr-o titanică luptă diplomatică și printr-o genială strategie politică, de către românii celor două principate.

Genială pentru că a profitat de unele hiatusuri ale Convenției de la Paris prin care ni se impunea o anumită conduită în timpul alegerilor celor doi domni în cadrul Principatelor Unite ale Moldovei și Țării Românești, fără a se stipula însă faptul că același domn nu poate fi ales în amîndouă provinciile. Faptul că la scurt interval poporul alegea prin reprezentanții săi același domnitor în cele două principate a pus lumea în fața unui fapt împlinit și a determinat o reacție de admirație dar și de ură. Din cele șapte mari puteri garante ale Convenției două s-au pronunțat față în față împotriva recunoașterii acestei alegeri (Turcia și Austria), una a aminat să dea un răspuns favorabil (Anglia), iar restul erau pentru unire apreciind admirativ modul în care s-a acționat într-o împrejurare atît de complicată și delicată pe plan internațional. A fost o demonstrație genială de tactică și strategie politică a unui popor obligat întotdeauna, de-a lungul istoriei, să găsească cele mai neașteptate forme și soluții pentru a-și păstra nealterată filiața națională,

pentru a rămîne neclintit în fața furtunilor istoriei. Neclintit și nepătat. Alegerea lui Alexandru Ioan Cuza ca domn în cele două principate a reprezentat actul de întemeiere a României moderne. Printre altele, din acest moment va apărea definitiv în documentele vremii numele de **România**. Modernă a devenit România în special prin reformele hotărîte și înfrangente ale revoluționarilor care au impus unirea și care l-au propulsat pe Alexandru Ioan Cuza în fruntea celor două principate unite acum într-un singur stat. Principalele realizări ale domniei sale: desăvîșirea unirii, secularizarea averilor mănăstirești, improprietățile, legea electorală, codurile de legi, întărirea armatei și modernizarea diferitelor ramuri ale administrației au schimbat atmosfera țării și au orientat-o spre statele moderne burghize ale vremii. Cei șapte ani de domnie ai lui Alexandru Ioan Cuza au însemnat în istoria României cotitura radicală dinspre feudalism spre societatea capitalistă care avea să-și desăvîșască împlinirile ca și limitele zbuciumate în deceniile care vor urma și care nu vor fi scutite de mari catastrofe, de mari nemulțumiri, dar care vor duce țara spre civilizație și progres.

Evenimente fundamentale pentru viitorul nostru aveau să decurgă din această primă etapă a unirii noastre, evenimente care își regăsește perspectiva în actul de la 24 ianuarie 1859. E vorba de războiul de independență. Unirea s-a produs dar Principatele Unite ale Moldovei și Munteniei rămăseseră sub suzeranitatea porții otomane și sub supravegherea puterilor garante. Era necesar un act major de descătușare, de eliberare de sub tutela altor imperii, de sub reacțiunea retrogradă a altor state, pentru a demonstra lumii că sîntem în stare să ne scriem singuri istoria, să ne luminăm singuri drumul prin secole. Acest act l-a constituit războiul de independență, un război în care s-a răsfrînt eroic întregul popor, toată suflarea adevărată a poporului, indiferent de granițele care continuau să-l despartă în mod samavolnic. Mult mai tirziu și anume în finalul primului război mondial, România avea să-și reîntregească hotarele visate de strămoșii noștri și astfel unirea din 24 ianuarie se va împlini fundamental la 1 decembrie 1918 prin voința neclintită a întregului popor. Unire care s-a făcut cu jertfe uriașe dar cu o încredere nestrămătată în viitorul nostru în lume. Și astfel, dincolo de toate neîmplinirile celei dintîi uniri a Moldovei și Munteniei, dincolo de statutul de suzeranitate al Principatelor Unite, actul de la 24 ianuarie 1859 reprezintă unul din momentele tulburătoare ale istoriei României moderne iar evenimentele care au dus la unire reprezintă una din cele mai frumoase pagini din cartea neamului românesc, amintirea unei epopi zbuicmate și a unei mari iubiri de țară.

ADRIAN DOHOTARU ■

„Unirea este îndeplinită! Naționalitatea română este întemeiată!“

ISTORIA NOASTRĂ,
VIAȚA NOASTRĂ

• „...voi priveghe la respectarea legelor pentru toți și în toate“

Prezentăm o antologie de texte ale domnitorilor români, ale celor care, la un moment dat, au avut conducerea supremă a unei formații politice românești sau de pe teritoriul României. Este vorba mai puțin de o antologie de acte de stat, cit de documente — fie ele chiar neautentice, aparținând folclorului, dar care reușesc a reda personalitatea domnitorului, a reda domnescul, manifestat în condițiile și în posturile cele mai diferite.

E potrivit să începem cu Alexandru Ioan I (Cuza), domn al Principatului Moldovei între 5 (17) ianuarie și 24 ianuarie (5 februarie) 1859 și al Principatelor-Unite între 24 ianuarie (5 februarie) 1859 și 11 (23) februarie 1866, a cărui neștersă amintire e legată de Unire.
(Textul e modernizat din punctul de vedere al ortografiei).

Iași, 5 (17) ianuarie 1859.

Indatoririle domnești

JURĂMÎNTUL LA URCAREA PE TRONUL MOLDOVEI¹, (cuprinzând îndatoririle ce și le-a asumat, precum și atestarea națiunii române și legarea de ea).

Jur [...] că voi păzi cu sfințenie drepturile și interesele Patriei, că voi fi credincios Constituției² în textul și în spiritul ei, că în toată domnia mea voi priveghe la respectarea legelor pentru toți și în toate. Uitind toată prigonirea și toată ura, iubind deopotrivă pe cei ce m-au iubit și pe cei ce m-au urit, neavînd înaintea ochilor decît binele și ferirea nației române. [...]

(Principatele-Unite Moldova și Valahia, Monitorul oficial a(l) Moldovii, nr. 28, 28 ian. 1859, p. (6)).

Iași, 24 ianuarie (5 februarie) 1859 (sau după).

Mulțumire

Telegramă către Alexandru Ghica, fost domn și caimacam al Țării Românești, Alesul Măriei tale și al Țării îți mulțumesc.

(C. Gane, Trecute vieți de doamnă și domnițe, ediție îngrijită de Victor Leahu, Iași, Edit. Junimea, vol. III, 1973, p. 105.)

Iași, 29 ianuarie (10 februarie) 1859.

Principiul frăției românești

Cuvînt către delegația Adunării Elective a Țării Românești (C.A. Rosetti etc.). În numele actului național și măreț, prin care Adunarea Electivă din București a intrunit coroana Țării Românești și Moldovei, declar că, pe cit sunt de mîndru de a mă găsi înălțat pe tronul Moldovei, pe alit sunt de asemenea mîndru de-a vedea numele meu înscris în rîndul domnitorilor Țării Românești.

În ochii mei, actul ce l-ați desăvîrșit, domnitor deputați de peste Milcov, este triumful unui princip mintuitor ce viează cu țările în inimile românilor, principiul frăției românești! El ne-a scăpat de pierdere în trecut, el ne re-avie în timpul de față, el ne va duce la bine și la mîrire în viitoriu. Să trăiască dar frăția românească! Să trăiască Principatele-Unite!

(Principatele-Unite Moldova și Valahia, Monitorul oficial a(l) Moldovii, nr. 29, 1 febr. 1859, p. 10.)

București, 10 (22) februarie 1859.

Binele țării în toate și înainte de toate

Mesaj la unirea tronurilor către Adunarea Țării Românești. Actul e contra-semnat de I. Al. Filipescu, B. Catargiu, N. Goleșcu, I. Cantacuzino, B. Vlădoianu, Gr. Filipescu și D. Brătianu.

Domnitor deputați ai Țării Românești, Actul de înalt patriotism care a intrunit în unanimitate asupra mea voturile Adunării domniei voastre este demn de

admirația lumii. El este și va fi în ochii istoriei mai mult decît înălțarea pe tron a unui om devotat cauzei naționale, el este triumful unui princip mintuitor și înălțarea unei nații întregi! Onoare domniei voastre, domnitor reprezentanți ai Țării Românești, căci ați știut a realiza dorința cea mai vie a nației române: unirea tronurilor românești!

Aceste tronuri glorioase ne sînt oferite noă prin voința unanimă a românilor din Principatele-Unite! Mîndri de a ne suj pe ele, noi vom avea de cea mai sacră datorie de a redobîndi și păstra vechia lor demnitate.

În împlinirea acestii frumoase chemări, vom fi fericiți să ne putem rezema pe energicul și luminatul domniei voastre patriotism!

Primiți, domnitor deputați, mulțumirile sincere ale domnului ales de domnia voastră și a căruia deviză este și va fi: binele Principatelor-Unite în toate și înainte de toate.

(Monitorul oficial al Țerei Românești, nr. 16, 21 febr. 1859, p. 63.)

București, 6 (18) decembrie 1859

Indemn la omenie: condiția străinilor

Mesaj către Adunarea Țării Românești, nr. 525, cuprinzînd programul guvernului. Actul e contra-semnat de Ion Ghica, Steriad, V. Alecsandri, A. G. Goleșcu, I. Florescu și G. Crețeanu.

[...] Să mîntînem cu energie drepturile noastre, dar să nu lăsăm a ne lua înainte un eces de patriotism, care ne ar indema a voi lucruri fără vreme. Vechia ospetie românească este un dar sînt de la strămoși; să-l păstrăm ca unul ce onorează caracterul Nației și niciodată să nu-i pară rău străinului că a venit de s-a așezat la vatra noastră [...].

(Monitorul oficial al Țerei Românești, nr. 148, 8 dec. 1859, p. 391.)

Constantinopol, septembrie 1860.

Precizări față de suzeran: interesul acestuia

Redactate și incluse în scrisoarea din 29 octombrie (10 noiembrie) 1865 către Marele Vizir. Originalul în limba franceză.

Vedeți tot'dauna cu un ochi mulțumit evenimentele și actele ce pot mări prosperitatea României. A ridica pe români, a consolida instituțiile lor, a încuraja desvîlirea puterii lor, a dirige aspirațiile lor, a menține privilegiile lor, imunitățile lor, a face să se respecte drepturile lor, pentru ca și ei să știe mai bine a respecta drepturile altora, este a lucra tot atît de bine în interesul Imperiului otoman, pe cit în acel al României închezării serioase, pentru a da liniște și înflorire, ear Imperiului otoman asemenea închezării nu mai puțin serioase pentru securitatea și puterea sa.

Cu domni cărora Înalta Poartă nu știa d'una a menaja drepturile și dignitatea, Bucureștii și Iașii erau nevoiți a căuta reșajimul lor în influența esteroare nu este trebuință a aduce aminte cari au fost rezultatele acestei politice. Dar Eu,

un domn care înțelege că România să se bucure deplin de drepturile de autonomie și de independența interioară ddbindite Țerei din vechime (ab antiquo): drepturi recunoscute și consfințite prin Tractatul de Paris și prin Convenție, și care vrea se respecte, cum au proclamat-o și dovedit în toate circumstanțele, niște legături de o potrivă folositoare Imperiului otoman și Principatelor-Unite; cu un domn care va fi sigur de a găsi în Constantinopole considerarea cuvenită Țerei ce el rēpresintă precum și aceea a pozițiunii sale personale, Înalta Poartă va putea tot d'auna conta pe România, și nici o dată vreo primejdie nu i-ar veni din partea românilor.

Așa au fost odinioară politica tradițională a Divanului. Să-și arunce ochii guvernul imperial în trecut și să-și aducă aminte cari au fost relațiile Înaltei Porți cu întiile domni români, cari au căutat închezșuirea lor în suzeranitate; va culege mari învățăminte din înțeleapta și pătrunzătoare politica a glorioșilor sultani din veacurile al XVI-lea și al XVII-lea; va înțelege cit atunci esistența Moldovei și a Valahiei, ca statură, era socotită de prețioasă pentru Imperiul otoman, și pentru ce sultanii Bajazet I, Mahomet II, Selim I și Soliman II, de parte de a alătura principatele ca alte posesii ale lor, departe de a înăbuși o naționalitate care ar fi putut fi la discreția puternicelor lor arme, au vrut, dimpotrivă, să-și facă din ele un zid de apărare. Să respecte a lor independență interioară și să întărească autonomia și privegiile poporului român.

(Răspunsul Principelui Domnitor către Marele Vizir al Înaltei Porți, în: Monitorul, Jurnal oficial al Principatelor-Unite-Române, nr. 247, 9/21 nov. 1865, p. 1 085—1 086 (traducerea).)

Iași, 11 (23) decembrie 1861

În executarea voinței naționale

Proclamație în urma recunoașterii Unirii de către puterile garante (omîind a înștiința că Poarta a recunoscut-o numai pe timpul domniei sale). Actul e contra-semnat de Dimitrie Ghica, A. Ansachi, A. Plagino, Ioan Ghica, N. A. Niculescu, G. Valeanu, S. Fălcoianu, A. C. Moruzi, I. N. Cantacuzin, Leon Ghica și C. N. Șuțu.

Unirea este îndeplinită! Naționalitatea română este întemeiată! Acest fapt măreț, dorit de generațiile trecute, aclamat de Corpurile Legiuitoare, chemat cu căldură de Noi, s-a recunoscut de Înalta Poartă, de Puterile garante, și s-a înscris în datinile națiunilor.

Dumnezeul părinților noștri a fost cu Țeara, a fost cu noi. El a întărit silințele

noastre prin înțelepciunea poporului, și a condus Națiunea către un falnic viitor.

În zilele de 5 și 24 ianuarie ați depus toată a voastră încredere în Alesul Națiunii, ați intrunit speranțele voastre într-un singur Domn, Alesul vostru vă dă astăzi o singură Românie.

Vă iubiți Patria, veți și dar a o înfări!

Să trăiască România!

(Proclamațiunea Înălțimei Sale Domnitorului către națiunea română, în: Monitorul, jurnalul oficial al Țerei Românești, nr. 271, 11 dec. 1861, p. 1 081.)

București, 5 (17) decembrie 1865

Mesaj pentru deschiderea Corpurilor Legiuitoare, nr. 1649, Actul e contra-semnat de N. Crețulescu, I. E. Florescu, E. Manu, D. Cariagdi și A. Papadopolu Calimachi.

[...] Imprejurarea aducînd a vorbi despre persoana mea, eu vă declar în această ocaziune solemnă că singura mea ambițiune este de a păstra dragostea poporului român, este în adevăr de a fi folositor patriei mele, de a menține drepturile ei neatînse.

Fiți convinși că eu n-aș vrea o putere care nu s-ar întemeia decît pe forță. Fie în capul Țerei, fie alătura cu d'voastră, eu voi fi totdeauna cu Țeara pentru Țeară, fără altă țintă decît voința națională și marele interese ale României. Eu voesc să fie bine știut că niciodată persoana mea nu va fi o împiedicare la orice eveniment care ar permite de a consolida edificiul politic la a cărui așezare am fost fericit a contribui.

În Alexandru Ioan I, domn al românilor, românii vor găsi totdeauna pe colonelul Cuza, pe acel colonel Cuza care a proclamat în Adunața Ad-hoc și Camera Electivă din Moldova marile principii ale regenerațiunii României, și care, fiind domn al Moldaviei, declara oficialmente Înaltelor Puteri garante, cînd primea și pe Coroana Valahiei, că el primește această îndoită alegere ca expresiunea neîndoielnică și statornică a voinței naționale pentru Unire, — însă numai ca un deposit sacru.

(Mesagiul Măriei S. Domnitorului, în: Monitorul, Jurnal oficial al Principatelor-Unite-Române, nr. 270, 5/17 dec. 1865.)

Prezentare de
BARBU BERCEANU

¹ Jurămîntul al doilea, de la București, are același text, mai puțin cuvintele „uitînd toată prigonirea și toată ura, iubind deopotrivă pe cei ce m-au iubit și pe cei ce m-au urit“, lipsite aici de adresă.

² Pe atunci, ținea loc de constituție Convenția de la Paris din 1857.

Textul original autograf al Jurămîntului dat de Cuza-Vodă ca Domnitor al Moldovei.

Alexandru Ioan Cuza văzut de diplomația europeană

Domnitorul care a intrunit la 24 ianuarie 1859 asupra sa „votul unanim de încredere“ este incontestabil una din marile personalități ale istoriei noastre.

Interesul oamenilor politici ai Europei manifestat în mod deosebit asupra sa în momentul în care poporul român a dejucat, prin dubla alegere, hotărîrile marilor puteri, a sporit însă în perioada în care principele a întreprins cu hotărîre ample acțiuni diplomatice menite să ducă la recunoașterea actului înfăptuit la 24 ianuarie 1859. Memoriile trimise în acest sens puterilor garante evidențiază o dată în plus faptul că unirea a devenit crezul politic al vieții sale.

Raportînd, la începutul anului 1859, asupra condițiilor în care s-a desfășurat alegerea consulului Marii Britanii la Iași,

HENRY CHURCHILL scria ambasadorului acestei țări la Constantinopol că principele — ales în unanimitate — avea calități ce îl plasau „deasupra oricărui alt candidat de pe listă, bucurîndu-se de reputația unui om onest și drept“. Consulul Marii Britanii de la București remarcă în aceeași epocă faptul că Alexandru I. Cuza este „înzestrat cu multă judecată și prudență“, „...posedă multe calități care pot fi dezvoltate datorită poziției sale“. Consulul francez VICTOR PLACE, însemna la 5/17 ianuarie 1859, că alegerea lui Alexandru Ioan Cuza constituie „triumful desăvîrșit al ideilor unioniste și liberale împotriva vechiului sistem de corupție care și-a trăit traiul“. După opinia diplomatului englez MALMESBURY — șiegerea lui Cuza în cele două țări române, înfăptuirea unirii era „strigătul timpului și cu cit am vrea să mergem împotriva-l cu atit vom întimplina rezistență“.

Reprezentanții Austriei au văzut în politica susținută de noul domn un mare pericol pentru integritatea imperiului, un temut exemplu de urmat de către națiunile care luptau pentru unitate și independență. Prin raportul său, din 30 no-

iembrie 1859, consulul Austriei la București informa autoritățile țării sale că românii nu se mulțumeau cu unirea celor două principate și se gîndeau la înfăptuirea unui stat independent care să cuprîndă în granițele sale pe toți locuitorii din fosta Dacie. Urmărind cu îngrijorare politica Principatelor Unite, ambasadorul acestei țări la Constantinopol consemna în același an: „Nu-mi pot înlătura impresia că în principele Cuza se dezvoltă pentru noi un pericol real. Vom vedea născîndu-se la Dunărea de jos un stat român care nu poate fi decît ostil Austriei“.

Dirigența cu care Vodă Cuza milita pentru unire, insistența cu care el acționa pentru a traduce în fapte năzuințele nației au stîrnit legitima admirație a celor care l-au cunoscut, determinîndu-i pe mulți să cerceteze și să pătrundă în esența fenomenului românesc, să desprindă profundele doleanțe ale neamului. Remarcînd faptul că dubla alegere a domnitorului Cuza a dat „principiului unirii o consacrare solemnă“ baronul ADOLPH D'AVIL, om politic francez, consemna că „Moldo-Valahii au o latură foarte interesantă. Este persistența abia de crezut

cu care și-au păstrat naționalitatea. După patru secole de dezastre, invazii, ocupații... cu toate asalturile terorii și seducției, cu tot protectoratul rusesc, ei sînt astăzi ceea ce erau cînd istoria îi arăta pentru întia oară. Cu alte cuvinte nici siavi, nici greci, nici germani, ei neolătini, și chiar naționalitatea lor este astăzi mai de neînvinș și mai hotărîtă cum nu era în epoca eroică a istoriei lor. Această persistență, această solidaritate este o calitate incontestabilă“.

Domnitorul Cuza pe care clăcașii dezrobiți l-au numit „părintele cel binevoitor și slobozitorul neamului fărănesc“, susținător al drepturilor popoarelor la libertate, activ militant pentru progres social a fost recunoscut ca o personalitate de seamă europeană. Aprecierile făcute în legătură cu persoana sa de DUCELE DE GRAMMONT, ambasadorul Franței la Viena, ne dezvăluie adevărata profesiune de credință a domnului român: „personalitatea sa în orice împrejurare era subordonată singurei idei care-l umplea inima și mintea, singurei și ultimei sale dorinți, prosperitatea țării sale“.

Dr. MARIA DOGARU

„În munca noastră stă prețul
a tot ceea ce ne propunem să facem“

● 50 de mii de locuitori în 15 ani ● Un oraș cu birjă și magazin universal ●

Istoria veche
însuflește istoria nouă

— Sărbătorind 125 de ani de la Unirea din 1859, venim aici, ca de fiecare dată, în acest oraș cărui acum îi sinteți dv. primar, stimată tovarășe Grigore Dima, în primul rînd pentru că orașul acesta era pe-atunci despărțit în Focșanii Moldovei și Focșanii Munteniei de către un braț al Milcovului ce forma hotarul dintre cele două principate...

— Așa este, orașul intruchipa chiar situația în care se aflau cele două țări surori. Poate din această pricină documentele vremii ne atestă faptul remarcabil că la Focșani a fost constituit cel mai mare comitet unionist și că, într-o scrisoare către unioniștii ieșeni, cei din Focșani le aduceau la cunoștință că „aderența la cauza noastră sacră putem încredința că este mai toată obștea de toate clasele ciți au cit de puțină bună înțelegere și simțul național“. În telegrama de felicitare adresată domnitorului Alexandru Ioan Cuza în urma dublei sale alegeri de către Adunările electivale ale Moldovei și Munteniei, se spune: „Prea înalțate doamne. Sub impresia unei simțiri de bucurie extraordinare, inimile rămîn unite și nu pot exprima toate cite simțim. Orașenii focșăneni nu pot decît să-ți zică: Trăiască România, trăiască prințul lor“. Iar la 5 februarie 1859, cînd a făcut popas la Focșani, domnitorului i s-a făcut cea mai fastuoasă primire din cite a cunoscut în drumul său spre București. Arhivele arată că numai Focșanii Munteniei au cheltuit atunci 6 630 lei, sumă destul de mare pentru acea vreme. A urmat apoi unificarea administrativă, prin decret domnesc: „Ambele părți ale orașului Focșani de dincoace și de dincolo de Milcov vor forma în viitor un singur oraș“.

— Sinteți focșănean?
— Nu, sint din județul Iași, din comuna Moșna, dar lucrez în Vrancea din 1958 și mă simt atît de mult om de-al locului încît niciodată n-mi trece prin minte că nu sint focșănean. Bineînțeles că bucuria mea cea mai mare ar fi ca nici focșănenii născuți aici să nu gîndească altfel. Crezul meu, dacă vreți felul meu de-a fi mă îndeamnă să-i iu-

besc pe acești oameni care știu să muncească temeinic și frumos pentru că le plac lucrurile temeinice și frumoase și mă gîndesc întotdeauna la ce vor spune ei, așa încît tot ce face primăria se face numai prin consultarea oamenilor și cu acordul lor. Iar dacă orașul arată frumos, zic eu, asta se datorește și faptului că oamenii și-au spus părerea și că s-a ținut seama de ea.

— Orașul e frumos, într-adevăr, și judecînd după faptul că înnoirile s-au produs aici foarte repede într-un timp foarte scurt, înseamnă că oamenii au avut destule prilejuri să-și spună părerea.

— Noua înfățișare a municipiului s-a împlinit prin transpunerea în viață a hotărîrilor Congresului al IX-lea și o datorăm înțeleptei politici a partidului, a conducătorului său, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de numele și activitatea căruia se leagă renașterea și înflorirea multor localități ale României de azi. Orașul nostru a trăit în ultimul timp, într-adevăr, o adevărată renaștere, ajungînd a fi un oraș modern, cu un potențial economic impunător și în continuă creștere și cu o zestre edificată bogată. Încă de la intrarea dinspre București vizitatorul e întîmpinat de o puternică platformă industrială ce cuprinde întreprinderi de mecanică fină, metalurgie, tricotaje, prelucrarea maselor plastice, utilaje și piese de schimb pentru industria chimică și altele. Prima întreprindere mare a fost aceea de confecții, construită în 1966 iar după 1968, cînd orașul a redevenit capitală de județ, investițiile alocate însumează pînă astăzi aproape 9 miliarde de lei, fapt de natură să trezească un sentiment de mîndrie, de interes și participare ce dincolo de cuvinte se poate măsura, dacă vrem, în valoarea unei producții-marfă de aproape 7 miliarde pe an. Este suficient să treci pragul oricăreia dintre aceste întreprinderi și să pătrunzi în miezul activității productive pentru a-ți se impune, ca o realitate definitorie, competența profesională și elanul tineresc, simțămîntul împlinirii personale și conștiința faptului că oamenii vîd în mun-

ca lor chiar felul lor de-a fi devotați propriilor aspirații de bunăstare și civilizație.

— Cîți locuitori mai are orașul?
— Aproape 80 000. Cînd a redevenit capitală de județ avea 37 000 și era, după cum fusese pînă atunci puterea timpului și-a oamenilor, un oraș cu străzi înguste și întortocheate în locul cărora au fost deschise de-atunci bulevardele Unirii, Alexandru Ioan Cuza, Bucegi, Republicii, iar cit privește locuințele e lesne de înțeles cum arătau înainte dacă astăzi se poate spune că orașul este, pe trei sferturi, nou. S-au ridicat între timp cartierul Focșani Sud, cu 20 000 de locuitori, cel din zona Gării, cartierul Bahne și cel din zona pe care localnicii o numesc a Constituției. Dar orașul a fost reconstruit cu ambiția ca el să aibă o personalitate iar ambiția aceasta, cred și focșănenii și cred și vizitatorii orașului, a fost îndeplinită, întrucît noile edificii au o linie arhitectonică ce preia elemente valoroase ale tradiției și specificului vrancean. Mă refer nu numai la blocuri ci în general la edificiile social-culturale ale orașului, adică și la magazinul general Putna, hotelul turistic Unirea, hala din Piața Moldovei, complexul sportiv Milcovul, cinematograful de vară, magazinul universal pe care-l vom da cit de curînd în folosință și încă multe altele. Se construiește durabil și frumos, focșănenii țin să nu uite că de aici au plecat inginerul Anghel Saligny și arhitectul Ion Mincu.

— Orașul a primit mii de oameni veniți de prin satele județului și o întrebare ar fi cît sint ei de legați de locul în care au ajuns să trăiască. Altfel zis, sint ei orașeni?

— Încep să fie și chiar sint, căci fără îndoielă Ordinul Muncii clasa a doua pe care Consiliul popular municipal l-a primit în 1983 pentru obținerea în 1982 a locului doi pe țară exprimă munca și dorința tuturor focșănenilor de înfrumusețare și de bună gospodărire a orașului. Din felul cum participă la întîlnirile cetățenești și din experiența dialogului permanent pe care-l întretînem cu ei, dincolo de aceste întîlniri organizate, știm că ei se arată interesați de tot ceea ce privește viața orașului. Mai demult au propus modernizarea transportului în comun prin introducerea unor linii de troleibuz, propunerea a fost studiată, au fost începute demersurile necesare și în următorii 2-3 ani urmează ca ea să se realizeze. Tot ei au propus amenajarea unei case a căsătoririlor și în acest an dorința lor va fi îndeplinită. Au mai cerut o baie publică, cu saună și frizerie, manichiură etc. și clădirea s-a ridicat prin contribuția și cu munca lor. Exemple de acest fel sint multe dar eu m-aș opri acum la unul, dacă e să vorbim despre ce fel de oameni sint focșănenii, și anume la faptul că în întrecerea de înfrumusețare dintre cartiere se plantează nu numai flori și pomi ornamentali dar și pomi fructiferi și că pomii aceștia cresc teferi și rodesc, nimeni nu vine să le smulgă fructele cu crengi cu tot.

— Cu astfel de oameni pare mai ușor de înțeles că Focșani a fost și a rămas un oraș cultural.

— Da, se continuă și în această privință o tradiție. În orașul nostru sint foarte mulți dintre cei domnici să meargă la un spectacol. Și au unde să meargă. Iar ei se arată receptivi nu doar la spectacolele folclorice dar și la cele de factură modernă. Sint mari iubitori de teatru, de exemplu, în acest oraș de unde a plecat unul dintre fruntașii scenei românești, Petre Liciu. Iar clădirea Teatrului vechi, ridicată prin sacrificiile unui localnic, Gheorghe Pastia, pe la începutul acestui secol, este și astăzi, între celelalte teatre din țară, o bijuterie arhitectonică, o mîndrie a noastră. Aici, sau la Casa de cultură a sindicatelor ori în alte săli de care orașul nu duce lipsă au loc manifestări culturale adeseori de anvergură națională, cum sint cele din cadrul Festivalului bienal al artelor Miorîța, Festivalul formațiilor de teatru pentru copii și tineret, Panoramicul baletului românesc contemporan și încă, îndrăznesc iarăși să spun, multe altele. În '83 am deschis

galeriile de artă ale municipiului și rămîne încă în faza de proiect dorința noastră de-a putea spune că, pe lingă cele trei cenacluri, bine apreciate, ale scriitorilor, artiștilor plastici și muzicienilor, vom ajunge să avem și o trupă profesionistă de teatru aici, la Focșani. Și pentru că orașul nostru e tînr și prin cei 10 000 de liceeni, este o bucurie pentru noi să ne reamintim ceea ce au spus mai întii alții, că revista școlară editată de Liceul Unirea — liceu care și-a sărbătorit de mult centenarul — rămîne, în felul ei, cea mai bună din țară.

— Ce mai amintește astăzi la Focșani vreunui vizitator, momentul Unirii, în afară desigur de monumentul în granit roșu din Piața Unirii și semnat de Ion Jalea și în afară de vechea bornă de hotar sau de ceea ce se poate afla la muzeu?

— Semnalul sonor al ceasului din turnul primăriei reamintește Hora Unirii. Apoi numele celui de-al doilea liceu vechi din Focșani: Alexandru Ioan Cuza. Și casa în care a fost găzduit domnitorul în trecere spre București. Sau clădirea în care a funcționat Comisia Centrală, pe strada numită chiar a Comisiei Centrale. Tot pe strada aceasta se păstrează o casă frumoasă în care a fost tipografia Comisiei Centrale, unde se tipăreau buletinele comisiei prin care se unifica legislația celor două principate.

— Mai circula vreo birjă astăzi la Focșani?

— Da, una singură, cu un birjar bătrîn și cu un cal alb. Imaginea ei parcă ar fi coborît dintr-o fotografie veche. Și rostul ei aș zice că este în primul rînd ca orașul să-și poată aduce aminte de el însuși. De aceea cred că dacă într-o bună zi n-ar mai apărea, ar trebui să facem ca ea să apară iarăși.

— Dar pentru că istoria veche însuflește istoria nouă și pentru că a început un an nou, o ultimă întrebare ar fi ce rămîne de făcut la Focșani în 1984?

— Puterea economică a orașului va crește prin înființarea unor întreprinderi noi și prin dezvoltarea unora dintre cele construite pînă acum. Locuri de muncă pentru oameni, așadar. Și case pentru ei. Celor peste 20 000 de apartamente care au înnoit orașul li se vor adăuga încă 1 200. Dar aruncînd o privire în urmă trebuie să spunem că anul 1983 a fost pentru noi un an bun, industria orașului și-a îndeplinit planul cu 11 zile mai devreme, la toți indicatorii, inclusiv la export, și astfel am reușit să realizăm o producție suplimentară de 250 milioane lei. A fost, aceasta, contribuția noastră la înfăptuirea chemării adresate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a obține la nivel național o producție industrială suplimentară de 12 miliarde de lei. În 1984 avem multe de făcut aici, la Focșani, și știm că în aceeași muncă a noastră stă prețul a tot ceea ce ne propunem să facem.

DUMITRU ELIADE ■

Marca orașului Focșani, stabilită prin decret domnesc în urma Unirii din 1859.

Drumul de la idee
la faptă

— Împreună eu colectivul pe care-l conduceți, tovarășe Victor Nămolosanu, ca director al filialei Vrancea a Arhivelor Statului, ați încheiat pregătirea pentru tipar a unei cărți intitulată „Focșani — Orașul Unirii“. Sintem doritori, de bună seamă, să aflăm detalii.

— În această carte am valorificat tot ceea ce se află, referitor la Unire, în fondul de arhive și documente al filialei din Focșani. Despre participarea, ca să dăm citeva exemple, a răzeșilor din județul Putna, în frunte cu deputatul lor, Ion Roată, la evenimentele premergătoare Unirii, în anii 1857 și 1858, sau despre entuziasmul cu care focșănenii au întîmpinat

nat vestea dublei alegeri ca domnitor a lui Cuza. Cartea mai cuprinde și documentele Comisiei Centrale de la Focșani, prin care se instituiau legi comune pentru cele două principate, sau acte prin care se poate urmări unificarea administrativă, după 1859, a orașului care pînă atunci fusese despărțit în Focșanii Munteniei și Focșanii Moldovei.

— Cite documente cuprinde această carte?

— 100 de documente. Dintre acestea, doar vreo 15-20 au circulat pînă acum și s-a vorbit despre ele. Celelalte sint, de fapt, necunoscute publicului larg și chiar unor specialiști. Este adevărat că informațiile oferite de aceste documente nu sint „senzationale“, adică ele nu sint atît de importante încît să facă necesară rescrierea vreunei pagini din istoria Unirii, însă e tot la fel de sigur că ele reprezintă argumente în plus pentru felul cum

acea pagină a și fost scrisă. Căci dacă aflăm cu precizie cit au cheltuit focșănenii pentru a-l face o triumfală primire lui Cuza, în drumul acestuia spre București, dobîndim de fapt un argument în plus despre entuziasmul cu care localnicii erau atașați idealului Unirii. În sfîrșit, în afară de documentele care vorbesc despre evenimentul, despre faptul Unirii, importante sint și acelea care aduc amănunte revelatoare despre ideea de unitate și frăție. Foarte frumoasă apare relatarea sărbătoririi zilei de 11 iunie 1848 în Focșanii Munteniei, la care au participat și cei din Focșanii Moldovei. În Moldova, se știe, revoluția fusese înăbușită. Citez din raportul magistratului orașului către Departamentul din Lăuntru al Munteniei: „Moldovenii asemenea au luat parte la această zi mare, se citea pe fețele lor mulțămirea ce cuprindea sufletul lor și nădejdea ce nu era însă stînsă

că într-o zi vor ajunge a fi și ei elementul unui viitor, mai fericit“. Sau: „După citirea buletinelor guvernului vremelnice se împărțiră toaste de șampanie și tot cu această ocazie și o citățime de vin și pline îndestulă pe la slujitori și săraci. Ziua a fost din cele mai vesele ca nici o dată din cite s-au serbat în acest oraș. De dimineață și pînă la miezul nopții gramezi de oameni, cete de dorobanți jucau și vremeiau pe uliță și să salutau cu nespuse vivaturi, iar alții răspundeau cu căldură la aceste salutări să trăiască frăția, dreptatea patrioților cei bun, să trăiască toată România. Seara tot orașul a fost prea frumos iluminat, o astfel de luminație n-a mai fost aici pînă acum, pentru că tot ce s-a făcut de lăcuitori s-a făcut îndemnați de simțimente din lăuntru de dragoste și de frăție iar nu de silă“.

C. DUMITRU ■

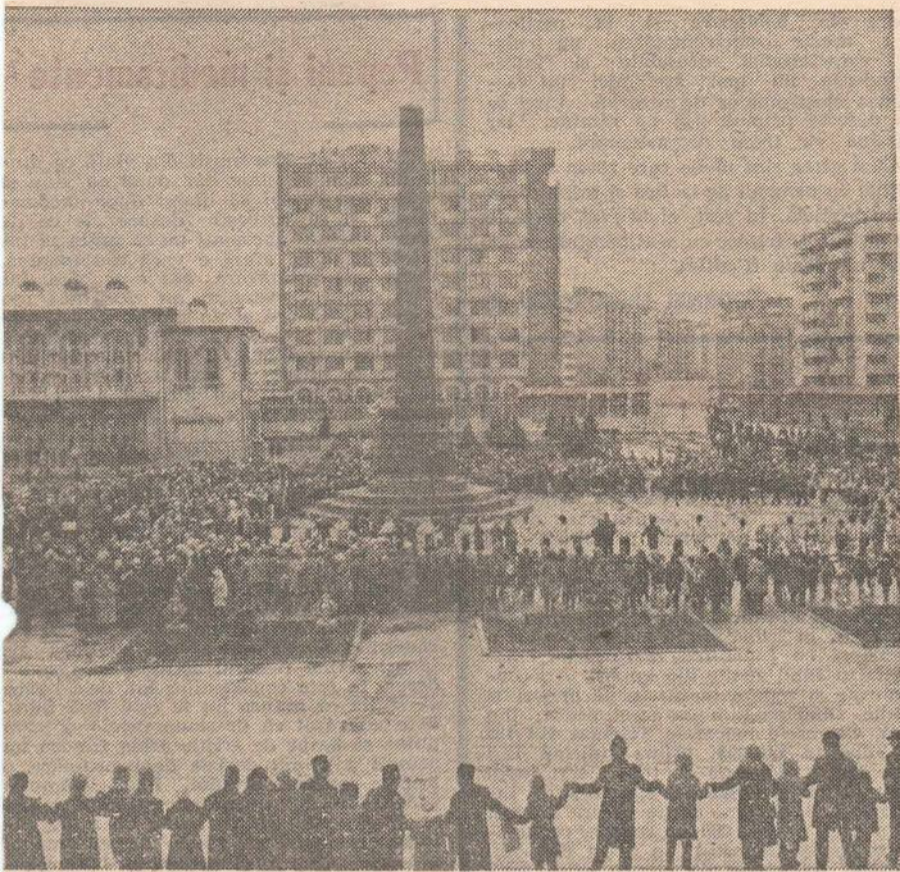
„Glorie vouă, fraților de peste Milcov!

Trăiască România unită!”

flacăra 7

ISTORIA NOASTRĂ,
VIAȚA NOASTRĂ

● Reportaj la o veche bornă de hotar ●

Intimplări nefaste ale istoriei au împărțit popoare, le-au înjumătățit sau întreit teritoriile lor de totdeauna și le-au supus entru o vreme influențelor din afară. Și acă un astfel de popor nu a avut țăriă se adune din nou în albia sa etnică, nu folosit prilejuri favorabile viitoare, el a spulberat, și-a pierdut caracterele curate le ființei lui și, ireversibil, s-a contopit a ființele de suflet ale altor neamuri. Românii, așezați prin destin la porțile Europei, au fost și ei, ca și alte popoare le continentului, o vreme despărțiți. Dar redința că, prin limbă și scriere, prin ort și datini identice aparțin aceluiași eam nu i-a părăsit și nu le-a dat tihnă viețuiescă separați de hotare arbitrate chiar patria lor. Conștiința aceasta, ulme mereu chemătoare, i-a îndemnat la nire. Unirea noastră într-un singur stat, ublinia Cezar Boliaac, a fost sentimentul ațional în toate părțile României de cind storia a început a ne spune cite ceva despre Dacia. Și ca o completare, sau oate ca un preluđu al acestei idei, din laca de bronz în fața căreia mă afl eu cum, aici, chiar în inima Vrancei, în viața Unirii din Focșani, vorbele cronicului Grigore Ureche se desprind din tăerea bronzului și sapă în auz ca o eche și permanentă poruncă: „Românii, iși se află lăcu ori la Țara Ungurească i la Ardeal și la Maramureșu, de la un oc suntu cu moldovenii și toți de la Rim e trag”. Focșanii, deci, aflat la hotarul ntre Muntenia și Moldova, a avut desinul orașelor mari, cu har istoric, împărție de hotare arbitrate, cu frați de o aște și alta, gravitind către unire permanentă. Era firesc și era necesar ca locuorii orașului să se implice în cele mai importante fapte ale unirii. Merg pe strălile innobilate de o parte și alta de locuri noi, luminoase, din care iradiază o ace adincă. Cu mine alături pășeste muzeograful Dumitru Huțanu, șeful secției le istorie a Complexului muzeal Vrancea, împătimit al documentului și al detaului istoric. Prin omul ăsta, pe cit de unoscător pe atit de modest, vorbește storia. Să o consemnăm și noi:

— Numeroasele mărturii păstrate i nivele Focșanilor, în cele centrale pe care e-am consultat și noi, rămân argumente onvingătoare, incontestabile ale persistenței și penetrației ideii și năzuinței de unitate națională în conștiința românilor pe ambele versante ale Carpaților, în onștiința locuitorilor orașului de pe Milcov. Avem în muzeu nenumerate doveză are vorbesc despre strădaniile oficiali-ărilor celor două părți ale orașului (Focșanii Munteni și Focșanii Moldova), de i limita, de a înlătura pe cit posibil conecințele nefaste ale girlei-hotar, Milcovului, de a găsi soluții pentru rezolvarea unor chestiuni de interes obșteșc sau urbanistic, comun. Zeci de dosare cuprind nărturii ale legăturilor comerciale și marimonale dintre locuitorii din cele două părți ale orașului.

Pe aici, prin inima orașului, Piața Unirii de azi, trecea hotarul. Dar viața are se desfășura în cetatea despărțită emelnic nu cunoștea nici un fel de granită: tinerii, comunicindu-și sentimentele în aceeași limbă vorbită și scrisă, prin aceleași datini și obiceiuri, se căsătoreau fără să țină seama de hotar. Să ne amintim doar de căsătoriile dintre familiile Ribescu și Mincu; negustorii vrinceni treceau săptăminal la cei munteni și își așezau mesele cu mărfuri la un loc; alții își trimiteau odraslele să învețe în cealaltă parte a orașului. Cum poți să im-

parți, fără să vizeze absurdul, o flacăra în două? Cele două provincii, înțeleg de la Radu Vornicu, directorul complexului muzeal, se legau și ființau alături, ca părți componente ale aceleiași sfere, și printr-o rețea de drumuri, altele decit cele care treceau prin vamă, mai mult sau mai puțin tănuite, pe care românii de ambele părți circulau: pe Drumul luminii treceau, probabil, dintr-o provincie în alta, noaptea tirziu, sub lumina stelelor mereu aceleași, carele vrincene cu mărfuri; pe Drumul vinului nu e prea greu să înțelegem că pe el treceau carele cu butii pinteoase spre a mai spori bucuria fraților munteni; Drumul vămiei și Drumul hoților completau rețeaua de drumuri care lega cele două provincii românești, întreținea între ele un fel de circulație sanguină, spre păstrarea nealterată a aceleiași unice conștiințe de neam. E tulburător să constăți cum, împotriva tuturor opreliștilor, sentimentele tuturor românilor și-au găsit vad de curgere către inima țării celei mari, ca apele izvorului care răbdător străbate stinca.

Un țaran pontas, Ion Roată, și Comitetul unionist de la Focșani

În 1856, cind la București și la Iași se înființau cele două comitete ale Unirii, la Focșani, acest ideal național înflăcărează masele, le determină să-și exprime opțiunile într-un document pe care îl intitulăm la Muzeul Vrancei. Iată-i textul: „Sub iscăliții cetățeni din toate clasele, locuitori ai ținutului Putna și ai orșaului Focșani din Principatul Moldovei... prin acest înscris, în unanimitate declarăm și noi că dorințele noastre snt: Unirea ambelor principate Valahia și Moldova într-un singur stat sub denumirea de România, o Constituție liberă, potrivită cu trebuințele țării și o adunare obștească compusă de deputați aleși liber i toate clasele”. Documentul este semnat de peste 200 de oameni, în rindul căreia îi întâlnim pe revoluționarii de la 48, Neculai Volnov și N. Soțu, tatăl maiorului Soțu, erou al războiului de Independență; pe consecvenții militanți focșăneni pentru unire: poetul Dumitru Dascălescu, Ștefan Dascălescu, C. Stamatiu, Scarlat Bontas, Pavel Mincu, tatăl arhitectului Ion Mincu, Lascăr Zamfirescu, tatăl lui Duiliu Zamfirescu, dr. Anastasie Lascaris, Gh. Ilie, prietenul lui Mihail Kogălniceanu, și alții. Dar cele mai multe semnături aparțin meseriașilor și negustorilor din Focșanii Moldovei. Documentul, de fapt, ne spune muzeograful Dumitru Huțanu, constituie și actul de naștere al Comitetului unionist de la Focșani, unul dintre cele mai puternice și numeros reprezentate comitete unioniste din țară, la acea dată. Masele populare focșănene și țărănimea vrincenă, în pofida unor persecuții, a unor acte antiunioniste, își aleg și trimit reprezentanții în Adunarea ad-hoc a Moldovei. La 5 septembrie 1856 Sfatul orașenesc comunică Ministerului din lăuntru alegerea negustorului Gh. Ilie și a țaranului pontas Ion Roată, din Cimpuri, ca delegați în Adunarea ad-hoc a Moldovei. Partea munteană a orașului, animată de același ideal, își trimite delegații la Adunarea ad-hoc de la București. Apoi, întorși pe la vetrele lor, deputații vrinceni, țărani, negustori sau meseriași, își continuă activitatea de propa-

gare a ideilor unioniste, domină întreaga viață politică locală și contribuie substanțial la alegerea, la sfirșitul anului 1853, în Adunarea electivă a Moldovei, a lui Mihail Kogălniceanu, din partea orașului Focșani, și a reputatului economist N. Soțu, din partea județului Putna.

Un hotar bătut cu pietre

La 5 ianuarie 1859, cind Adunarea electivă a Moldovei îl alege pe colonelul Al. I. Cuza domn al Moldovei, după ce poetul național Vasile Alecsandri și Costache Negri își retrăsese de bunăvoie candidaturile, pe undeva prin codrii Vrancei, ai Neamțului sau ai Bucovinei, ne place nouă să credem, s-a arătat, luminată la față, umbra lui Ștefan cel Mare. Atunci românii dovedeau încă o dată lumii, împotriva voinței unor puteri din afară, că mai au încă bărbați, născuți sub incidența înțelepciunii și puterii, demni de a purta sceptrul înaintașilor lor viteji. Fiindcă un neam își păstrează caracteristicile de vitejie prin genele lui ancestrale. Iar acestea reverberază în noi din cind în cind, ca niște adinci anafoare, și dau naștere bărbaților viteji. Le luminează apoi chipul și astfel țara îi poate alege dintre cei mulți și le pune Legea în miini, incredințindu-le lor viitorul nației.

De dincolo de Milcov, focșănenii munteni îi scriau domnitorului nou ales, Al. I. Cuza: „Corpul electoral Focșani Munteni, simțind cu dumneavoastră sentimentele de bucurie pentru norocita alegere a domniei voastre, vă felicitază strigind: Glorie vouă fraților de peste Milcov! Trăiască România Unită!” Apoi, vestea alegerii lui Cuza, la 24 ianuarie 1859 ca domn și al Munteniei, stărnește la Focșani un entuziasm de nedescris. Poporul, se spune într-un document pe care îl avem în față, „făcind o sărbătoare din acea zi fericită, a mers în pompă la hotarul care merge prin inima acestei întinse și frumoase țări și au aruncat cu pietre într-insul, dorind ca nici urmele lui să nu se mai cunoască”. Hotarul era, da, bătut, ca un proscris al cetății, cu pietre. De o parte și alta a Principatelor Române inundau ca apele în fața unor baraje înlăturate bucuriile și speranțele. Focșănenii trimit o nouă telegramă domnitorului lor: „Sub impresia unui simț de bucurie extraordinară, inimile rămân unite și nu pot exprima toate cite simțim. Orașenii focșăneni nu pot să zică decit — Să trăiască România, Să trăiască Prințul lor!” Citeva zile mai tirziu, locuitorii orașului Focșani au fericitul prilej de a-și exprima direct adevăratele lor la actul de la 24 ianuarie 1859: la 5 februarie 1859, domnitorul Al. I. Cuza trecea pentru prima oară, prin Focșani, către București. Poporul acestei urbe îi face o primire triumfală: îi împodobește un arc de triumf și o tribună în fața fostului Hotel Cimbru și a Poștei Vechi. Orașul lumina ca ziua: citeva sute de ocaune, în care ardeau smoală și seu, risipeau noaptea din jur. Flăcările comorilor ascunse încă în acest pământ românesc pătrundeau parcă spre suprafață. Atunci, se mai spune, domnitorul Cuza a chemat cele două sentinele la dînsul și le-a îndemnat să se îmbrățișeze. Apoi le-a ordonat să meargă la garizoanele lor și să le spună comandanților că hotarul pe care ei l-au păzit pînă atunci, nu mai este. Legenda sau adevăr? Cert este că la 10 iulie 1862, domnitorul Al. Ioan Cuza semnează Decretul de unificare a orașului Focșani. În el se stipula, printre altele: „Ambele părți ale orașului Focșani, de dincolo și dincoace de Milcov, vor forma în viitor un singur oraș care va fi reședința județului Putna... că nu mai există Focșani Munteni și Focșani Moldova, că nu mai există decit o singură casă”. Mă afl în fața vechii, clădiri a Hotelului Cimbru împreună cu poezii Dumitru Pricop, Ion Panait, cu medicul Alexandru Dan Taban, sculptor, laureat al Festivalului național „Cintarea României”, și cu indispensabilul prieten Dumitru Huțanu. Ating zidurile vechi cu palma, durabile încă, și zidurile tac. Istoria e în bună parte tăcere, umbră adincă și amintire. Dar numai ea, istoria, ne dă măsura exactă a sentimentelor. În fața unor mărturii triste ale istoriei, inima se adună în ea pînă la împietrire. În fața faptelor care au redimensionat o țară și un popor inima se deschide. Și gîndul tău de bine dă timpul la o parte și pătrunde

pină la timpla bărbaților care s-au jertfit pentru întregirea neamului românesc. În colțul acesta orașul Focșani este încărcat de istorie: nu departe de fostul Hotel Cimbru, unde au fost găzduiți o parte dintre membrii Comisiei Centrale de la Focșani, se mai află casa urmașilor lui Gh. Ilie, o alta în care a locuit, în perioada primului război mondial, scriitoarea Hortensia Papadat-Bengescu. În spațiile fostului hotel se află și azi Liceul Unirea, înființat în 1863; iar mai încolo, se aflau casele Stamatineștilor și Dascăleștilor, militanți ai Unirii. O altă casă veche, colecție de artă feudală, stă și acum pe picioare: în ea s-a oficiat căsătoria dintre poetul Grigore Alexandrescu și Raluca Stamatiu; în apropiere se află, de asemenea, casa profesorului Apostoleanu, renovată prin grija organelor municipale și județene, unde era găzduit Cuza. De aici ne îndreptăm pe strada Comisiei Centrale: clădirea în care a funcționat această comisie e încă funcțională, se află în ea sediul unei întreprinderi locale (?). Printre cei 16 membrii, 8 moldoveni și 8 munteni, se aflau și Ștefan Goleșcu, Mihail Kogălniceanu, Vasile Mălinescu, Dumitru Dascălescu, Grigore Alexandrescu, economistul Nicolae Sutu și alții. Comisia, se știe, avea sarcina de a elabora o legislație unică, de a pregăti unirea administrativă și legislativă a Principatelor. Cele peste 60 de proiecte elabo-

Ion Roată

Tulburătorul anonim, purtind în suflet țara toată, odată a greșit, sublim lăud și el un nume: ROATA,

din stele și pămînt născut, din pulberea ce-ncheagă spații trecea prin secol'e știut doar de cuvîntul din orații.

Și-a fost odată, într-un an (că oameni sintem și se-nțimplă), cind trebuie un bolovan adus de suflet lingă timplă

și talpa lui de zeu surpat cu rostul numelui în soare a curs din brazdă în șalăt cum trece-n lebede o floare.

Povestea, azi, o știm noi toți, și-o ducem, mindri, mai departe cu rădăcinile-n nepoți și fructele în foi de carte.

Ce nu mai știm, o, ce nu știm cu-adevărat din vorba toată, e dacă Roată-i anonim sau Anonimul e o Roată

Pe care noi, rotind mereu sămînța, gîndul, viața, anii, mai scoatem, cind ne este greu din curtea casei bolovanii...

DUMITRU PRICOP ■

rate de Comisia Centrală erau menite să contribuie la dezvoltarea economică, la propășirea țării, la înscrierea României pe făgașul dezvoltării moderne. În 1931, la Congresul Ligii Culturale, pe clădirea Hotelului Cimbru se asază o placă pe care citim: „Aici a fost distrus cel dintii hotar pentru Unitatea Națională”. Azi, în centrul orașului, domină Piața Unirii, marele obelisc al Monumentului Unirii, ridicat de sculptorul Ion Jalea. Un hotar căzuse. Mai aveam însă de înlăturat unul, prin care o altă parte a neamului românesc era separată de Patria Mamă. Dar și acela avea să cadă, ceva mai tirziu, cu și mai multe jertfe. Ce să înțelegem din pilda acestor fapte de înălțătoare istorie românească? Că un neam, care își are limpede izvorul său, nu poate trăi separat de hotare arbitrate în pofida tuturor constrîngerilor dinăuntru sau din afară. Ca simburile în nucă el se va aduna mereu, va gravita spre nucleul ființei sale, aflindu-și întregirea.

N. GRIGORE MĂRAȘANU ■

Moș Ion Roată și Casa care-i cinstește memoria în comuna Cimpuri-Vrancea

Din primele zile,

mai mult și mai bine!

● Repere reintroduse în circuitul productiv ● La I.R.E. Ploiești, rezultatele au luat-o înaintea firmei! ●

Mijloacele de informare în masă domină acest început de an cu știri din toată țara referitoare la succesele înregistrate în economie. Agricultură se află în fața celui mai important țel, anul 1984 — un an al producției agricole record, iar industria în fața unei bătaii hotărâtoare — cea pentru o nouă calitate. În spiritul indicațiilor trasate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, obiective economice și sarcini economice prioritare în acest an încep să prindă viață, contribuind deja la fizionomia acestui an hotărâtor pentru întreaga noastră economie și implicit pentru progresul societății românești. O echipă de redactori ai revistei noastre au radiografiat începutul lunii ianuarie în diferite unități agricole și industriale, încercând să contureze o imagine a unui început de bătaie care, așa cum spune tradiția românească, se va încheia cu bine numai dacă va începe la fel.

Ecuatie
fără necunoscute

În 1971, când inginerul Constantin Crăsnăanu a primit sarcina să preia funcția de director general al Întreprinderii mecanice material rulant din Roșiori, aceasta era doar o mapă de planuri care abia urmau să se materializeze. Ca și alți specialiști, vreo 200 la număr, veniți din toate colțurile țării, și Constantin Crăsnăanu a lăsat în urmă prieteni, obișnuințe, un rost de care era mulțumit și a luat-o de la început. Să pleci din Brașov, un oraș industrializat, cu tradiție muncitorească, cu specialiști de înaltă calificare și să te muți într-un oraș care abia se pregătea să intre în rindul celor industrializate este o aventură, însă una din cele mai interesante.

Și maestrul Andrei Despa, secretarul Comitetului de partid, a plecat din Deva fără să ezite prea mult și a venit la Roșiori. La început în organizația de partid erau 200 de comuniști. Acum sunt 1050. În acel început, își amintește Andrei Despa, întreprinderea avea un microbuz cărui îi atașaseră un difuzor și el umbla prin satele din împrejurimi invitând oamenii să se încadreze la noua întreprindere, să învețe o meserie, să-și schimbe cu alte cuvinte viața.

După 5-6 ani, colectivul celei mai mari întreprinderi de reparat vagoane din țară era format. De la înființare, întreprinderea are aceeași conducere. Nu numai că nimeni n-a plecat, dar au venit oameni noi care s-au format aici ca specialiști. Cea mai mare întreprindere din oraș și-a onorat această calitate participând din plin la dezvoltarea lui. În ultimii ani, trei blocuri de locuințe au fost construite de mii de oameni muncii de la I.M.M.R. Tot ei au participat în timpul liber la înfrumusețarea orașului, la construcția școlilor, a Casei pionierului, au dat o mină de ajutor în agricultură.

În anul care abia a trecut, I.M.M.R. și-a îndeplinit și depășit toți indicatorii de plan. Indicatorii primari pentru anul acesta cer eforturi mai mari, în special productivitatea. Când te uiți prima oară la ei te cuprind grija, spune Fane Stuparu, președintele Comitetului de sindicat, dar dacă te gîndesti puțin îți dai seama că sînt realizabili. Tot ce s-a putut face, și chiar mai mult decît atît, s-a făcut pentru îndeplinirea planului de producție, pentru o siguranță în circulație perfectă, de la care, evident, nu se poate face rabat. Piese se recondiționează în procent de peste 80 la sută. Se repară și se refolosesc instalații de frînă, aparate de tracțiune și legare, rulmenți, osii, uși, obloane. Cîneva, uitîndu-se pe un raport cu realizările întreprinderii a remarcat că aceasta nu și-a făcut planul la fier vechi. Faptul este că se poate de firesc pentru că multe din reperele care cîntăresc sute de kilograme nu se mai dau la topit, ci se reintroduc în circuitul productiv.

Și dacă în cei zece ani de activitate nici un vagon care a trecut prin mîinile oamenilor muncii de la I.M.M.R. n-a fost cauza vreunui eveniment de cale este și pentru că ele poartă semnătura, simbolică e drept, a mîștrilor Ilie Nicolae, Ion Isar, Dumitru S. Dragomir, a meseriașilor Alexandru Mot, Paraschiv Lefter, Aurică Gangu și a altora ca ei, lună de lună frunțasi în producție.

Nu putem încheia aceste rînduri fără să spunem ceva despre activitatea secției a cincea. Așa numesc muncitorii gospodăria anexă și cantina întreprinderii. Bineînțeles, totul este făcut prin munca și priceperea muncitorilor, care n-au uitat că pînă în urmă cu cîțiva ani profesia lor de bază era aceea de țaran. Gospodăria anexă a ceferistilor de la I.M.M.R. are acum, în primele zile ale anului, 11 vaci cu lapte, 84 taurasi și 401 porci. Au fost cultivate terenurile virane, parcurile, toate peticele de pămînt din incinta întreprinderii. Anul trecut lucerna semănată în curtea uzinei a fost cosită de 5 ori. În cantina întreprinderii au intrat numai din gospodăria anexă 17382 kilograme carne de vită și 29054 carne de porc. Vacile au dat între 3 și 4 mil litri de lapte pe an. Cîti oare nu s-ar mindri cu așa ceva?

Ferma condusă de strungarul Marian Duță și de primitor-distribuitoarea Ion Fierbințeanu, care mai e de meserie și tehnician veterinar, ajută doar de 7 muncitori, asigură necesarul cu carne al cantinei. Șeful cantinei, Florea Zamfira, bucătarul Ilie Badea și o mină de gospodine harnice și frumoase oferă zilnic un meniu care costă doar 8 lei și care te duce cu gîndul la marile restaurante.

Acum, în primele zile ale noului an, în toate secțiile, inclusiv aceasta care se ocupă în mod direct de bunăstarea oamenilor, totul e pregătit cu minuțiozitate, sarcinile sînt clare și precise, modul în care vor fi îndeplinite de asemenea.

OPREA GEORGESCU

Cu și fără compresoare

Tare frumos sună „fire și fibre de sticlă” și ele arată exact așa cum sună. Numai că de făcut se fac de o sută de ori mai greu decît orice tip de fire. Nu știu de ce, dar am sentimentul că și sirma se face mai ușor și-n condiții ceva mai plăcute. La întreprinderea de fire și țesături din fibre de sticlă din București se produc singurele fire de acest gen din România. Întreprinderea are 10 ani și cine i-a trăit pe toți în același loc poate fi bucuros că a trecut prin ei.

Pentru cei de la I.F.T.F.S. (ciudate prescurtările astea, atît de ciudate că tramvaiul 26 rămîne în cele din urmă cea mai frumoasă prescurtare) sfîrșitul anului 1983 a fost ca orice sfîrșit de an, fără necazuri, cu cifrele la zi, fără prea mare bucurie pentru că aici se lucrează foc continuu, iar primele zile ale acestui an curg bine, fără zbaterei deosebite. Producția merge înainte și cifrele cresc. Și totuși, la acest început de an sînt cîteva lucruri care ard, cîteva întrebări care revin insistent. Ingerul șef Cristian Pavleșeu, un om calm și meticulos, făcea un inventar al necazurilor posibile și al celor actuale. În primul rînd aprovizionarea cu materii prime. Cei de la fibre de sticlă primesc dolomita tocmai din Harghita, și pe lingă ea vine de departe, ea mai e și de granulație mare, ceea ce înseamnă teribil de multe necazuri în procesul de fabricare a fibrelor de sticlă. Soluție este ca granulația dolomitei să scadă, dar pînă nu se vor îndrepta unele lucruri, furnizorii vor continua să trimită o dolomită bună de folosit pe post de alicie. Or, producerea unui fir de sticlă cu o grosime de 5 microni devine de-a dreptul imposibilă. În plus, problemele pe care le creează granulația proa mare în funcționarea mașinilor pot fi de-a dreptul dramatice pentru existența acestora. O altă durere de cap tîne de uleiul pentru compresoare. Liniile automatizate ale acestei unități merg cu aer comprimat. La I.F.T.F.S. funcționează 6 compresoare mari și în curînd vor mai intra în funcțiune încă 4. Numai că uleiul K 90 necesar funcționării lor e atît de rar încît sărbătorile sînt chiar ceva mai dese. De trei săptămîni aceste compresoare n-au „putat” nici un litru de ulei din repartiție. Cum fără compresoare cade producția și fără ulei cad compresoarele, oamenii au adoptat o soluție păguboasă dar soluție, din moment ce presiunea aerului a rămas aceeași. Au filtrat uleiul ars și l-au reintrodus, au mai imprumutat cîteva litri de pe la alte unități și tot așa. Pînă cînd uleiul ars și-a spus cuvîntul. Două compresoare tac și nu mai suflă nici o gură de aer.

Suporții pentru fir au fost inițial confecționați din polipropilenă antistatizată. Cum mai multe unități n-au reușit să asimileze acest material, tamburii pe care sînt înfășurate firele de sticlă sînt confecționați din carton și ei au o rezistență de ca o oricăruia lucru ce pare făcut la ora de lucru manual.

Cei de la fire și țesături din fibre de sticlă au pentru acest an de făcut 4700 tone de fire, 5,5 milioane de metri pătrați de țesături, 4 milioane de metri de tuburi și 8 milioane de metri de benzi și orice problemă în agregajul bine pornit la acest început de an aduce o punere sub semnul întrebării a calității și cantității producției. Filierile prin care se trefilează firul de sticlă au însemnat un mare succes. Ele au fost asimilate în țară, dar calitatea lor e încă de domeniul unei speranțe apropiate. Apoi mo-

toare la bobinarea și la urzitoare: aceste electromotoare au niște caracteristici deosebite și întreprinderea nu mai are nici un asemenea electromotor de rezervă. Cînd se va defecta primul, așa va rămîne, iar mașina va trece pe așteptare.

Cam astea sînt ideile care revin în discuțiile cu oamenii de la fire și țesături din fibre de sticlă. În rest, ei au avut parte de un an bun și trăiesc cu sentimentul că nici 1984 nu poate fi altfel.

CORNEL NISTORESCU

Crește familia Telemac

Firma este cu totul anonimă: întreprinderea de reparații Ploiești. Anonimă și incompletă, motiv pentru care e de parte de a i se potrivi ca o mînașă. Are o istorie simplă. A fost înființată în 1969, drept temelie avînd un atelier ceva mai răsărit, fapt devenit un fel de loc comun pentru destule dintre întreprinderile mari ale țării. În urmă cu 15 ani se ocupa în principal cu repararea macaralelor, majoritatea fiind venite din import. Azi construiește și repară macarale pe pneuri și șenile, fiind singura cu acest profil din țară. Celebrele macarale Telemac HT-125 și Telemac HT-250, prima ridicînd 12,5 tone iar a doua 25 de tone, sînt rodul competenței și sirguinței specialiștilor întreprinderii, oameni grație cărora au fost asimilate peste 1000 de repere, reducîndu-se astfel importul în acest domeniu deosebit de important pentru orice activitate industrială sau de construcții. Insistăm mai mult asupra prezentării întreprinderii, deoarece toți cei ce au văzut-o sau cunoscut-o, cit de cit, afirmă că este vorba de o bijuterie: un înalt nivel de tehnicitate, dotări și tehnologii competitive cu multe din țările lumii care produc astfel de utilaje. Nu este primul caz din industria românească în care însemnele firmei sînt depășite de realitate, dezvoltarea luînd-o cu mult înaintea gîndurilor de început, fapt ce dovedește, deopotrivă, îndrăzneală tehnică și înalt profesionalism. Așa au ajuns ploieștenii de la I.R.E. (lumea, îi confundă în general cu cei de la rețele electrice) să asimileze o familie de centrale de betoane cu capacități între 15 metri cubi și 100 metri cubi pe oră, ca să nu mai amintim și de automatizările stațiilor de betoane, chestiune care le-a ridicat prestigiul la o înaltă cotă pe plan mondial.

Dar pentru că sîntem la începutul unui an hotărâtor pentru realizarea cincinalului, să arătăm că oamenii muncii de la I.R.E. Ploiești și-au propus ca, în ciuda tuturor dificultăților, asupra cărora vom reveni, primele zile ale lui 1984 să fie semnificative pentru dorința lor de a nu-și dezminți bună reputație. Astfel, la data la care scriem aceste rînduri (sfîrșitul primei decade), față de planul la zi, s-a obținut o producție suplimentară de cinci milioane lei, au fost reparate 72 de utilaje (macarale, tractoare, utilaje pentru prepararea și transportul betoanelor). De asemenea, sînt întrunite condițiile ca la sfîrșitul lunii să fie construite 15 macarale Telemac (ambele tipuri), 4 centrale de preparare a betoanelor și să fie reparate peste 100 de utilaje. Sînt cîteva din obiectivele acestei prime luni a anului, an care se anunță la fel de încercat pentru cei peste 4000 de oameni ai muncii din întreprindere.

Intrebînd cum s-a încheiat 1983, ni s-a răspuns că bine datorită unor însemnate eforturi. Eforturi în materie de organizare, de recuperare, de aprovizionare și de colaborare cu alte întreprinderi ș.a.m.d. Bunăoară, efortul de asimilare a numeroase piese și subsansamble, precum și cel de integrare au dus la dezvoltarea altor sectoare de prelucrare. În 1983 au fost asimilate încă 3 tipuri de limitatoare de moment, elemente de bază ale macaralelor amintite. Pentru 1984 sînt prevăzute în plan și alte asimilări. Dar pentru că nu toate piesele și subsansamblele sînt confecționate aici, la întreprinderea din Ploiești, se procedează în mod firesc la colaborări cu alte întreprinderi din țară. Iar la acest capitol centrala și ministerul de resort, MCIND, se străduiesc să asigure cooperările de care depind și indicatorii de plan ai I.R.E.-ului. Directorul întreprinderii, Gheorghe Iordache, face chiar un apel, prin intermediul revistei noastre, ca importantă unități cu care cooperează I.R.E.-ul să urgenceze unele asimilări și livrări de produse. Astfel, de la Steagul roșu Brașov este așteptat motorul D 2156 HMV/80 CP pentru macaraua Telemac HT-250; de la Combinatul siderurgic Galați trebuie să sosească tabla T-1, necesară executării prototipului macaralei de 40 de tone, în acest an, tablă prin folosirea căreia s-ar ajunge la o economie de metal de 10 la sută, s-ar naște un produs nou, macaraua de 16 tone și, de asemenea, ar crește performanțele macaralei de 12,5 tone.

RĂZVAN BĂRBULESCU

Pepeni și medicamente

Cit ești sănătos muști din viață ca dintr-un măr domnesc dar după ce vine și ziua cînd începi să umbli după medicamente și să vorbești despre ele ca de niște prieteni apropiați parcă puțin te interesează dacă afară e vară sau toamnă iarnă sau primăvară, așa s-ar zice, iar dacă Radu Constantin nu zice încă așa înseamnă că are el un motiv, și-o să vedem care. Radu Constantin împlineste 62 de ani și dintre aceștia vreo 18 i-a lucrat ca slujbaş la stat iar după cooperativizare, de 17 ani înceace a tot fost reales ca președinte al C.A.P.-ului Lungulețu. I-ar sta martor un sat întreg că n-a luat concediu niciodată dar n-a cerut pentru asta vreo primă și chiar dacă astăzi ține pe masa lui un pumn de medicamente el știe că asta s-ar fi putut întâmpla și dacă s-ar fi plimbat în fiecare an la munte sau la mare și n-ar fi rămas la Lungulețu, în șesul Dimboviței. Deci nu despre faptul că n-a mai plecat, cîteodată, este vorba, ci chiar despre faptul că a rămas aici, ca un soldat în post, și rămînînd nu se putea să nu ducă pe umeri grijile fiecărui anotimp și răspunderea, în fața consătenilor lui, de a-i face să simtă că munca nu le este fără folos. Este adevărat că de-acum încolo ar cam putea să scape de grijile acestea fiindcă nu demult a primit decizia de pensionare, o fine în sertarul biroului, lingă ștampila C.A.P.-ului, și recunoaște că 2000 de lei ar fi o pensie cit se poate de multumitoare, perspectiva să-și lucreze numai grădina de pe lingă casă și să-i vină lunar banii ăștia, la ușă, e de-a dreptul plină de ispite dar el tot nu ține deocamdată cu ce răspuns să iasă din întrebarea dacă să plece sau nu. Doar i s-a spus să mai rămînă vreo doi ani și n-ar vrea să înșele așteptările șefilor lui tocmai acum, la spartul tîrgului, și nici ale satului. Oricum, chiar dacă el nu s-a hotărît încă în ce parte să apuce, s-a tînut bine în sa și n-a scăpat friul, toată recolta a fost strînsă de pe cîmp la timp și fără vorbă multă, cooperativa și-a achitat datorile față de fondul centralizat al statului, tot la vreme s-au încheiat arăturile, iar zootehnia dispune de nutreturi cit să-i ajungă, cu siguranță, pînă la iesirea din iarnă. Și-acum, pentru că și la Lungulețu e iarnă de-a binelea, Radu Constantin s-a putut întoarce mai liniștit la întrebarea din care va trebui cit de repede să iasă cu un răspuns. Bogăția celor din Lungulețu au fost legumele, printr-asta ei și-au cîștigat și o oarecare faimă, care este într-adevăr destul de veche de vreme ce despre ea se vorbea încă de pe cînd el era copil. Faima asta se păstrează și astăzi, cartofii timpurii de Lungulețu fiind căutați prin piețele Bucureștiului pînă la care nu sînt decît 40 de kilometri, pe șosea asfaltată, însă pe pămîntul acesta nisipos oamenii mai puneau altădată și pepeni, pe suprafețe destul de întinse, iar de la o vreme nu prea mai pot să pună pentru că li se zice de fiecare dată, în fiecare an, că locul e destinat pentru altceva, și tocmai asta nu prea mai înțeleg nici Radu Constantin și nici alții. Însă știința de-a crește această plantă aromată și răcoroasă a verii, știința aceea care se dobindeste nu citînd doar o broșură ci greu, în mai mulți ani de muncă, n-a dispărut totuși la Lungulețu, dovadă că unii, vreo 20-30 cu toții, mai pun și astăzi pepeni, însă departe de sat, înspre magistrala București — Pitești și prin niște păduri, adică tot pe pămînturi străine. Intre cei care pleacă astfel ar fi de amintit Alexandru Săvulescu, Gheorghe Chirilă, Nicolae Matei, Marin Stancu, Gheorghe V. Marin, Maria Dumitru. Alții ajung mai departe, tocmai prin Libia, ca muncitorii la grădina, sînt și aceștia vreo 20 în fiecare an, iar de la cițiva, de la Marin Pastia, Ion Burcea sau Aurel Popescu, președintele C.A.P.-ului s-a incredințat, împreună cu inginerul șef Gheorghe Roman, că pepenii cresc pe-acolo cit se poate de bine. Și ar mai fi ceva, zice Radu Constantin, se știe doar că o bostănărie trebuie să fie curată ca-n palmă, curățată de orice fir de buruiană și că pepenii „înfrăgezesc” pămîntul, ori asta înseamnă că orice s-ar semăna în anul următor pe pămîntul acela există garanția unei recolte bune. Chiar nu s-ar putea rupe, acolo, cîteva zeci de hectare, pentru ca țărani de la Lungulețu să-și poată aminti că s-au bucurat în această privință de o oarecare faimă iar faima aceasta să fie readusă din trecut în prezent? Întrebarea asta și Radu Constantin par să fie frați buni. Și dacă o să poată să pună pepeni, la primăvară, atunci e limpede, zice, că ar lăsa decizia de pensionare să zacă în sertar și nici nu s-ar mai gîndi la ea. Gustul unei felii de pepene fiind în stare să șteargă oricînd gustul, oricît de amar, al oricărui medicament.

DUMITRU ELIADE

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Literatura Unirii

Occupându-mă anii trecuți de locul pe care l-a avut în afirmarea culturii naționale moderne, am desprins din cercetarea peisajului nostru spiritual din primele decenii ale secolului trecut o concluzie fără de care nu putem înțelege literatura Unirii sau riscăm să ne repetăm doar la declamații sentimentale și locuri comune. Mă refer anume la faptul că, în acea perioadă, a cărei plăcă turnantă o reprezintă apariția *Daciei literare* (1840) conștiința estetică ce abia atunci se constituia a fost însoțită de afirmarea conștiinței civice a intelectualului. Nu a existat nici un raport de contrarietate sau antinomie între acești doi termeni, dezvoltarea fiecăruia condiționând și potențând pe celălalt. Eliberarea artei ca artă din magma unui nebuloasă orientalism, pentru care artistul era fie cel ce compunea pentru plăcerea lui și a cercului de prieteni, pentru a clama deznașdejile și a celebra triumfurile amoroase s-a realizat în momentul când conștiința estetică s-a împlinit cu cea a conștiinței valorii și ecoului social al cuvintului scris, al locului pe care intelectualul, prin opera sa, îl are în societate. Dacă nu pornim de la această nouă situație a literaturii noastre, a modificărilor structurale inerente în mentalitatea noastră artistică nu vom putea avea imaginea adevărată asupra „literaturii Unirii”. Dacă ei au înțeles că literatura română nu poate exista decât dacă nu se va mai scrie cum se scria până atunci, în același timp ei au înțeles că intelectualii au rolul predominant în combaterea structurilor și a moravurilor imbecile de un sufocant medievalism. Și aceasta prin opera de artă care evoca o funcție critică și una afirmativă. Explozia estetică petrecută în secolul în deceniile trei și patru ale secolului trecut a dus la afirmarea scriitorului, intelectualului ca un element de avangardă, ca ferment și factor dinamizator al conștiinței naționale, al luptei pentru modernizarea vieții noastre sociale și spirituale. Ei și-au acreditat locul în societate prin valoarea operelor, prin faptul că aveau acoperirea în lucrări intelectuale de un nivel artistic cum această țară nu mai cunoșcuse până atunci și care își însușea, e adevărat, nu o dată într-un mod prea direct, expresiile vieții culturale europene.

Acești doi factori, conștiința estetică și conștiința civică, s-au sublimat într-un unic elan: acela al luptei împotriva concepțiilor învechite, ruginite, retrograde și s-a încununat în revoluția de la 1848. Pentru că revoluția a pus, cum nimic altceva n-o putea face mai bine, în evidență rolul intelectualilor. Ei au pregătit spiritele, ei au creat o constituție și chiar o mândrie națională, sentimentul vechimii și al continuității, ei, prin verbul, fapta și operele lor, au realizat forțele active ale luptei. Cuvintul lor, materializat în operă, în lectură universitară, în act artistic, a contribuit la declansarea acelei mișcări revoluționare a anului 1848, suportând printre cei dintâi consecințele dureroase ale înfrângerii ei.

Dar anul 1848 aflase literatura română modernă pe culmile valorilor este-țice dacă raportăm la timpul extrem de scurt de la primele afirmări ale unui

pionierat în care precumpănitoare erau bunele intenții, la apariția unor opere capitale, unele cu statut de capodopere. Să amintim Alexandru Lăpușeanu a lui C. Negruzzi, *Sburătorul* lui Ion Heliade Rădulescu, sau scrierile istorice ale lui Nicolae Bălcescu și Mihail Kogălniceanu, poeziile lui Vasile Alecsandri, citeva din baladele lui Bolintineanu și enumerarea incompletă ne-ar da imaginea unei explozii artistice care, raportată la faptul că în cele mai multe genuri nici cel puțin nu avusesem încercări iar în altele precursorii nici nu puteau fi luați în seamă.

Și a urmat acea perioadă literară despre care N. Iorga spunea: „Este tot așa de puțină literatură, în adevăratul înțeles

ziarului și a școlii, care începuseră a trăi din nou”. Cauzele sînt multe: intensă dăruire în anii când operele majore s-au succedat într-un ritm atît de intens, înfrîngerea revoluției fusese atît de dureroasă, reprimarea atît de dură, risipirea celor ce creaseră un climat literar atît de nemiloasă încît elanul nu-și mai afla înfrînșarea în opere de artă. Toți factorii enumerați de noi fuseseră îngemănați în unica ființă a culturii noastre încît tot ce se întimplase în culminația eroică și dramatică a celor citeva luni de împlinire a unui vis și de dramatică prăbușire a lui nu putea să nu se reperceze asupra tot ceea ce constituie imaginea artei românești.

De aceea un deceniu și mai ales după 1855 scriitorii au înțeles că îi aștepta o nouă luptă: aceea a făuririi unității naționale.

Meritul cel mai însemnat al scriitorilor de atunci, în frunte cu cel dintîi poet și scriitor al timpului, cum îl numea N. Iorga pe Vasile Alecsandri, este acela de a fi sesizat esența momentului istoric, faptului că împrejurările internaționale ca și

Nici pînă acum literatura nu avusese un caracter de izolare, ceea ce i-ar fi restrîns înmîrirea asupra unui cerc foarte îngust de admiratori ai artei: dezvoltarea ei nu mersese alături cu aceea a vieții politice, care urmărea scoțuri mari naționale, ci una și alta alcătuiseră, de fapt, o singură mișcare, care, acum, părea că se apropie de biruință.

Cîntăreții neamului lăsară să se zărească, la început, o nouă viață; mai tîrziu ei porniseră lupta pentru aducerea ei la îndeplinire pentru înfrîngerea piedicilor ce-i stăteau în cale, și ei ajunseseră, în sfîrșit, atît de departe, încît puteau să ia parte, în frunte, la cel din urmă asalt și să-și pregătească acele cîntece de biruință cu care vremea nouă trebuia să înceapă. Imaginea turmului de fildes al cetății măiestrită de frumuseți în care poetul atunci nu avea dreptul să rămînă ferecat cu zăvoare de aur e întilnită și în poezia lui George Crețeanu: „A trecut ziua sînină, cînd, rivali cu filomila, / Trubadurii la casteluri cîntau doine de amor; / Cînd ieșea ca să-l asculte în balconul său copila; / Cînd ghirlande înflorite ei purtau pe fruntea lor”. Poezia se numește *Cîntec nou* și este publicată în 1856. Strofele ei ne deschid calea înțelegerii a ceea ce arta românească a avut specific atunci: conștiința participării ce mergea pînă la conștientizarea depinării cu idealul ce devenise rațiunea de a fi a tuturor. Poezia e ocazională, autorul indicînd în subsoală acest *Cîntec nou* e „compus în 6 ianuar, cînd jurnalele ne-au adus știința de bucurie, că românii vor fi consultați asupra viitoarei organizații a Principatelor”. Toată poezia epocii a fost ocazională, a celebrat, a îndemnat, a încurajat, a căutat certitudini speranțelor pînă și în semnele cerești. Esteticul nu reprezenta acum nici preocuparea, nici finalizarea operei de artă. Și cum literatura nu se dezvoltă ca o săgeată într-o continuă ascendență ci ca o spirală; cînd o latură sau alta a ei capătă extensiune, cum s-a întîmplat în epoca Unirii cînd spiritul luptător al utilității publice a devenit dominant și cerințele vremii și înzestrările scriitorilor fiind acum consonante. Fără îndoială, generația de la 1840 își consumase mult mai repede, aproape instantaneu, înzestrările artistice. În afara lui Alecsandri — o adevărată excepție — ceilalți își supraviețuiau pe plan artistic. Dar nu-i mai puțin adevărat că, așa cum spunea și N. Iorga — cei mai viștrici și cei mai tineri au înțeles că se aflau în momentul „ultimului asalt”, că românii vor trebui ei să decidă asupra viitorului lor, că totul depinde de ei. Și fiindcă, bineînțeles, raportat la scara timpului zărele, școala, teatrul începeau să aibă o mai mare răsonanță și deci o mai mare influență literatura a avut deliberat caracter de manifest, de afirmare, de îndemn. Cu mijloace accesibile publicului de atunci, nivelului său de percepție, de înțelegere, semnalelor la care acesta își dovedea sensibilitatea. De aceea recuzita poeziiilor era primordială folclorică pentru că literatura vremii, și în primul rînd lirica, se vrea primordială accesibilă. E drept că și autorii vremii nu aveau sau nu mai aveau resurse decât pentru o expresie directă și nu mai aflau forța unei distilări în imagine. Luptele pentru Unire aflaseră marea generație a anului 1848 tot atît de tînără din punct de vedere al disponibilităților luptătoare. Literatura acelei vremi ne-a dat acele opere pe care vremea le cerea, pe care conștiința le impunea și cei cărora le erau adresate le puteau recepta. Maroia intuiție a lui Vasile Alecsandri a fost să găsească simbolul care în acele momente putea să unească pe cei mai mulți: hora. A fost poezia pe care toți au răspîndit-o îndemnînd pe cîți mai mulți să o copieze, să-i afle căile cele mai adecvate ca să fie cunoscute și de alții. De aceea, tot ce se leagă de această poezie e reținut de memoria afectivă a memorialiștilor epocii care o înconjoară cu nimbul unelii din cele mai pure și mai spontane expresii ale avîntului ce îi însușea pe toți. O cercetare a structurilor intelectuale și psihologice ale timpului ne va dezvălui acest adevăr: măreția, regalitatea lui Alecsandri, locul lui dominant în lirica noastră pînă la apariția lui Eminescu se află în genialitate cu care, la fiecare moment al istoriei trăite de el a aflat acordul între sensibilitatea publicului și mijloacele ce puteau să declanșeze o sta-

G. SION

La Unire

Acum, frați, timpul sosește
Cătră lume s-arătăm
Că al nostru neam trăiește
Și că viață merităm.
Mult timp limbile străine
Ne-au tratat ca niște selavi;
Iată-acuma timpul vine
S-arătăm că sintem bravi.
Haideți dar la mintuire
Toți cu toții s-alergăm.
„La unire! la unire!”
O strigare toți să dăm.

Lumea să ne-nrebe bine
Ce voim și ce dorim,
Ea voiește-al nostru bine
Numai și noi să-l voim.
Acum timpul este dară
Drepturi a ne dobîndi,
Și-nlăuntru și-n afară
Viitoru-a ne-nțări.
Nu e altă mintuire
Decît numai să strigăm
„La unire! la unire!”
Și la asta s-alergăm.

Cît o țară este mică
Slabă pururea va fi,
Dusmanii ca pe-o nimică
Vor putea a ne-nghiți
Hai, să facem dar mai mare
Țara care o avem.
Căci atunci fiind mai tare
Vom putea să ne înținem.
Scumpa noastră mintuire
Noi altfel n-o căpătăm

Așadar pentru unire
Chiar viața să ne dăm.

Noi știm cum că moldovenii
De cînd lumea pe pămînt
Tot de-o lege cu munteii
Și de-o limbă cu toți sînt.
De ce dară să nu fie
Un popor tot la un loc
Ș-o frumoasă Românie
Tot c-un suflet ș-un noroc?
Haideți dar la mintuire
Toți cu toții s-alergăm,
„La unire! la unire!”
Toți un viers să ridicăm.

Moldoveanul fiind frate
Cu munteanul va putea
Tot o țară ș-o dreplate
Împună a ținea.
De ce dar în astă lume
De creștini și de păgîni
Să n-avem și noi un nume
Și o țară de români?
La a noastră mintuire
Acum dar să alergăm,
„La unire! la unire!”
Toți c-o limbă să strigăm.

În unire e putere
Și viață pentru noi;
Acest bine de vom cere
Vom mai scăpa de nevoi.
Nimene nu ne oprește
Dorul nostru a-l rosti
Și Europa chiar dorește
Acest dor a ne-implini.
Haideți, frați, la mintuire
Mari și mici să alergăm!
„La unire! la unire!”
Cu un strigăt să strigăm
(1856)

al cuvintului, ca și aceea pe care o fac, în depărtare, emigranții. Cel puțin aceasta, venind de la oameni cu mai puțin talent, ce-i drept, e scrisă în românește, pe cînd nevoile cauzei fac ca o mare parte din literatura, de un mai mare avînt, de o mai mare valoare ideală și de o frumusețe de formă superioară, a celor izgoniți și înstrăinați să fie scrisă în franțuzește, înlăturîndu-se astfel, propriu vorbind, din comoara scrisului nostru”. Și tot N. Iorga adaugă: „Această literatură de acasă e în legătură cu cerința, de neînălțat, a

cele interne sînt favorabile unității naționale. Că obiectivul unității naționale ce animase și revoluția de la 1848 putea deveni o realitate. Tot N. Iorga ne dă această imagine caracteristică a epocii: „Luptele pentru Unire ajunseseră, încă din 1856 rostul de căpetenie al vieții noastre întregi. Poetii nu cerezură să fie dreptul de-a se închide în cetatea lor măiestrită de frumusețe, țînîndu-se la o parte de simțirile, avîntul și munca tovarășilor de idei și de speranțe, de crezul și gîndul întregului neam.

Aștept zăpezile
cîzînd

Scapără, în trecătorile iernii, domnii de portocal. L-am întîmpinat pe ianuarie cu butuci de visc, cu clădirii de stele sprijinite în brazi, cu brazi rezemați în răsuciri înzăpezite și cu dorul că ne vom culca în fiecare seară cîntați de zurgălăii sînilor și că ne vom scula, dimineața, cu gardurile încălecate de troieni, cu geamurile aburite de boturi de cerbi. Și, iată, s-au petrecut sărbătorile ca un purcel furat de lup din staul și mînat cu coada spre ripa unde are loc crăciunul fiarelor, iar zăpezile întîrzie să se înalțe în răsuciri și mai jos de Bisoca, pe unde-i plăcea să meargă călare Olobescului, la Rimnicul Sărat, unde ia ființă un colț de fildes pe care curg piraie de mere către Brăila, s-a instalat în caiși luna aprilie și băieții fac baie în rîu și se usucă la soare fără să-l atingă un vînt din munții Moldovei. Unde sînt, oameni buni,

zăpezile de altădată, tinerețea cu sabie la sold, gerul bobotezei, cîii galopînd pe ghețuși și lampa verde chemînd la marele ospăt al hoților de pește din bălțile Dunării?! Cel mai rău îmi pare, acum, că nu mai îngheață vinul, ca să-i spargem cămașa cu vergeaua de pușcă și să-i bem pe nerăsuflata inima zvîcnind de toate cîntecele din vie și ascunsă în aurul lunii septembrie. După mine, o iarnă adevărată se cuvine să fie tare în fălci, deșteaptă în cisme care scrișile, lacomă de povești strani, culcată vinăt peste cimpii, chiuită de crivăț, năucită de viscole și imbuibată de cumetrii. Biciului îi stă bine să țipe la cîngătoarea vizitului, măceșului pe buza malului și în gușa rîndunicii, salcîmului la fințînă, fetei mari lingă pîrleaz (numai cînd se lasă inserarea și vecinii rai s-au adunat lingă sobă), lunilor ianuare și februarie croncănite de corbi fără vîrstă și laudate de oaspeții năvălînd la cramă, iar nouă cu timpla lipită de vîntul sănătos al vîntului. Pentru că, iarna, bocesc în mine toate drumurile neumblate de mult, am fost,

săptămîna trecută în Țara de fagi, la Suceava, la Mălinii lui Labiș, la Cornu Lunicii și la Fălticeni, și acolo am găsit-o pe mama încercată greu de bolile bătrîneții. M-a rugat să le mulțumesc doctorilor Ion Topolocoanu, Beno Steimtz și Elza Dumitrescu, pentru minunata lor dăruire față de oameni. Celor ce iubesc țarna și oamenii, celor care țin trează speranța, celor care nu pot lăsa visul să moară, celor ce, iubind viața, luptă ș-o păstreze nestînsă în toți semenii, le mulțumesc din adîncul inimii. Acum știu mai bine ca altădată că lingă fiecare om începe un drum miraculos. Iată de ce mi-e dor să fiu mereu pretutîndeni, mai ales cînd afară ninge și lingă genunchii fiecăruia dintre noi se inchipue o sanie, tulpina magică a unui mes-teacăn și o potecă zburînd peste timp în timpul de argint al visării.

Acum, întors în cimpie și în pelinul din suflet, aștept zăpezile cîzînd. Pentru bucuria tuturor oamenilor.

FĂNUȘ NEAGU

(Continuare în pagina 16)

VALERIU RAPEANU

Eveniment

Lacrima sunetelor

Ileana Iliescu rămâne „pasărea de foc” a baletului românesc. Desenul ei coregrafic pare eliberat dintr-un șevalet de pictură abstractă. Dansul ei e spiritualizat până la sublim. Și cu toate acestea Ileana Iliescu rămâne o explozivă, rămâne o balerină de temperament și culoare, de sentiment și senzualitate rafinată. Trecerea ei prin scenă e ca dintr-un arc strins în corzi de vioară; ea pare întotdeauna pornită dintr-un arc și creează impresia că e doar săgeata care zboară. Mișcările ei par fotografiile unei săgeți care explodează în zbor. Dansind pe scenă ea acoperă, în virful poantelor, și stinge sunetele oricărui instrument dintr-o orchestră simfonică, pentru că la urma urmei orchestra din fosa operei nu e altceva decât o orchestră simfonică într-un spectacol de balet. Ea dă sens clipei magice în care sunetele se dezlănțuie și le face să pălească în fața gestului șlefuit al coregrafiei care dă, la rindul său, alt sens mișcărilor noastre de toate zilele. Se poate spune că Ileana Iliescu nu dansează ci trăiește muzica în fibra ei cea mai fierbinte, și de cea mai aleasă puritate. Ea se află în magma muzicii și nu în afara ei. Ea se află în miezul lucrurilor și nu pe dinafara lor. În gesturile ei cuvintele își găsesc cea mai limpede exprimare. Cred că e în stare să danseze orice cuvânt, nu numai sunet. Grația ei este aproape ireală, senzația este că balerina se întimplă, se gindește pe sine în imponderabil și transmite acest lucru tuturor celor din sală. Momentul în care dansează este momentul în care toată lumea își ține respirația. Momentul în care inima face un salt în gol și nu mai îndrăznește să clipească nimeni ca să nu strivească lacrima sunetelor care este chiar balerina Ileana Iliescu.

Așa am revăzut-o de curind pe Ileana Iliescu într-un medalion dedicat ei de Opera Română în atmosfera unui public atașat până la entuziasm, copleșită de emoții, de ovatii și flori. De la un moment dat al carierei unui artist fiecare apariție pe scenă poate fi ultima. Mai ales că Ileana Iliescu nu a fost scutită de accidente grave pentru o balerină, accidente pe care le-a suportat cu o extraordinară încredere în forța de a se reface, de a renaște, torturată de o mare pasiune pentru artă. Ileana Iliescu nu e doar o balerină, ea este și un om de cultură, de aleasă ținută intelectuală, pedagog emerit în coregrafie, personalitate proeminentă a scenei românești. Acest lucru trebuie reținut de balerini care o urmează pe scenă: faptul că astăzi nu poți dansa numai dintr-o tehnică extraordinară și din instinct. Astăzi, ca să fii balerin, să dezlănțuie cum arată omul în fiecare moment al existenței sale în mișcare, în baletul său cotidian de cele mai multe ori inconștient, cu toată grația firească a gesturilor celor mai semnificative, trebuie să fii un om de cultură, să-ți șlefuești personalitatea până la ideal, până la model uman. Din acest punct de vedere Ileana Iliescu este una dintre ultimele personalități adevărate ale baletului românesc, care, din păcate, se retrage din activitate sau care face tentative de a se retrage din activitate în plin apogeu al iubirii publicului. Ultimul ei spectacol alcătuit din selecțiuni prelungite din diverse spectacole de balet aflate în repertoriul permanent al operei, acompaniat de dirijorul Cornel Trăilescu și Lucian Anca, oameni de aleasă cultură muzicală și cu un înalt simț al scenei, poate fi, după unele versiuni, și spectacolul său de adio, ceea ce ar fi, după părerea noastră, o greșeală. Ileana Iliescu este încă, pe scenă, „pasărea de foc” a baletului românesc.

ADRIAN DOHOTARU

CRITICA

Arhetipuri literare

Sub un titlu inadecvat și cam tezig, **Motive literare românești** (Eminescu, 1983), Edgar Papu încearcă o ambițioasă și meritorie reconstituire a specificului literaturii române, a fizionomiei sale distinctive. Primul semn de emancipare analitică e acela că exegetul apelează la mijloace exclusiv literare. Investigațiile etniciste sînt abandonate în favoarea prospectării artistice, cel mai adesea din perspectivă critică, a operelor literare reprezentative. Folosind **motivul** într-o accepție suficient de largă pentru a nu i se putea imputa ceva, oarecum între **toposul** retoric (în accepția lui Curtius) și **ideea literară** (în sensul pe care-l dă Adrian Marino), Edgar Papu intenționează să extragă profilul literar dintr-o recurență tematică, stabilind încă alte câteva condiții de manifestare ale respectivei lor teme.

Pentru a evita confuzia și pentru a face operativă analiza, autorul preia o distincție a lui Simion Mehedinți din lucrarea sa **Terra. Introducere în geografie ca știință**, privitoare la aria de răspindire a organismelor, perspectivă pozitivistă pe care Edgar Papu a aplicat-o și în studiul său dedicat romantismului. Prin analogie, ar exista deci motive euriterme, prezente în toate literaturile, precum dragostea, moartea, iubirea, caducitatea etc., în fond arhetipuri spirituale, și motive stenoterme, limitate la anumite literaturi. Pentru specificul literaturii noastre, exegetul găsește ca semnificative următoarele motive: absurdul și antiliteratura, avatarul, metamorfoza, enigma, fata morgana, dorul, fascinația Orientului și muntele sacru. Dacă în stabilirea premisei logicismului criticului funcționează ireproșabil, nu același lucru se poate spune despre plauzibilitatea demonstrației.

Dacă nu cumva e la mijloc o exagerare premeditată, atunci studiile lui Edgar Papu suferă de o inerție a viziunii și de o supralicitare a evidentei. Desi, începînd cu folclorul, literatura noastră conține numeroase și consistente elemente de absurd și antiliteratură (ce vor culmina cu Urmuz pe care autorul nu-l analizează), nu-mi pot da seama în ce măsură acestea sînt niste motive literare românești, decît doar dacă vom considera că Dimitrie Cantemir precede pe Camus, Hasdeu pe Beckett iar Caragiale pe Eugène Ionesco. Chiar acceptînd aceste priorități (credo quia absurdum!), tot n-am putea vorbi de un motiv literar românesc, întrucît absurdul definește, în substanța lui profundă, o criză a sensibilității moderne, mai întîi în formă ontologică iar apoi metafizică, fiind reprezentativ pentru o spiritualitate mult mai generală decît presupune Edgar Papu. Îndoielnic este și specificul românesc al avatarului, gîndindu-ne doar la cărțile sacre indiene, și al metamorfozei, avînd în vedere literatura europeană de la Ovidiu la Kafka, și al enigmei, amintindu-ne de dandism, precum și al fetei morgana. Cît privește acest ultim motiv, argumentația criticului e destul de bizară: vorbind despre nevoia de iluzie specifică românească, Edgar Papu argumentează prezența motivului în litera-

tura noastră prin Conrad al lui Bontineanu (unde e vorba de himele provocate de peisajul egiptean), și prin proza lui Mace-donski Meka și Meka. Printre altele. Astfel de asimilări abuzive comportă unele precizări, fiindcă specificul nu se poate releva nici prin manifestarea parabolică a motivului nici prin generalitatea lui spirituală. Cu adevărat „motive literare românești” pot fi considerate dorul, fascinația Orientului și muntele sacru, recunoscutibile în substratul spiritual al literaturii noastre.

Lăsînd la o parte însă ambiția exegetică de a travesti generalul în particular, trebuie să-i recunoaștem lui Edgar Papu o remarcabilă finețe analitică și o mare mobilitate speculativă, ambele dublate de rigoare în demonstrație și de coerență în viziune. Format în spiritul gîndirii sistematice, criticul e în egală măsură și un voluptuos al nuanțelor, savurînd subtilitățile stilistice.

Stilul lui Edgar Papu este exact, sacrificînd chiar expresivitatea în favoarea preciziei, cel mai adesea imbibat de semantica pozitivistă. În demonstrație, autorul strălucește întîi de toate prin imaginația ideii, așa cum se întimplă în cel mai profund și mai consistent eseu al cărții, „**Enigma**” în perioada interbelică. Exceptională este aici analogia între misterul arheologic și cel comportamental care ascund o enigmă (istorică și ontologică) și care imprimă lui Vasile Părvan, căci despre el este vorba, o criză de origine stoică. Astfel de interpretări ni-l înfățișează pe Edgar Papu în cea mai incitantă mobilitate spirituală, admirabilă întîi de toate prin abilitatea de a supune eruditia ideii.

Chiar dacă, în cea mai mare parte a lor, motivele studiate de autor nu reflectă o specificitate propriu-zis literară, ele reflectă în schimb una spirituală care s-ar traduce prin jocul dintre iluzie și resemnare, dintre elanul utopic și rezistența stoică: „(pentru Rebreanu) așa-zisa «iluzie» este pivotul insus al existenței eterne”; „Este nevoia de iluzie a poporului nostru, atît de vitregit în realitatea trecutului său, iluzie însă care se suprapune conștient pe scepticismul și pe înăscuta sa luciditate” etc. Prin această oscilație spirituală, adesea cu implicații etnice, s-ar putea postula o asemănare între spiritul românesc și cel hispanic, gîndindu-ne cel puțin la permanenta alternanță între **engaño** și **desengaño** din literatura spaniolă. Dar acest lucru cartea lui Edgar Papu doar îl sugerează.

RADU G. ȚEPOSU

Literatură în grup

Recent, prestigioasa Editură „Cartea Românească” a lansat pe piața culturii o antologie de proză scurtă scrisă de tineri scriitori (18 la număr), membri ai cenaclului literar JUNIMEA al Universității Bucureștene, prefațat de conducătorul acestui cnaclu, Ovid. S. Crohmălniceanu, și purtînd un titlu generic incitant: „**DESANT '83**”. Cităm din această prefață: „**Oricum ar sta lucrurile, e o întimplare norocoasă ca o pleiadă întreagă de prozatori să se ivească brusc într-un cnaclu. Răsăriți acum cîtiva ani**

(...) ei au reușit să pătrundă, aproape toți, în paginile publicațiilor literare și să nu treacă neobservați. Cîtiva au apucat să scoată și volume (...). Asaltul în curs, pe uscat, pe apă, și din văzduh, a sugerat titlul antologiei de față: **DESANT '83**”.

Pentru început — și pentru că este imposibil ca în spațiul destinat acestor rînduri să facem o apreciere, cît de cît particulară, a fiecăruia dintre cei 18 autori — ne vom rezuma în a stabili cîteva caracteristici generale ale „scriiturii” luate în bloc, adică ale volumului în cauză, cu mențiunea expresă că ele aparțin direct celui care va semna mai jos; și cu încă o mențiune; ele sînt expresia unui punct de vedere strict particular, subiectiv deci și neinfluențat de nimeni. Așadar:

Intelligență, sinceritate maximă și ironie feroce — iată trei date comune, dar care se pot și aplica, în parte, tuturor celor 36 de proze cuprinse în volum. Un spirit auto-analitic dus pînă la obsesie. Un substancial dezinteres față de canoanele clasice ale „narării” unui fapt, sau situații; față de „povestirea” unei întîmplări, în datele ei logice — adică în timp și spațiu.

Se remarcă, în cîteva cazuri, o benefică influență a contactului cu proza sud-americană (și mă refer aici mai ales la Marqués) — cu precizarea însă că atunci cînd această influență se rezumă doar la un mimetism stilistic gratuit, efectele pot deveni catastrofale...

Uneori, atacarea gravelor probleme ale lumii contemporane se realizează parcă „în glumă”; alteori autorii practică **provocarea** cititorului la lectură prin cuvinte, sau fraze, sau construcții-soc. Și chiar dacă aceste procedee prezintă riscul de a crea, la lectură, doar o plăcere de moment — viza este, întotdeauna, **cu bătaie lungă**: implicarea în realitate, în social, în speranță, în adevăr.

În sfîrșit, și nu numai: este remarcabilă **plăcerea** cu care acești tineri se aruncă în aventura prozei, **furia** de care dau dovadă în fața aspectelor negative, **pofta** cu care speră într-un viitor pe care-l simt a nu fi chiar ușor de cucerit și **curajul** de a scrie și semna, de a concepe această carte prin înșasi prezența lor colectivă — iată cîteva date comune, repet, ale autorilor acestui volum nu mai puțin incitant decît titlul pe care-l are.

HORIA PĂTRAȘCU

CAP LIMPEDE

La editura moscovită „Raduga” (Curcubeul) a apărut sub titlul **Intîlniri tirzice**, o selecție din povestirile scriitorului român Nicolae Velea, alcătuită pe baza volumului intitulat la fel și tipărit la București în 1981. Printre cei care au realizat versiunea rusă se află cunoscuții traducători E. Azernikova, I. Kojevnikov și I. Ogorodnikova. În scurtul cuvînt înainte, în care Nicolae Velea este caracterizat drept „scriitor român de mare popularitate”, se spune, printre altele: „Genul predilect al scriitorului a fost și rămîne povestirea, nuvela. Talentul original al lui Velea-povestitorul se distinge printr-un fin psihologism în zugrăvirea caracterelor umane, prin laconismul expunerii, printr-o strălucită expresivitate a limbii”. ● În colecția „Probleme internaționale” a Editurii politice, a apărut nu demult lucrarea lui Gheorghe Colț **Colaborarea**

balcanică. Domenii, forme, organisme. Subintitulată cu modestie „Documentar”, cartea lui Gheorghe Colț oferă o expunere încheată cu privire la cele mai importante probleme ale colaborării dintre țările peninsulei noastre în momentul de față: dezvoltarea relațiilor bilaterale de colaborare și bună vecinătate, intensificarea cooperării multilaterale, asigurarea unui climat de pace și securitate în zonă, intensificarea schimburilor multilaterale de valori materiale și spirituale ș.a. Considerăm însă că ar fi fost util și un capitol cu privire la colaborarea în Balcani în perioada interbelică, în care să se fi evidențiat eforturile României pentru pace și înțelegere în această regiune. (Ion D. Gola)

● Ocupîndu-se de adnotările făcute de Ion Creangă pe gazeta „Fințina Blanduziei”, adnotări din care rezultă, printre

altele, interesul marelui humuleștean pentru proza lui Dostoievski, autoarea unui articol apărut în revista **Manuscriptum** nr. 4/1983, p.p. 132—139 găsește de cuviință să sancționeze ceea ce domnia sa consideră a fi o dublă inadvertență: a gazetei „F. B.” și a lui Ion Creangă. Confuzia ar consta în faptul că nuvela „Krotkaia” (Sfioasă) era atribuită autorului „Fraților Karamazov”. Or, după cum susține Ileana Ene, „Krotkaia” este scrisă de „Theodor (sic) Dostoievski, fratele marelui Dostoievski”. Oricine cunoaște, cît de cît, opera lui F. M. Dostoievski știe cine este autorul real al acestei nuvele. Ea a fost scrisă în 1876, la 12 ani după moartea lui Mihail Mihailovici Dostoievski, fratele scriitorului (1820—1884), a cărui modestă operă literară nu știm să fi circulat vreodată în traduceri românești. (B. B.)

● În colecția **Restitutio** a Editurii „Dacia” a apărut **Ocisió Gregorii** în

Moldavia Vodae tragedice expressa (Uciderea lui Grigore Vodă în Moldova expusă în formă de piesă de teatru). Ediția a fost îngrijită de Lucian Drimba care a întocmit și un studiu introductiv în care afirmă: „Prin expresia îndrăzneată pe care o folosește, prin unele părți ale conținutului, cum este testamentul lui Bachus sau cum sînt cîntecele de lume care erau interzise de biserica catolică, fiind considerate rămășițe ale cultului păgîn, prin atmosfera îndrăzneată și degajată, piesa nu numai că sfidează canoanele bisericesti și se eliberează de educația religioasă, de bigotism îngust a mediului blăjean, ci chiar se ridică împotriva lor, înscriindu-se astfel în marea literatură de frondă a Transilvaniei din secolul al XVIII-lea”. ● Cităm din volumul de versuri al lui Aurel Pantea apărut tot la Dacia: „Nu știu ce îi poate stîrni, dar îi simt în fiecare loc / de pe care imaginația urnește o casă,

un braț abandonat / în reverie, un port. Fragili, acizi ca / meduzele, ei trăiesc sub talpa lucrurilor. În astfel / de momente grele intelectul totdeauna / dă greș, atinge existențe din subsoluri încît capul / mi se înnegrește și înnegrit de tot o să zac ca un / piton îngेरînd o pradă prea mare.” ● Mandics György publică la Editura „Facla” o pasionantă carte despre Enigma farfurilor zburătoare în conștiința umană: **Omul și universul**. Iată titlurile citorva capitole care vor stîrni cu siguranță interesul cititorilor: **Martienii și invazia aparatelor zburătoare, Armeele secrete între mit și realitate, Manipularea înformației sau avatarul identificării, De la structurile interioare la modelarea farfurilor**. ● În ultimele zile ale anului trecut Editura „Albatros” a scos cîteva volume de versuri — **Amintiri neverosimile**, Adrian Beldeanu — **Tacimuri de argint**, Du-

mitru D. Irim — **O fugă a melancoliei**, Dumitru Pricop — **Locuitor în Oedip**, Valeriu Veliman — **Cu ochii larg deschși**. ● În cadrul colecției **Poepoare, culturi, civilizații** (Editura științifică și enciclopedică) — o colecție care se bucură de un binemeritat prestigiu printre cititori — a apărut volumul **Celții și civilizația celtică** de Henri Hubert. Traducerea aparține Matildei Banu și lui George Anania iar postfața e semnată de Zoe Petre ● Cunoscuta lucrare a lui M. Gaster **Literatura populară română** a fost readusă din nou în atenția specialiștilor și a altor iubitori ai cărții prin intermediul unei ediții întocmite de Mircea Anghelulescu. Inițiativa acestui act cultural aparține Editurii „Minerva”. ● Un foarte util instrument de lucru pentru cei împătîmiți după cuvintele încrucșate a publicat Gheorghe Sanda: **Dicționarul enigmistului** (Editura Sport-Turism). Ci-

FILM

Un film de dragoste

Cu „DE DRAGUL TĂU, ANCA” (debut în scenariul de film al prozatorului și ziaristului Nicolae Cristache; regia: Cristiana Nicolae), un anumit gol al problematicei cinematografiei noastre contemporane — chiar nedispărind încă în întregime — se umple însă substanțial: este vorba de filmul cu și despre adolescenți, cu și despre părinți, cu și despre profesori — de filmul celei mai frumoase, și în același timp celei mai delicate virste din viața unui tânăr.

Sociologii, psihologii, mari scriitorii, s-au aplecat pe rând și cu pasiune asupra acestei virste critice cind, pentru un adolescent, un gest, un simplu cuvint, o boare de vint capătă proporții de tunet, de cataclism. Asupra acestei virste din păcate de multe ori neînțeleasă de către cei „mari” sau, și mai grav, neglijată pur și simplu, tratată cu indiferență, ca și cum ar fi vorba de o problemă minoră, ce se va rezolva prin firea lucrurilor. Dacă ar fi să ne referim la cinematograful, putem menționa acel admirabil film italian „Mîine va fi prea tîrziu”, rulat acum circa trei decenii pe ecranele noastre și rămas la fel de proaspăt în memoria celor care, la acea vreme, aveau vîrsta eroilor din film...

Nicolae Cristache și-a construit povestea simplu, eliminînd din capul locului orice spectaculos. Narațiunea filmului se scurge firesc, liniștit, aproape ca într-o parca ușor amuzantă platitudine: cînd însă, sub aparenta „liniște” a eroilor noștri, descoperim niște frămîntări nebaneuite, niște conflicte centrate toate în jurul unuia principal, cel dintre aparență și realitate în ultimă instanță. Anca nu este un copil-problemă, nici măcar un copil-contestat (cum am auzit unele păreri): este pur și simplu un copil pus în fața unei evidente, aceea de a ieși din copilărie pentru a trece într-o altă vîrstă, adolescența fiind la ea doar intuită și avînd încă un nume exact. De aici reacțiile ei oarecum stranie, neliniștitoare poate pentru cei mari, dar absolut firești. Acest o original tip de „băletoi” (în film i se spune de fapt **Anete**!), joacă fotbal împreună cu puștii cartierului, se vizează Charlot și nu ezită — asumîndu-și orice risc — să intervină într-o dispută între doi băletoi de vîrsta ei, în favoarea celui pentru moment năpăstuit.

cele din urmă pe un țarm pustiu după ce li s-a refuzat viza de intrare în toate țările, și după ce traversează o jumătate de glob cu ajutorul unei bărci (sau poate numai cu ajutorul unei idei de barcă!). În lectura regizorală a textului, tînărul **Dragos Galgoțiu** (care semnează și decorurile, costumele aparținînd **Liliane Băgău**) folosește la maximum disponibilitățile actorilor **Mariana Cercei** și **Florin Călinescu**, obținînd rezultate remarcabile în jocul celor doi pentru a tensiona la extrem frămîntarea, disperarea, angoasa personajelor dezorientate clar în timp și spațiu, lipsite de firesc contact cu lumea. Folosind o recuzită simplă (cîteva lazi de gunoi, o masă și o barcă-automobil) regizorul pune accent pe puterea demonstrației, bazîndu-se pe bogăția ideatică a piesei, uzînd de rupturi ostentative de ritm, șocuri ale trecerilor de la o scenă la alta în planul sentimentelor — schimbări bruște ale „eului”, alunecînd de la o semnificație individuală la una existențială. Prezența **Cintărețului (Nicu Alifantis)**, care intră în scenă timorat de puterea tragediei la care asistă și pe care o comentează muzical, pare să aducă o notă de liniște aparentă, nostalgică, punctînd scenele tumultuoase duse pînă la isterie în zbuciumul acestei situații fără ieșire a doi indivizi loviți chiar în rațiunea existenței lor. Servindu-se de aceste artificii tehnice, regizorul conferă spectacolului de la Teatrul Foarte Mic pe lângă valoarea social-politică declarată și una de experiment.

Bun cunoscător al secretelor dramaturgicului, mișcîndu-se ușor chiar în spațiul redus, **Mihai Rădulescu** introduce vîdit în piesă și ideea de „teatrul în teatru”, ajutîndu-se de o largă simbolistică, transformînd scena într-un loc unde „lumea e un teatru și oamenii sînt actori”. Pînă și stîncile de pe acel țarm depărtat (ultimul loc de refugiu al eroilor) se transformă în final în oameni, mai degrabă în duhuri shakespeareiene care intervin hotărît în desfășurarea acțiunii, aruncînd cu pietre, asemenea unui public nevăzut și o lovesc mortal pe **Serafima**. Rezolvarea secvențială a conflictului are rezultate pozitive în jocul actoricesc dar reduce comunicabilitatea textului. Iată ce spune autorul despre nașterea acestei piese: „Am scris **Soarecii de apă** stimulată, ca simplu spectator, de o idee a directorului **Dinu Săraru**, una din cele mai generoase idei fructificînd teatrul românesc contemporan: fiecare actor are dreptul să se implicească, să dăruiască publicului măsura totală a talentului său”.

Din acest punct de vedere spectacolul de pe scena Teatrului Foarte Mic este o reușită.

HORIA PATRAȘCU

TEATRU

„Soarecii de apă”

Mihai Rădulescu, cunoscut traducător din **Wilde**, **Eliot**, **Spencer**, esecist, dramaturg și critic, autor al unor lucrări științifice în domeniul stilisticii antropologice și al unui insolit și interesant studiu semnificativ pentru mișcarea de idei teatrale, intitulat **Shakespeare, un psiholog modern**, debutează scenic în această stagiune la Teatrul Foarte Mic cu piesa „Soarecii de apă”. Este o dramă a dezrădăcinării, a alienării, a pierderii identității, surprinzînd conflictul din interiorul unui cuplu de emigranți, actori sau saltimbanci. (**Serafima și Maestrul „Lorgnon”**) esuați în

TUDOR STANCU

Ilustrații de Smaranda Cazan-Livescu

Argument

Biblioteca „Aman”

Spre finele anului trecut, iubitorii de carte și de cultură din Craiova, acestora adăugîndu-li-se numeroși invitați, personalități marcante ale vieții noastre culturale-artistice, au sărbătorit împlinirea a 75 de ani de la înființarea instituției ce se numește, astăzi, **Biblioteca județeană Dolj**. „Biblioteca noastră”, avea să ne declare inimosul ei director, **dr. Tudor Nedelcea**, s-a numit, pînă în anul 1950, **Fundația „Aman”** pentru că ea își are soriginea în așezămîntul de cultură creat prin dorințele testamentare ale magistratului **Al. Aman**, pașoptist cu gîndul și cu fapta, fratele celebrului pictor, și ale soției acestuia, **Aretia Aman**, născută **Lăceanu**.

Precizînd că deschiderea oficială, pentru marelui public, a avut loc în data de **21 decembrie 1908**, în prezența ilustrului ministru al Instrucțiunii publice, **Spiru Haret**, plus faptul că mai toți craiovenii, vorbind despre Biblioteca județeană, o numesc în continuare, din generație în generație, tot **Biblioteca „Aman”**, fapt ce vine să confirme nu numai perenitatea unei denumiri, ci mai ales recunoștința craiovenilor pentru gestul nobil al celor doi foști concetățeni ai lor, să facem o scurtă trecere în revistă a ceea ce a însemnat și înscamnă, în viața Craiovei, această superbă instituție de cultură, o adevărată sămînță de lumină și frumos.

În 1915, datorită dotărilor tot mai numeroase și tot mai reprezentative, la naștere, desprinzîndu-se de fundație, **Muzeul Oltenei**, iar în 1954, pe aceeași cale, desprinzîndu-se tot din fundație, la naștere **Muzeul de artă**. Dar să revenim la **Biblioteca „Aman”**, care, la fondarea ei, dispunea de 2523 volume, ediții rare din filosofii și scriitorii clasici străini, apărute în secolul al XVI-lea, ale scriitorilor români din secolul al XIX-lea, sau ale profesorilor de la **Școala Centrală din Craiova: Stancu Căpățîneanu și Gr. Pleșolanu**. Acest prim fond de carte a fost completat cu numeroase achiziții, dar și cu alte donații din partea unor oameni de cultură, sau din partea unor instituții. Astfel, **Academia Română** hotărîste „să dăruiască Bibliotecii „Aman” toate publicațiile ei din care mai sînt exemplare disponibile”. Între directorii ce s-au devotat Bibliotecii „Aman” îi vom aminti, pentru început, pe **profesorul Th. Popescu**, în timpul căruia fondul de carte s-a îmbogățit cu donațiile mai sus amintite, dar mai ales pe **profesorul St. Ciuceanu**, ardent discipol al marelui **N. Iorga**, care a invins indolența conducerii tutelare, s-a ridicat deasupra persecuțiilor politice, obținute în acea vreme, și a înființat un curs de pregătire a bibliotecarilor, a organizat sectorul de cataloage și a sporit colecțiile, sondînd opinia cititorilor în vederea achiziționării noilor cărți. Cel de-al treilea important director al Bibliotecii Aman avea să fie poeta **Elena Farago**, sub a cărei conducere instituția cunoaște un moment de vîrf, **Elena Farago** organizează, pe lângă activitatea propriuzisă a bibliotecii, pe care o modernizează, cursuri de literatură și istorie a artei, patronează un salon literar în locuința sa personală, care salon a adunat și totodată a consacrat nume de referință ale culturii noastre interbelice precum **N. Mileu, Al. Iacobescu, E. Constant, Dem. Basarabeanu, I. Dongoroz, D. Tomescu, C. Șaban-Făgetel, F. Aderca, Cincinat Pavelescu, Ion Minulescu, Al. Popescu-Telega, Mihail Cruceanu și mulți alții**, acestora adăugîndu-li-se numeroși actori, muzicieni, pictori, profesori, mulți dintre ei activînd și la **Clubul Muncitoresc din Craiova**, cu care **Biblioteca „Aman”** a avut strînse relații de colaborare.

Dar adevărata menire de instituție culturală publică **Biblioteca „Aman”** avea să o înfăptuiască după cel de-al doilea război mondial. Astfel, în 1944, mai deținea doar 11 000 de titluri în 13 500 de exemplare, pentru ca la ora actuală să aibă un fond de carte de peste 300 000 de volume, din care aproape 1 000 sînt revendicate de patrimoniul cultural național. Și, tot în graiul concis și convingător al cifrelor, biblioteca dispune de peste 4 200 de discuri, o bogată colecție de ex-librisuri românești și străine (poate cea mai bogată din țară!), o fonotecă de aur cu înregistrări ale scriitorilor **N. Iorga, I. Rebreanu, G. Bacovia, L. Blaga, Camil Petrescu, Tudor Arghezi, G. Călinescu, O. Goga, M. Sadoveanu, Al. Philippide, Z. Stancu**. Datorită intensității și deosebitelor rezultate obținute în activitatea sa, Bibliotecii județene Dolj i-a fost acordat, locul I și titlul de laureat în recent încheiată ediție a **Festivalului național „Cîntarea României”**, fapt ce vorbește de la sine de prezența bibliotecii în viața cultural-artistică a orașului, în viața iubitorilor de carte și artă din Craiova, oameni care, la împlinirea celor 75 de ani de la înființarea bibliotecii ar dori, din tot sufletul, să se revină asupra numelui pe care l-a avut. Ar fi, subscriem noi, un act de recunoaștere a nobilului gest de adevărat patriotism al celor doi fondatori.

VICTOR NIȚA

CAP LIMPEDE

tăm din prefata autorului: „Dicționarul nostru este întocmit pentru a fi folosit în primul rînd de către începătorii în tainele enigmistici și în special la compunerea și dezlegarea careurilor de cuvinte încruciate. Dar și celor avansați le va fi de un real folos. Compunătorul va găsi cuvintele deja extrase, rămînd doar să le încruceze în careu și să le definească. Se economisește astfel mult din timp, iar dezlegătorului îi va fi ușor să găsească cuvîntul căutat. Dicționarul poate fi util și specialiștilor ale căror profesii sînt legate de temele dicționarului, pentru că termenii prezentați la majoritatea temelor constituie chiar noțiunile fundamentale ale specialității respective”. (**George Arion**)

● Revista de istorie și teorie literară continuă să fie o prezență semnificativă în publicistica noastră, în ciuda aparentei sale academice, sobre. Bănuiala că în paginile ei

revista ar încheie articole prăfuite și înăbușite de erudiția pedantă e repede spulberată de comentariile subtile și elegante ale colaboratorilor, recrutați din rîndul celor mai reprezentativi critici și istorici literari actuali. Ultimul număr (4/1983) oferă cititorilor, în cadrul rubricilor de acum consacrate, cele mai diverse intervenții pe teme literare, de la restituire la eseu. Un substanțial grupaj de analize critice este cel dedicat citorva din scriitorii noștri clasici, intitulat **Repere fundamentale**. Perspectiva exegetică este una poetică, așa încît, prin eseurile lui **Ion Vlad, Ov. S. Ciohmăliceanu, I. Chele-Pantea, Dan C. Mihăilescu și Monica Spiridon**, ni se oferă o imagine critică la zi despre **Caragiale, Rebreanu, Blaga, Sadoveanu și Marin Preda**. Intervieutul revistei este, de astă dată, **Mirecea Horia Simionescu**, prozatorul ludic și grav, care se confesează cu patetism înro-

nic despre rosturile scrișului și credința sa literară. Preocupați de poezia textului sînt și **Ion Pop și Mircea Anghelescu**, în analizele lor despre **Jean Starobinski** și, respectiv, despre valoarea referențială a textului. Capitolul de istorie literară este rezervat unor semnificative restituiri din **B. Fundoianu, Brunea-Fox, G. Călinescu, Mihail Sebastian**. O savuroasă **Biblioteca de poezie românească** este cea alcătuită de **Marin Sorescu** din lirica lui **Dosoftei**, savuroasă și vîndînd un percutant spirit critic. (**Radu G. Teșosu**)

● Un calendar este prin tot rostul său, ceva ce trece odată cu anul, astfel că, oricît de mălăstră i-ar fi lucrătura, ea intră repede în uitare. Un an schimbă pe altul, un calendar pe alt calendar. O tipăritură recentă a Ministerului Industriei Chimice, conținătoare și cu funcțiuni multiple, dovedește că, în toate, o idee bună poate să facă

dintr-un lucru sortit pierderii, unul pentru câștig. Cartea se cheamă „Poezia anotimpurilor” (**Poetry's Seasons**) și este — ei, da! — un calendar, dar unul gîndit să încapă, la încheierea lui '84, în rafturile oricărui bibliotecii și, mai cu seamă, în rafturile bibliotecilor cu cărți alese. Conceptul spre a fi trimis partenerilor de afaceri, calendarul are, ca oricare carte, o redacție calificată în treburi ce interesează reclama (nu-i ea sufletul comerțului?), dar și frumosul (literatură, arte plastice) așa încît volumul se arată a fi o antologie de poezie românească și una din grafica anotimpurilor — cu semnătura lui **Theodor Aman**. Sînt tipărite în română, franceză și engleză poeme de **Emilnescu, Macedonski, Alecsandri, Vasile Viiculescu, George Călinescu, Ion Barbu, George Bacovia, Ion Pillat, Tudor Arghezi**, sînt selectate, din „Istoria literaturii române de la

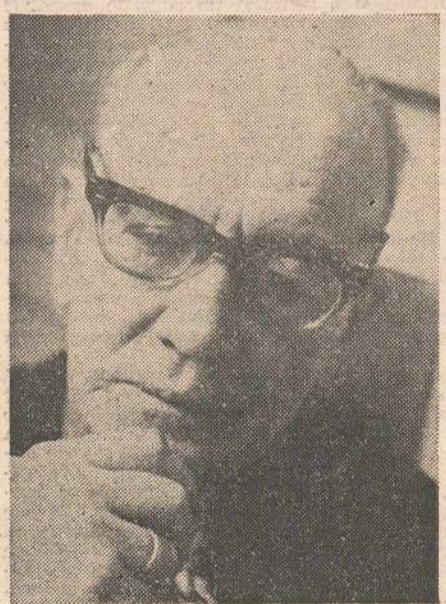
origini pînă în prezent”, citate ce lămuresc asupra importanței și a valorii poeziilor antologate. Redacția — **Iuliu Ruță și Dumitru Ionciac** — și-a asigurat colaborarea poezilor cîntărilor **Romulus Vulpescu**, ale cărui talente în materie de alcătuirii cîntărilor sînt binecunoscute.

Mar trebuie să spunem că prin celelalte douăzeci de calendare scoase de-a lungul anilor sub egida Ministerului Industriei Chimice s-a trimis în lume o prețioasă informație referitoare la pictura și tapiseria românească clasică și contemporană, precum și la capodoperele de artă aflate în marile noastre muzee. Este drept, deei, să le mulțumim editorilor pentru grija ce o pun în munca lor și întru cunoașterea artei românești peste hotare. (**O. Tudor**)

● Trei pictorițe, **Monica Gorovei-Vișinescu, Liliana Popeji și Amelia Seblacec**, au oferit publicu-

lui, încă de-acum aproape o lună, în **bolul Teatrului de Comedie**, o foarte interesantă expoziție de acuarele. Ceea ce impune, în această expoziție, este dialogul înșuși al lucrărilor, definițiilor pentru fiecare artistă în parte. Astfel, cu o tentă mai poetică, de atmosferă, dar menținîndu-se în cadrul unei picturalități imaginative, lucrările **Monică Gorovei-Vișinescu** fac casă bună, ca să zicem așa, cu cele aparținînd **Ameliei Seblacec**, lucrări în care culoarea, îndelung prelucrată, cu un rafinement de bun gust, joacă rolul principal. Acestor două structuri eminamente lirice li se adaugă, în contra-punct, viziunea mai aspră și, în același timp, accentuat abstractă a **Liliane Popeji**. Cu alte cuvinte, în loc de concluzie, o expoziție care pentru fiecare artistă în parte, poate fi apreciată ca o serioasă opțiune pentru o cifră mai apropiată personală. (**Victor Niță**)

Sculptor român, artist al veacului, un mare o

28 Decembrie, 1983 — vedere din atelier (Strada Pangrati)

Uimesc

„Dimitrie Cantemir“
(lucrare monumentală)

„Portret cu coroniță“

„M
ce
E.
(d
de
m

O expoziție de importanță și cuprinderea celei dedicate sculptorului octogenar Ion Irimescu devine, pentru foarte multă lume, ocazia morală pentru reconsiderarea, pentru primenirea unor criterii de valoare și, în legătură directă cu acestea, a unor termeni ce fac autoritate în discuția lucrului creator. Sintem prea adesea angajații unor revoluții mărunte, ai unor inovații seducătoare, dar cu durata măsurată, ai schimbării pentru schimbare. Rata schimbării ne face să procedăm de-a dreptul femerar cu o seamă de cuvinte. A spune despre Ion Irimescu, autorul uneia din cele mai împlinite și mai originale vieți de creație din toată arta noastră, că este un mare artist echivalează cu un sacrilegiu. Ion Irimescu nu este doar un mare artist. El este chiar Artistul. În oricare cultură modernă, numărul acelor ce fondează, în conștiința tuturor cetățenilor, idei cardinale privind rosturile și puterile unei arte rămâne destul de mic. Da, este adevărat, Ion Irimescu are încă din debut lauda cuvenită talentului și trecerea anilor a sporit prețuirea contemporanilor pentru om și operă, dar pentru că omul ne este aproape, iar opera naște cu noi aproape aminăm mai ales opiniile profund angajante, cu impuls oracular, simțămîntul, ce se adaugă continuu, că Ion Irimescu aparține familiei sculptorilor români de întemeieri: Paciurea, Medrea, Anghel, Jalea.

Condiția de „mare artist” e, totuși, accesibilă, discuția staturii pîrînd a se impune odată cu succesul persoanei. Într-o însemnare cu efect de aforism, Ion Irimescu observă că succesul persoanei e una și succesul operii alta. De unde adevărul consolator că edificarea unei opere îndreptățește orice efort, că răbdarea și încrederea în meșteșug sînt virtuți ale creatorului de marcă.

E oare oportun să evocăm aici, și ca primă izbîndă, excelența meșteșugului? Socot că restaurarea conceptului de măiestrie a devenit, de cîteva decenii bune, o îndatorire importantă, atît pentru artiști, cît și pentru critici. Cunoașterea de sine, la un artist, e reală cînd artistul are și mijloacele ca să se cunoască. Artistul plastic gîndește făcînd, gîndește meșteșugînd, măiestrînd. Întreaga operă a lui Ion Irimescu e mărturisirea nevoii de măiestrie. Operele din tinerețe expuse la Muzeul de artă al României — unde s-a deschis retrospectiva — uimesc: avem motive să credem că tînărul sculptor știa totul în ce privește mijloacele de expresie, că rotunjirea concepției s-a petrecut în împrejurările unei crize de preaplin al faptei. Ion Irimescu e sculptor și numai sculptor de mai bine de șaizeci de ani. Considerînd originalitatea existenței sale de creator, referem în esență la consecvența cu care maestrul a și încheiat treburile odată începute. În lucrul și în gîndirea lui Ion Irimescu nu se află neglijențe, promisiuni neonorate, consecințe neluminate. Spunînd atît de lămurit că Ion Irimescu e numai sculptor, că nu și-a risipit puterile în ocupații ce nu interesează direct arta, trebuie să spunem și ce scop țîntește sculptura sa. Pentru un artist sculptor tema și justificarea supremă sînt pentru veșnicie portretul și trupul omenesc. Chiar și la artiștii pasionați de realizări monumentale în relație apropiată cu arhitectura — și capabili să impresioneze, în principal, sub raport arhitectural — ceea ce dovedește valoarea e tot umanul construcțiilor imaginate de ei. Ion Irimescu e neobosit în studiul trupului, al trăsăturilor ce degajă spiritualitate, contemplația e cu fascinație și devoțiune. Crezul artistului e contemplația și deslușirea elementului purtător de spirit, de viață inteligentă. Dacă atîtea opere, semnate de nume notorii ale artei românești de azi, izbutesc să fie coplesitoare, ca prestație a ansamblului, puține își păstrează fiorul și la cercetarea de detaliu. La discuția stilului sculpturii lui Ion Irimescu, capitolul cheie îmi pare a fi știința cauzelor intime la tot ce se oferă privirii. Acolo unde artistul cu înzestrare obișnuită se mulțumește să indice printr-o planitate abia unduită de-un palpit vital semeția unui omoplat tînăr, Ion Irimescu celebrează tot viul, partea dă măsura de viu a întregului. Sculpturile lui suportă o analiză complexă, astfel că înțelesul se alege mai pur și cu un tușeu eroic odată ce înaintăm în cunoaștere. Orice lucrare a lui Ion Irimescu poate fi studiată monografic; într-un album, cu serii de vederi ale ansamblului și serii de detalii ale unei sculpturi de referință — o „Maternitate”, de exemplu — am căpăta unele surprinzătoare deschideri asupra întregii creații. Aceasta întrucît fiecare sculptură, deși cu o frapantă individualitate, solicită filozofia totalului. „E unul dintre acei artiști rari — scrie Eugen Schileru în cartea ce i-o închină în 1970 — care știu să împletească studiul atent și consecvent al naturii umane și al artei ca reflectare, expresie și invenție, cu sensibilitatea imaginației și luciditatea organizatoare...”

Retrospectiva magistrului Ion Irimescu are cel mai somptuos catalog pe care l-a avut vreodată o expoziție de la Muzeul național. O tipăritură a cărei istorie ar merita scrisă întrucît se probează astfel — dacă mai trebuie cumva probat — adevărul că evenimentele culturale pretînd o susținere conjugată. Catalogul iese din tipografie sub patronajul Muzeului de artă al României, al Muzeului orașenesc Fălticeni, al Comitetului județean de cultură și educație socialistă Suceava și al Editurii Meridiane. Directorul Muzeului național, dr. Alexandru Cebuc, autorul studiului introductiv și coordonatorul muncii la expoziție și carte, a izbutit să asigure așezămîntului pe care-l are în grijă un program de activități de importanță republicană. Muzeul este acum ceea ce trebuie să fie, iar manifestările de aici au toate prestanța. În bibliografia operei lui Irimescu acest catalog cu funcțiuni multiple, cu sute de planșe bine imprimate, cu un aparat critic conținător și aplicat (o mențiune pentru „Cronologia comparată” a Rodicăi Matei, în îndatorirea căreia a fost și travaliul organizării, propriu zise, a expoziției) devine piesa numărul unu.

„Omagiu”

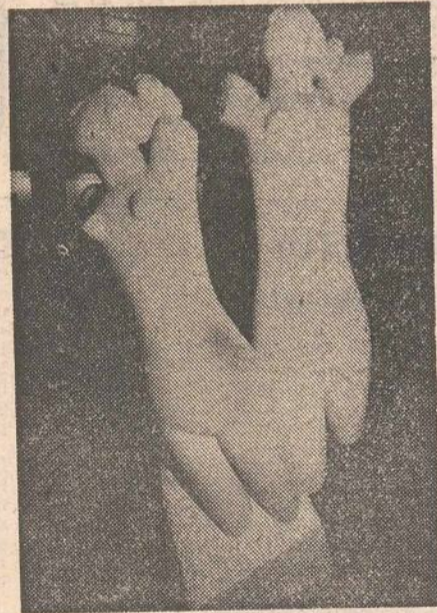
„Tărăncă” (detaliu)

„Fața cu struguri” (detaliu)

„Constantin Brâncuși” — monument, Tg. Jiu

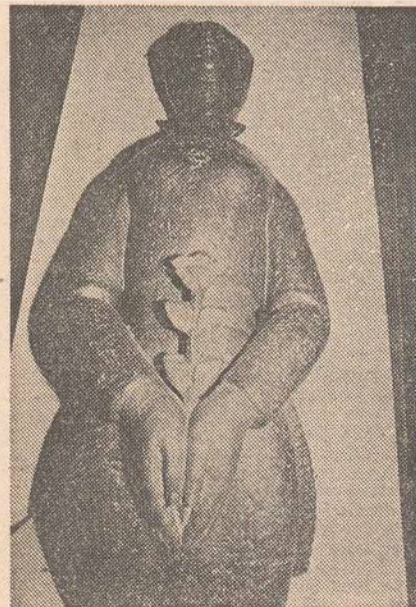
„Victorii”

„Meditînd”

Catalogul expoziției „IRIMESCU”, o lucrare de referință în bibliografia operei

„Floarea”

„El n-a fost cînd era, el e cînd nu e”

Scrisoarea din 15 ianuar

Ninge peste limba română, peste plumbul cu floare al vechilor litere din tipografiile abandonate. (Există și vreun cimitir al tipografiilor? Există: Se umple cu semne o corabie cu echipaj încropit din poezii păguboși. se împinge lemnul ei blînd pe Marea și-apoi se lasă acea corabie să se îngroape, lin, între socii înverzite și cranii de pietre.)

Ninge peste limba română, ning oasele lui Mihai Eminescu, ninge lent, dumiect și aerul încărunteste-nțelept, capătă zugrăveala Vechiei ce încă-i lipsește și-l leagă de zăpezile obirșilor, de timpul acintimplat și de dor.

Moartea tale trupurile poezilor ca pe păpuși de zăpadă și le sapă lor, cu cuțite de laser, morminte măsurate cu metrul antic și el rămin, nălucire, (în lexicoane ca-n sermuriere) dar măcar un fulg din ninsoarea lor dusă, măcar un fluture ca acripi ca de ecară taie „orizontul diametral” și urma acestei imperceptibile lunecări devine diră de foc. Ninge-ne Mihai Eminescu, lasa-mi pe gură fărime de tino; („Măninc și pling. Măninc...” mi-a mai murit un poet, ai mai murit ca un poet e-o lanca, în coasta ta i-am despicat cripta) am mai îngropat o ninsoare, am mai supt o zăpadă pe rug, am pus-o la zid (O rafală? Nu, ninge...) zidindu-o în „măreția frigului”.

Ninge peste poteavoale de fier ale vechilor litere puse peste care se-ncheagă

singele alb al speranței. Ninge peste limba română, moara de fildesuri n-are odihnă și scrisul ce se scrie îl citește boabele de grâu, îl slovenese zeii coeliți în cresuri și îl rostese poezii de-a dreptul cu gîtul retezat pe butucul piinii pentru prea-multa lor iubire fără de saț și pentru semețiile lor.

Ninge peste schituri de litere.

Ninge peste limba română...

GHEORGHE TOMOZEI ■

MUȘAT ȘI URSITORILE

(fragment)

„...O, ursitori, a căror daruri plouă Asupra lumii-ntregi, mai stați o clipă Și ascultați rugarea spusă vouă.

Nu bunătați cari se trec în pripă Să îi menească sfînta voastră gură, Nu bunătați supuse la risipă.

Puternici, mari, frumoși ațîtia fură, Înțelepciuni, comori le-ați dat multora Și toate, vai, cu vremea se pierdură.

Lui dăruiți ce nu ați dat altora, Un dar nespun de scump ce n-are nume Ca să răsar-asupra tuturoră...”

Eminescu

„România, poporul românesc n-a ajuns decît cu rare excepții de-a da expresie ființei sale proprii” o spune marele poet.

Eminescu este cea dintîi expresie globală a ființei românești. Cartea sa de versuri, este sorbită din popor „cum soarbe soarele din popor „cum soarbe soarele din popor „cum soarbe soarele din popor „cum soarbe soarele din popor”.

Eminescu a avut revelația măreției dar și a lipsurilor și metehnelor noastre asemenea profesilor din vechime a iubit acest neam contopindu-se cu el devenind vocea boncîntînd pustia, răscolind prodromic isvoarele rădăcinile cutremurînd cerurile înnoindu-ne privirile asupra cereștilor și pămîntesților.

Poetul Eminescu se află în fața lumii a întregului cosmos văzut în amănunt asemenea Luceafărului scînteind cu o insistență milenară pas cu pas nepărăsind înalturile să pătrundă în intimitatea lumii să răscolească ființa urmîndu-o adînc în vis. De suflet să se prindă.

Poetul are această forță uriașă a purității dublată în același timp de cea mai mare nepuțință asemeni copilului. Poate pătrunde pînă adînc în vis pînă la cămara de taină a sufletelor dar nu poate intra dacă nu i se deschide dacă nu i se răspunde din iubire căci nu vrea să profaneze ci să trezească nu vrea să frîngă păienjeniișul colbul de aur de pe aripiele fluturelui, nu vrea să împuțineze ci să elibereze. Este acest uriaș efort de a trezi la viață universală eternă ființa celui-alt nu de a-l poseda.

Ea nici poate să-nțeleagă, că nu tu o vrei... că'n tine

Alteinevă... înseacă după dulcile-i lumine

Poetul este mai degrabă o iscoadă a mirelei cum se socotea prodromic Kierkegaard, sunt acei zori premergători bucuriei nunții.

Luceafărul necunosînd întruparea nu se poate uni cu lumea aflată sub zodia morții și a vremelniciei. Trebuie să fim cu luare aminte la acest adevăr rostit și prin poetesa Sappho în lumea antică anume: dacă zeul ar suferi cu noi ar fi vrednic de încrederea noastră. El necunosînd întruparea ne rivnește o clipă din viață cea înaltă nu toată viața nu asumarea condiției noastre și de aceea înfîlîrea nu este cu puțință fiind refuzată suferința.

S-ar părea că în acest fel, Eminescu este mai degrabă al lumii antice premergătoare Logosului intrupat în istorie decît lumii noi, asemenea lui Hölderlin.

Însă cum spre aceasta a Logosului se crește pe căi de mii de ani asemenea ascensiunii Luceafărului Eminescu este o treaptă esențială spre adîncurile răscolitoare ale sufletului românesc ale ființei omului ca prieten al Mirelei ca făclie arzînd pe întuneric ca strigăt kerigmă chemare imperativ.

Tu trebuie să te guprinzi / De acel farmec sfînt / Și noaptea candelă s-aprinzi / Iubirii pe pămînt.

IOAN ALEXANDRU ■

Sculptură de O. Haas

Cunoașterea lui Eminescu

Eminescu, chiar din faza începuturilor sale creațoare, a constituit o problemă cu multe necunoscuturi în cultura noastră. Este sursa spectacolului tuturor genurilor, care se ridică deasupra epocii în care le-a fost dat să viețuiască. Ele creează situații incomode pentru contemporanii nestrăfulgurați de științificii învoatoare.

Totuși, o minte atât de ageră ca a lui Titu Maiorescu a intuit de la început, cînd poetul publicase doar cîteva poezii, că se găsește în fața unui poet în toată puterea cuvîntului, care stăpînește cu subtilitate „farmecul limbajului, semnul celor aleși, o concepție înaltă și pe lângă aceasta — lucru rar — întîlnit între al noștri — iubirea și înțelegerea artei antice”. Este acesta meritul lui Titu Maiorescu de a fi văzut, încă din 1872, în tînarul de 22 de ani, cu cîteva creații tipărite, pe cel care în mai puțin de un deceniu va mînda cu revelațiile sale poetice întregul cer al poeziei românești.

Cu toate aceste înțepeni și recunoașteri valorice, la un veac și ceva de la afirmarea lui plenară, Eminescu, în esența și polyvalența preocupărilor sale, reprezintă încă un tezaur ale cărui dimensiuni sînt departe de a fi epuizate. Cele 15.000 de pagini de manuscrise, pe care le posedă Academia Republicii Socialiste România, n-au văzut decît în parte lumina tiparului. După ce monumentală ediție Perpessicius — continuată de urmașii săi — ajunsă pînă acum la volumele I—VII, IX și XIV, va izbuti să se rotunjească cu al XX-lea volum, abia atunci ne vom da seama de întreaga forță creatoare a geniului eminescian. Deși cititorii obișnuiți sau cercetătorii emeriți nu au în mîna, lesne, întreaga operă eminesciană, totuși, la ora actuală nimeni nu-și mai poate permite luxul să facă vreo apreciere întâmplătoare cu privire la opera sa. Cine scrie sau vorbește despre Eminescu, ori se ancorează temeinic pe piscurile gândirii și simțirii românești, ori se prăbușește în neant sau în ridicol.

Cercetarea competentă a operei eminesciene sporește tot mai mult ca orizont și adîncime. Dimitrie Caracostea și Garabet Ibrăileanu, George Călinescu și Dumitru Popovici, Tudor Vianu și Perpessicius, erudiți cercetători, au pus te-

melile solide ale unei noi științe: eminescologia. Valoroasa lor activitate de la catedrele universitare din București, Iași și Cluj au stimulat, în eminenții lor urmași, (George Munteanu, Eugen Todoran, D. Murărașu, Zoe Dumitrescu-Busulenga, Edgar Papu, Augustin Z.N. Pop, Gh. Bulgăr, Eugen Simion, Gh. Tohăneanu, Ion Rotaru, Ion Dumitrescu ș.a.) rodnice preocupări, ce se impun prin noi interpretări.

Din monumentală ediție Perpessicius, în curs de publicare, ni se conturează tot mai viu polivalența creativității eminesciene. Trebuie spus răspicat: marea noastră poet național este în aceeași măsură mare și în alte domenii: proză, dramaturgie, ziaristică, istorie, pedagogie, economie politică, mitologie etc.

Din o seamă de documente descoperite, în ultima vreme, de către profesorul clujean Octavian Schiau la un strănepot al Mitei Kremnitz din Tübingen, luăm act de profunzimea gândirii științifice a marelui nostru liric, care se străduia să se țină în curent și cu ceea ce se știa în vremea sa în materie de fizică atomică. Savantul român, academicianul Octav Onicescu, care a analizat minuțios caietele cu însemnări despre fizică, scriese de mîna lui Eminescu, face următoarea apreciere: „Modalitatea în care Eminescu manipulează concepte, așa de noi și de importante, cadrul unitar, permanent valabil în care le valorifică, îl așază în primole rînduri ale celor care au gândit, în epoca lui, știința despre energie, despre cea calorică, în special”. Publicarea, în 1983, a volumului al XIV-lea din seria integrală de OPERE, cu Traduceri filozofice, istorice și științifice, relevă orizontul larg al culturii lui Eminescu și spiritul universal al preocupărilor sale.

Trecerea poetului în universalitate s-a făcut și se face pe diverse căi. Dintr-ele, par a avea prioritate: 1. traducerea poeziilor sale în alte limbi; 2. studiile străinilor prin care se interpretează și se evaluează opera sa.

Dacă înținem seama de afirmația poetului Octavian Goga că în universalitate se intră pe poartă națională și cum opera eminesciană este o sinteză artistică originală a creativității poporului român, oricine trebuie să recunoască adevărul că saltul în lumea largă a valorilor s-a făcut de pe piedestalul valorii sale naționale. Nu putem uita însă că pătrunderea lui Eminescu în circuitul literaturii universale s-a făcut cu anevoință,

pentru că limba românească, în care poetul și-a turnat gândirea sa artistică, nu este și limba de circulație internațională, ca aceea în care au scris: Dante Alighieri, Cervantes, Victor Hugo, Shakespeare, Goethe sau Pușkin.

De la 1881, cînd, la Bonn, Mite Kremnitz publica în limba germană poezii de Eminescu, sau de la 1889, cînd Margareta Miller Verghy traducea cîteva poezii în limba franceză, și pînă în zilele noastre, difuzarea poeziilor lui Eminescu în multe din limbile pămîntului inserle o traiectorie destul de sinuoasă și inegală. Versul eminescian a fost transpus în limba lor și de laureați ai Premiului Nobel: italianul Salvatore Quasimodo și spaniolul Rafael Alberti. Deși nume ilustre ca englezul Bernard Shaw sau italianul Carlo Tagliavini s-au apropiat cu admirație de stihurile eminesciene, totuși un lucru este cert: Eminescu nu și-a găsit pînă acum traducătorul potrivit care, stăpîn pe specificul limbii române și pe echivalențele artistice din limba în care traduce, să făurească traducerea corespunzătoare parametrilor valorici ai marelui poet român. În constelația acestor eforturi rămîne ca un eveniment de mare fascinație: Mihai Eminescu, Poems, English version by Corneliu M. Popescu, Editura Eminescu, București, 1978. Revista Luceafărul din 5 martie 1983 preciza: „Societatea de poezie a Centrului Național de Poezie din Marea Britanie a hotărît instituirea unui premiu de traducere în limba engleză din poezia europeană în memoria lui Corneliu M. Popescu (decedat în urmă cu 8 ani în cutremurul din 4 martie 1977), autorul versiunii engleze a poeziilor lui M. Eminescu, laureat post mortem al Premiului Academiei Republicii Socialiste România. Premiul se va decerna pentru prima oară la 16 mai 1983, aniversarea a 25 de ani de la naștere, și în continuare la fiecare 2 ani.”

O soartă mai fericită a universalizării liricii eminesciene o datorăm unor erudiți cercetători străini: Rosa del Conte din Italia cu studiul Eminescu sau despre absolut, Ladislau Gáldi din Ungaria cu studiul Stilul poeziei al lui Eminescu, Iurii Kojevnikov din U.R.S.S. cu studiul Mihai Eminescu și problema romanticismului din literatura română, Alain Guillerrou din Franța cu studiul Geneza interioară a poeziilor lui Mihai Eminescu, la care trebuie să mai adăugăm interesantele contribuții ale lui Werner Bahner din Republica Democrată Ger-

mană. Cu savantul Carlo Tagliavini și cu Ladislau Gáldi am avut fericitul prilej să stau de vorbă personal la cele două congrese internaționale, ținute la București în 1987 și 1988, iar pe Alain Guillerrou l-am cunoscut la Deva în 1973, la simpozionul consacrat centenarului nașterii Ilustrului nostru profesor Ovid Densusianu, fondatorul școlii filologice de la Universitatea din București.

Nu numai din studierea aprofundată a acestor pagini scrise de prestigioșii cercetători menționați, ci mai ales din conversațiile cu ei, mi-am dat seama de trainicele lor convingeri cu privire la valoarea artistică exemplară a liricii eminesciene. Aceste studii mai au meritul de a fi pornit de la o cunoaștere serioasă a ceea ce au realizat mai bun criticii și istoricii literari români.

Profesorul universitar George Munteanu, în prefața la Studiul eminesciene de D. Caracostea (1975), precizează că în exegeza sa: „Caracostea a anticipat conceptul de geneză interioară pe care sorbonardul Alain Guillerrou l-a sintetizat, după decenii, în monografia sa Geneza interioară a poeziilor lui Mihai Eminescu.” Aprecieri asemănătoare se pot face și despre italianca Rosa del Conte, care a pus accentul pe setea de absolut, fata morgana ce a mistuit toate strădanile poetului român.

Reluînd, în linii mari, căile și modalitățile de pătrundere ale artei eminesciene în circuitul național și universal, problemă cu atîtea valente și deschideri încă neepuizate, socotesc mai nimerit, în loc de concluzii, să ne fixăm în suflitele noastre repere mai durabile. La ceas de taină, în ziua de 15 ianuarie, pentru tineri și maturi, pentru savanți și cititori de rînd, ar fi necesar, poate, ca în fiecare an, în fiecare colț de țară să între în tradiție consacrarea citorva minute pentru oficierea comemorării zilei în care s-a ivit pe lume marele poet al tuturor românilor.

Eminescu este pururi tînar, nu numai prin faptul că este tot mai mult tipărit, citit și studiat, ci mai ales pentru că lirica sa a dat glas marilor simțăminte și cugetări ale românilor și ale umanității, punînd în lumina artei eterne viziunea românească despre lume și frumos, cu toate marile probleme ale vieții, ale morții, ale dragostei, ale istoriei noastre atât de zbuciumate.

Opera eminesciană este o conștiință vie.

PETRE STROE ■

atelier literar

G. Dumitrescu

C. Bircă : Există, aproape în toate paginile, unele semne de poezie, care ar putea constitui o reală speranță. Chiar dacă, deocamdată, lucrurile stau sub semnul începutului (lipsa de experiență, nesiguranța expresiei, inspirația, fantezia, substituite adesea de un efort artizanal „pe hirtie”, greoi, programatic etc.). Mai vizibile (bunele perspective) în „Dorința”, „Acvatică”, „Nisip”, „Inscripție”. Dar vom mai sta de vorbă, desigur.

Viviana Antoniu : Nu lipsesc unele semne (încă vagi, incerte), dar lucrurile sînt încă tulburi, aglomerate, greoaie, insuficient decantate (ca să poată ajunge la simplitate și transparență, cum se tînde, bunăoară, în „Decembrie”).

Silviu Grama, Aurica Horincar : Pagini de început, încă nesigure și fără experiență, dar purtînd semnele unor perspective promițătoare. E cazul să continuați, cu toată rîvna și ambiția.

M. Lunca : Chestiunea are prea multe necunoscute, ca să nu semene a farsă !..

Cr. Cumpănașu : Ar putea fi ceva, dar lucrurile sînt încă prea obscure, încifrate, lipsite de comunicare. Ceva, în „Nisipul din tavan”, „Desfaceți portile”. Să vedem, în continuare.

E. Blaj : Ni s-au părut mai bune: „O fereastră”, „Fintina”, „O altă adolescență”, „Țipăt” (cu un final nerevelator). Unele texte inclină către formula discurs, dar aceasta

pretinde un suflu puternic, susținut, o deosebită rigoare și limpezime a meditației. Ciudată este însă cererea dv. de a vi se acorda „permisiunea” — cum ziceți — de a vă apăra creațiile în fața noastră (atunci cînd părerile nu coincid). Dar acesta e un drept principial al oricui și nu depinde de nici o „permisiune” !.. Problema e cum înțelegeți, practic, să-l folosiți, ce anume sperați să obțineți de la el. Ce înseamnă, deci, „să vă apărați creațiile”? Să încercați, adică, să ne schimbați impresiile, părerile, asupra lor? Dar cum veți reuși, cită vreme textele rămîn aceleași și cauza va produce mereu același efect? Cu argumente dinafara lor? Dar această nevoie stringentă a unui plus de argumente, dinafară, n-ar demonstra, oare, limpede că ele (argumentele) lipsesc din texte și că, deci, impresiile și părerile noastre n-au făcut decît să înregistreze aceste absențe și neajunsuri?... Să zicem însă că, prin imposibil, ați rezolvat cu succes problema „apărării” în fața noastră... Dar noi nu sîntem decît unul dintre cititorii dv.; cum veți proceda cu ceilalți (sperăm să fie din ce în ce mai mulți!), cum veți proceda cu critica și presa literară? Veți umbla din om în om, cu „argumentele” de rezervă, spre a neutraliza și uniformiza toate părerile? Veți scrie o nouă carte pentru a explica și argumenta pe prima?... Și, la urma urmei, ce vă face să credeți că, între atîtea păreri, inevitabil subiective, părerea dv. ar în-

truchipa adevărul obiectiv? Simplul fapt că dv., și nu altcineva, sînteți autorul respectivelor texte? Dar aceasta n-ar fi decît o mare și vanitoasă iluzie !.. În realitate, creația dv., odată ajunsă sub alți ochi, devine o entitate independentă, obiectivă, cu o „soartă” proprie, care nu mai poate beneficia nici de bunele dv. păreri, nici de dușoșia și protecția dv. paternă !.. Vreți, așadar, să vă apărați creațiile? — atunci includeți în ele, de la început, tot ceea ce vi se pare că ar putea fi spus în apărarea lor, asigurați-le (cu orice eforturi!) o armătură internă trainică, inatacabilă! (Un poem care are nevoie de explicații și argumente, de „asistență” în fața cititorului, este, din capul locului, un lucru neisprăvit, debil, infirm !..). Vreți, însă, să vă apărați propriile păreri despre scrierile dv.? — ar fi o treabă cum nu se poate mai zadarnică și nefolositoare! Înțelept ar fi să vă intereseze, cel puțin deocamdată, părerile altora, cit mai multe, din care să obțineți o medie concludentă și un criteriu de calitate, ținînd seamă mereu că, între toate aceste păreri, a dv. este întotdeauna cea mai subiectivă (în firea lucrurilor!), cea mai interesantă, deci cea mai subredă!

GEO DUMITRESCU ■
P.S. „Poștașul” mulțumește pe această cale tuturor celor ce i-au trimis urări și vorbe bune cu prilejul sărbătorilor și le adresează, la rîndul său, un cordial „La mulți ani!”

DEOSEBIRI

Fiți foarte atenți
Ni s-a spus
Există drumuri care nu duc nicăieri.
Ele nu se deosebesc
De celelalte decît prin
Totala lipsă
A oricărei deosebiri.

CRISTINA DRAGAN

ALBUL ALBULUI

Noaptea caut, lucruri albe,
Umblu
După lună, după stele,
Minorose
În labirintul colii de hirtie
Cum e coapsa ta de albă,
Lebede vreo două-trei
Aștept din ea să zboare,
Noaptea e albă obsesia.

VIOREL FLOROIU

STOLUL DE PĂSĂRI

Limpede răsună un pocnet de armă.
Ecolul rănește timpul în depărtarea
fermei.

Și deodată îmi amintesc
de stolul de păsări zburînd
ca o imensă virgulă de secunde
prin dimineața ceasului tău de cîmp.
Și cade în mine lumina
de cînd mureai și tu
atît de frumos împuşcată
peste singele meu de atunci.

ION IOSIF

PROIECT SHAKESPEARE XX

Se-norc de la vinarea ultimei zăpezi
Îndelung căutată de ciini fioroși.
Vinul roșu curge-n pahare,
prevestire și răz bunare.
Mă ascund de ei — oameni
cu tîmplele scrijelate de ură
și suflete pătate de femer.
Laurii îi ucid pe eroii de ieri.
În unghere întunecoase,
mascați jefuiesc întimplări frumoase.

Eu
o să mă îndrăgostesc de acest băiat
care tace, ca destinul
și înaintează lovit de toate privirile,
acest băiat
care nu există decît în gîndul meu.

DIANA BARBU

ICAR

Prelins pe-ogînda Lumii
ca o privire
ce tainic se răsfrînge
din lumea de dincolo
pieziș
cad

stinsă stea
din cerul copilăriei mele
în marea unduitoare
de lucruri și simboluri
cad
printre oameni
umbra-mi dansează-n hora lor
căzut sînt
cît lumina își deapănă puterea
dar în amurg
cînd păsări de umbră mă-nfășor
cu mantia Rostirlii
treaptă
de înălțare
mi-e căderea...

SIMON-PETRU OPREA

TU

lui Nichita Stănescu

Tu, tu aveai vulturii tăi
Și leii străvezii și herghelii
Păscînd în stele sau zburînd.
Din ochi îți se căsea un munte
Din piept creștea iubire verticală
Prin moarte să privești ca prin ocean.
Ce talpă dulce ai, de inger
Ce talpă, obosită doar de nor.

ANA ION

TOTDEAUNA...

Totdeauna cite o femeie îmi dă țircoale
cu pulpele goale,
cu un suris chemător,
îndemnîndu-mă să iubesc și să mor.

Totdeauna cite un cuvînt
pe care-l știu bine
se invirtește pe lingă mine
în el cu întregul univers
dar nu vrea să intre în vers.

Totdeauna sînt la un centimetru
de victorie
cu o treaptă sub glorie,
la un pas de suîșul pe scut,
dar pasul nu l-am făcut.

Nu știu ce mă reține
să fiu ca mine:
adică sobru, divers și fecund...
Ceva de oameni ascund

Un dram de neîncredere, de pudoare,
dăruite de ursitoare.
Ființa mea prudentă și sumbră
se complăce în penumbră.

Deși s-ar scâlta în soare,
ca o pasăre migratoare
ar umbla prin cerul albastru
pină ar deveni astru.

Totdeauna însă mă oprește
și mă-nghite o gură de pește.
Cine vrea să mă prîndă
mă găsește-n apele-ogîndă.

EMIL GAVRILIU

lunii, Nichita Stănescu. După un moment de reculegere, colegii noștri Nicolae Cristache și Liviu Timbus n-au trebuit să scrie nimic, ci doar să primească premiile pentru publicistică, iar George Arion pe cel pentru tinerețe, ca și poetul Ion Zubascu, compozitorii Șerban Nechifor și Saroși Andre. Aceleași premii le-au primit talentata cîntăreață de muzică ușoară Mirela Voiculescu și Cornel Nistorescu, ultimul pentru publicistică. Festivitatea de decernare a premiilor revistei Flacăra a reunit, pe lingă cunoscutele personalități ale vieții culturale, și cîțiva sportivi de frunte, atleta Anișoara Cusmir, fotbalistul Ion Geolgău — posesorii premiilor pentru tinerețe, Costică Ștefănescu — reprezentant al naționalei de fotbal — și Nicolae Munteanu, căpitanul naționalei de handbal, cîștigătoarea Supercupeii mondiale, Ivan Patzaichin, cel mai „titrat” dintre campionii noștri. Au mai fost distinsi, pentru comentariile lor de sport, Ovidiu Ioanitoaia și Ion Bocioacă. De asemenea, reprezentanții unor colective artistice sau de creație s-au găsit în plăcuta situație de a primi o modestă recunoaștere a strădaniilor și succeselor din acești ultimi doi ani.

Dacă adăugăm că festivitatea s-a bucurat și de cîteva momente muzicale de calitate, cu Ștefan Hrușca și Vasile Șeicaru, atunci cititorii pot întregi imaginea unei sărbători a valorilor, a unei zile menite să incununeze modest strădaniile de bine ale unor oameni de bine. „Înserîndu-ne cu puterile noastre, atîtea cite sînt, în lupta de zi cu zi a partidului nostru condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru afirmarea unei noi calități, a valorii în toate domeniile, străduindu-ne, împreună cu colegii de la celelalte publicații, să realizăm o presă activă și activizatoare, revista Flacăra, arăta poetul Adrian Păunescu, premiază cu emoție oameni de valoare ai tuturor sectoarelor de care revista se ocupă publicistic, în linia sarcinilor pe care le are. Sînt fericit să văd aici oameni care nu stau prea adesea împreună, de la Șerban Cioculescu și Ion Irimescu la sportivii Anișoara Cusmir și Costică Ștefănescu. În fond și aici este opțiunea noastră pentru un om total, un om al Renașterii românești de azi, un om care să reprezinte o plurivalență de calități. Nimic din ceea ce facem noi, fiecare, n-are nici o semnificație dacă nu e de folos celorlalți, colectivității celei mari, care e Patria, și oamenilor ei. În acest sens premiile Flacăra vin să sublinieze valoarea, adică tocmai ceea ce dumneavoastră cei de azi, ați dat compatrioților și lumii. Cu toții dorim binele patriei române, spre folosul României eterne”. Poate că aceste cuvinte ar putea da un sens mai precis, ar putea deveni chiar genericul acestor premii ale revistei Flacăra pe anii 1982—1983.

ANDREI GEORGESCU ■
Fotografii de ELENA GHERA ■

DECERNAREA PREMIILOR REVISTEI FLACĂRA PE 1982 — 1983

Miercuri la prînz, într-unul din primitorialele saloane ale cunoscutului hotel Flora din Capitală, a avut loc decernarea premiilor revistei Flacăra pe anii 1982—1983. Erau de față personalități ale culturii române, ale cercetării științifice, reprezentanți ai unor instituții de cultură și ai unor colective de creație din întreprinderi, sportivi de renume precum și o seamă de invitați. Atmosfera de înmînare a premiilor a avut proporția și semnificația unei sărbători a spiritului, a unei izbînzii în lupta pentru afirmare a valorii. Urmînd indicațiile de partid, revista noastră și-a făcut un crez din afirmarea noului, a spiritului revoluționar, a valorii și competenței, iar aceste premii nu fac decît să recunoască meritele unor oameni care, într-un domeniu sau altul, prin activitatea lor și-au adus contribuția pe linia luptei pentru o nouă calitate, alăturîndu-se cu talent, energie și devotament politicii de innoire condusă de partid, de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Au fost aplaudate cu căldură mai întii premiile înmînate de redactorul șef al revistei, poetul Adrian Păunescu, unor virfuri ale poeziei noastre contemporane, Constanța Buzea, Ioan Alexandru și Ion Gheorghe, ca și cel atribuit prozatorului Fănuș Neagu. Cu bine cunoscută-i vervă, Fănuș Neagu spunea după primirea premiului: „Sînt fericit că mă aflu aici, unde se întîlnesc acorduri

de vis și de adevăr, de speranță și de luptă. Fericirea mea este că stau într-un colț unde se află biblioteca Academiei Române și spiritul ei tutelă, maestrul Șerban Cioculescu,” și pe parcursul unei ore m-am întîlnit cu oameni care fac mîndria și gloria acestei țări ceea ce înseamnă că Flacăra a înțeles să adune din toate hotarele lucrurile de frumos și bine, gîndurile frumoase”. Premiile pentru critică au fost înmînate academicianului Șerban Cioculescu și lui Eugen Simion. Într-o emoționantă alocuțiune, decanul criticii literare românești spunea: „După 60 de ani de activitate spirituală, este al patrulea premiu pe care îl primesc și trebuie să vă mărturisesc că nici Marele Premiu al literaturii române nu m-a emoționat atît de mult cît această mențiune — „pentru viața sa închinată literaturii române”. Cei prezenți au cîntat pentru ilustrul nostru critic un emoționant „La mulți ani cu sănătate”. Pentru sunetul autentic al textelor dramatice scrise de ei, Paul Everac și Marin Sorescu, au primit premiile pentru dramaturgie. Marin Sorescu, copleșit adesea de Fănuș Neagu, spunea sub imperiul emoțiilor: „Văd în această premiere un gest simbolic acordat culturii române de toate felurile, culturii spirituale, culturii fizice și culturii materiale”. Pentru plastică, distincțiile au fost acordate unui mare artist și om de cultură, sculptorul Ion Irimescu, și mai tînărului său con-

frate din Maramureș, Mihai Olos. Gheorghe Dumitrescu n-a putut participa la această festivitate din motive de sănătate, dar marele nostru compozitor a trimis o telegramă pe adresa redacției, în care mulțumește cu căldură. Celălalt premiu pentru creație muzicală a fost acordat lui Anatol Vieru. Într-o atmosferă de eveniment, dominată de aplauze, și-a primit premiul pentru contribuții la echilibrul naturii Radu Rey, cele pentru medicină Vasile Boici și Radu Deac, Florea Dinu și Ioan Pușcaș, istoricii Ion Ardeleanu și Mircea Mușat pentru istorie, actorii Adam Erzeb et și Ștefan Iordache pentru spectacole de mare ținută, mult apreciate de public, regizorii Cătălina Buzoianu și Constantin Văeni, artistul liric Dan Iordăchescu. Ovidiu Bojor, cunoscut pentru succesele sale în valorificarea resurselor naturale, a stat alături de Nicolae V. Iliesiu și nu foarte departe de Tamara Păunescu, alte două nume de prestigiu în domeniul medicamentelor naturale. Un moment aparte al festivității l-a constituit citirea premiilor acordate în memoriam scriitorului Romulus Guga pentru viața sa închinată literaturii și revistei Vatra, actorului Amza Pellea pentru activitatea sa dedicată exemplar scenei, criticului și istoricului literar Alexandru Oprea pentru devotamentul său în domeniul literaturii și marelui poet, deschizător de drumuri în poezia

Biblioteca in aer liber

Pisicile

A trecut mai bine de un deceniu de atunci. Eram numai un călător cu automobilul altuia, un turist, cineva picat de pe alt continent și care venise și el să se uite, să vadă, să se bucure de întâmplările călătoriei. Cu ceea ce zăream nu aveam nimic comun. Nimic, chiar nimic?

La marginea așezării, unde ne oprisem, se afla un gard de sirmă ghimpată, împiedicând accesul pe o plajă lată de vreo cinci metri. Scilicet apele, iar pe tărul celălalt se găsea dușmanul. Dușmanul cui? În orice caz, nu al meu. Turistii nu au dușmani. Era deci plaja. Mică, meschină, o plajă ca un teren viran sau ca o curte interioară, plină de gunoaie: hirtii mototolite, cutii de conserve sticlind orbitor, ochi demenți. Zeci și zeci de ochi măriti, uriași, ochi de pisici, de pisici care mor de foame, de pisici isterizate de sete și de singurătate, nervi rupindu-se, scurte fulgere verzi.

Mi s-a dat și explicația cuvenită. Acolo, în dreapta — vedeam? da, vedeam — în clădirea aceea pe jumătate dărâmată fusese un mic restaurant pentru turiști. Pisicile se obișnuiseră să vină de la mari distanțe după resturi de mâncare. State mici și sărace, abia scăpate de sub steagul negru al colonialismului, pisici sărace, se mulțumeau și ele cu puțin. Acum, atât restaurantul, cât și așezarea din apropiere (imi venea greu să-i spun sat) — o vedeam — fuseseră părăsite. Nu fuseseră impușcate nimeni. Nici măcar alungat nu fusese. Plecaseră așa cum se pleacă în timp de război. De frică. Iar dincolo, la așa-zisii dușmani, erau probabil alte așezări părăsite, alte garduri de sirmă ghimpată, alți războinici cărora li se luase toba de săgeți și li se pusese în brațe o pușcă.

Ne-am urcat din nou în mașină și am trecut prin așezarea cu colibe pustii. Voiam să văd și eu cum arată un loc care nu mai există. Colibele rămăseseră întregi, pe un acoperiș se zărea un pantof roșcovan de femeie, iar în rest — drumurile și din nou cite-o pisică flămândă. Pisici de ruine, m-am gândit, dar nu era nici o ruină. Nici una, este? mă întreba cu mândrie

șoferul care-mi făcuse o expunere peste măsură de calmă din care rețeauă că și micul stat, fostă colonie de pe malul celălalt au — fiecare în parte — dreptate: vechi povești de frontieră, neînțelegeri, orgolii... Da, și el, șoferul, avea dreptate, și femeia care-și părăsise în fugă pantoful roșcovan (dar cum ajunsese pe acoperiș?), și copiii pe care-i ducea în brațe sau îi țira după ea, fiecare avea dreptate lui, nu mai știa lumea aceea sărmană ce să mai facă și cum să mai supraviețuiască de atita dreptate — și de atita moarte și pustiire venite din senin. Dar care nu veniseră ele chiar din senin. Pentru că, hotărât, cineva nu avea dreptate! Nu era drept ca oamenii aceia de culoare, din cele două mici state, să-și părăsească paturile, și mesele, și locuințele, și pisicile... Avea cineva, în lumea aceasta mare, ceva de câștigat de pe urma nenorocirilor și a vrajbei lor? Probabil că nu, sigur că nu, dar atunci cum se explica împrejurarea că războinicii aceia, care nici pistoale cu capse nu învățaseră încă să producă, se luptau cu arme perfecționate? Armele perfecționate costă scump. Cine le plătea? Și de ce?

Dar eu, cu ceea ce zăream, nu aveam nimic comun. Nimic, chiar nimic? Pantoful acela nu semăna cu un pantof al soției mele? Există ceva care-i leagă de oamenii de pretutindeni: senzația că ei, muritorii de rind, cărora numai de război nu le arde, au dreptate, au perfectă dreptate, și că înarmarea — oricât ar încerca s-o justifice însăși care, de va izbucni un nou război mondial, vor pieri și ei — este o uriașă nedreptate. O nedreptate făcută întregii omeniri și fiecărui om în parte. Dacă această nedreptate absurdă nu va înceta — și ea trebuie să înceteze repede! — ce va rămâne în urma omeniilor? O plajă îngustă, cu pisici infometate?

În locurile acelei „război local” — care, din fericire, s-a stins repede — se ridică azi, probabil, clădirile unor așezări animate și ale unor noi restaurante pentru turiști. Și chiar pentru localnici. Strălucete un punct luminos, și el ne dă curaj. Așa cum au găsit până la urmă un drum către „dipa păcii” beligeranții desculți, îl pot găsi și oamenii instruiți care se laudă că sint urmașii unor culturi multimedienare. Îl vor găsi, nu se poate altfel. Și absurditatea are o limită.

FLORIN MUGUR

Vint

Încerc să stabilesc
un echilibru
între mine
și natură,
într-o sensibilitate
viață și glorie.

Mă modelează
după arcuș,
după
vint
după iceberguri
după crivățul ce are în traistă vești,
după neaua verde,
după cartea ruginită,
după buciomon în cînt
Ce scormonește, albul
meu pămînt...

MIHAI PĂSCULESCU

Legea plutirii

Îată marele meu curaj:
o privire-n oglindă dimineața devreme
Ei bine da, asta este tot ce-a rămas
hartă complicată dimprejurul
ochilor, rețeaua de riduri

Literatura Unirii

Urmare din pagina 9)

re de spirit. Să ne gândim în același timp că și confrății au sesizat că acesta e simbolul momentului și au scris „resunete”, care, deși n-au avut nici pe departe aceeași circulație, marchează adevăratele lor francă, spontană. „Ultimul asalt” al acestei generații, unitatea națională, a fost victorioasă. Victoția a fost nu numai a diplomaților, nu numai a oamenilor politici. A fost în primul rînd a maselor populare în rîndul cărora intelectualii s-au topit trup și suflet, avînd un rol decisiv în pregătirea conștiinței politice, prin ziare, reviste, prin versuri, prin cîntece, prin acțiunea directă. Agitației epocii, precum pitorescul N. T. Orășeanu au fost scriitorii în primul rînd care au coborît în stradă știind că strada trebuie cîștigată în vederea bătăliilor decisive. Cu imagini naive, cu o literatură de expresie directă în care elaborarea nu-și afla nici locul și nici rostul, cu versuri care nu-și căpătaseră nici cizelarea prin îndelunga circulație a celor folclorice dar cu o credință nedismulată și cu o sinceritate mai presus de orice suspiciune, ei găsindu-și izvorul inspirației în idealurile cele mai nobile ale poporului, în visarea

pe care aleargă, în voie, umbrele
unor foste-nîmplări.
Ei bine da, asta-i situația
de la etajul 42 al iluziei în nacela
sublimă a poeziei
imi voi da drumul zilnic
trasă de un balon de săpun
spre care voi ridicăți ochii uimiți
și-ncoadați prăștile indiferenței.
Îată marele meu curaj:
să-nvăț acum în al nouăzeci și nouălea
ceas
legea plutirii.

CORNELIA MUREȘAN

Poezia

Crinul curat crește din frunze putrede,
Vrabia albă crește din țarina cerului,
Gîndul, din mărele înghețate al minții.
Înălțăm, iubite, un castel,
Cărțile noastre de poezie sint cărămizi
de zăpadă.

Dar poezia nu ne ingrașă.
Mai bine construim case din beton,
vîndem cartofi,
Mai bine muncim în salinile americzi,
Mai bine curățăm holdele de pășări,
Grădinile de iepuri.

MARA NICOARĂ

generațiilor au creat un curent de opinie care i-a făcut pe mulți să vibreze, să se entuziasmeze, să nu se lase pradă descurajării, să asculte și să-l celebreze cu inima deschisă pe cel ce a fost Domnul Unirii și Domnul țaranilor: Alexandru Ioan Cuza, personaj legendar al istoriei românilor.

Dar în timp ce în redacții, în divanuri ad-hoc, pe străzi scriitorii se integrau cu patos în rîndurile celor ce pregăteau Unirea celor două țări, o conștiință nouă literară se plămădea și avea să se afirme plener în anii ce au urmat lui 1859. Și așa cum avea să spună G. Călinescu: „Cu actul Unirii din 1859, idealul politic imediat al românilor păru înapoi și numai deocînd se născu ideea unei acțiuni de perfecțiune interioară. Se arată că după ce meritase atenția Europei, România trebuia să-și dovedească vitalitatea prin creație”. Și acum începea epoca marcată în cultură de Al. Odobescu, N. Filimon, B.P. Hașdeu, scriitorii eruditi, oameni cu un orizont cultural larg, dar și afiști, oameni care dau literaturii române o nouă perspectivă și opere care marchează început de drum și opere de referință.

Unirea nu însemna un scop ci un început. Începutul unei mari epoci de creație la care nu puțin din cei ce luptaseră atunci pe baricade — Vasile Alecsandri, Mihail Kogălniceanu — vor contribui în mod plener.

Nu — războiului! Nu — neonazismului!

Nu-mi este ușor nici mie, nici celorlalți foști Häftling-i să revenim asupra nesfîrșitului șir de crime din lagărele de concentrare, la săvîrșirea cărora am fost martori oculari. Dar noi nu putem, n-avem dreptul să uităm legămîntul făcut camarazilor smulși de lingă noi, torturați, căcați în picioare, impușcați sau spinzurați în fața noastră. Noi le-am jurat că nu-i vom uita, ne-am angajat să le păstrăm vie memorie. Acest angajament ni l-am reînnoit prin jurămînt în ziua de imensă speranță și încredere a eliberării. În clipa cînd, ca urmare a unei lupte pe viață și pe moarte a armatelor țarilor aliate, a tuturor popoarelor Europei, gardurile de sirmă ghimpată ale lagărelor de concentrare s-au prăbușit, supraviețuitorii de la Auschwitz și Birkenau, Mauthausen și Buchenwald, de la Bergen-Belsen și Dachau, noi toți ne-am legat, unul față de celălalt, că vom face tot pentru ca martirajul celor ce nu le-a fost dat să guste bucuria înfringerii fascismului să nu fie zadarnic.

Stăpînit de astfel de gînduri, m-am îndreptat, nu de mult, spre una din sălile Hotelului Holiday-Inn din Bruxelles în care aveam să se desfășoare lucrările adunării generale a Comitetului Internațional Dachau.

Ca supraviețuitor al lagărului Kaufering — despre care Paul Berben, în istoria Dachau-lui, scrie că a fost „comandou în care condițiile de trai au fost cele mai îngrozitoare”, deținut muncind „în împrejurări ce nu pot fi descrise în cuvinte” consider — așa cum am arătat și în cadrul dezbaterilor ce au avut loc — că cel mai înălțător și necesar omagiu pe care foștii Häftling-i îl putem aduce zecilor de mii de martiri din Dachau și din comandourile lui exterioare, la a căror exterminare am fost martori oculari, este reafirmarea hotărîtă a voinței noastre de a le păstra nestinsă amintirea, de a transmite mai departe tinerelor generații mesajul rostit înainte de a fi impușcați în ceață, aruncați în pielea goală în zăpadă și stropiți cu apă să înghețe, înghesuți în camere de gazare sau îngropați de vii în gropi neștiute de nimeni. Mesajul lor, rostit în chinurile febril tifosului exantematic sau strigat peste zidurile lagărelor în clipele cînd urcau spre spinzurătoare, are astăzi un singur sens: să nu permitem reinvierea fascismului nicăieri în lume, să fim în primele rînduri ale celor care luptă împotriva războiului, să apărăm cu orice preț pacea, demnitatea umană.

După încheierea adunării generale, toți participanții — delegați din 16 țări — am vizitat fortul Breendonk, transformat — între 1940—1944 — de către ocupantul nazist în lagăr de concentrare. Între zidurile lui reci și umede și-au săvîrșit calvarul 4000 de deținuți. În comparație cu alte lagăre, pe porțile cărora au intrat sute de mii și chiar milioane de

Häftling-i, Breendonk-ul a fost un lagăr mic. Dar SS-iștii au avut grijă ca în privința umilirii omului, schingiuirii și exterminării lui să nu fie cu nimic mai prejos decît celelalte lagăre. Treceam pe lingă întunecoasele celule de arest... intrăm în camere de tortură... privim spinzurătoarea, ne oprim în magazia de cadavre și ne dăm seama că indiferent în care colț al Europei au ridicat naziiștii garduri de sirmă ghimpată, ele au împrejmuit peste tot fragmente din imperiul morții.

Copleșiți de emoție, intrăm în sala de reculegere. Pe peretele uniforme, 25 de urne cu cenușă din crematoriile a 25 de lagăre de exterminare. Treceam pe lingă ele cu pași tăcuți. Eu mă opresc o clipă — în memoria mamei și a trei frați — în fața urnei cu cenușă de la Birkenau-Auschwitz... și în fața celei cu cenușă de la Mauthausen — în memoria tatălui meu și a celei cu cenușă din Dachau — în amintirea camarazilor mei căzuți în luptă. Prin fața ochilor se succed, din nou, fără întrerupere a celeștii secvențe-coșmar: deportarea... selecționarea pentru camerele de gazare... schingiuirile... execuțiile în masă.

Deși au trecut aproape patru decenii de atunci, continui să mă întreb: cum a fost posibil holocaustul nazist? Această întrebare este cu atît mai legitimă cu cît în multe țări există încă și proliferază mișcări, formațiuni și partide neofasciste de cele mai diverse nuanțe care, nu rareori, prin aceleași practici violente și teroriste, încearcă să-și facă loc cu forța pe scena istoriei, care i-a respins și l-a incriminat definitiv.

„Astăzi — relevă președintele României socialist, tovarășul Nicolae Ceaușescu — cînd în diferite țări elementele fasciste încearcă să se regrepeze din nou, cînd asistăm la apariția unor curente neofasciste ce propagă rasismul, sovinișmul, ura între popoare, forțele sociale înaintate, oamenii politici, popoarele au înalta îndatorire, în fața generațiilor de azi și de mine, de a face totul pentru a bara calea unei noi ascensiuni a fascismului, pentru a feri omenirea de acest dușman al civilizației și progresului, pentru a salvagarda libertatea, independența și înșăși viața tuturor națiunilor lumii, pentru înapoierea dezarmării, pentru a asigura pacea mondială”.

Am reflectat profund la această chemare-avertisment și am ajuns la concluzia că dacă nazismului i s-ar fi rețezat capul atunci cînd a început să și-l arate în întreaga sa hidosenie, omenirea n-ar fi trecut poate prin cea mai grea încercare din existența sa, iar noi, foștii Häftling-i, n-am mai plînge azi pe cei ce ne-au fost atît de dragi, viața nu ne-ar fi marcată de rîni ce ne vor cicatriza niciodată. L-am întregat pe doctorul Maurice Goldstein, președintele Comitetului Internațional Auschwitz — personalitate mar-

cantă, militant neobosit pentru pace, împotriva războiului, a reinvierii fascismului, a oricărei manifestări a urii față de om — pe cine consideră principalul vinovat pentru incensurabilele orori ale nazismului. Răspunsul a venit prompt, fără nici o ezitare:

— Ideologia nazistă, cei care au elaborat-o și difuzat-o, cei care au aplicat-o. Sint vinovații cei care au făcut educație în spiritul nazismului, cei care au închis ochii și n-au vrut să vadă oribilele crime ce se săvîrșeau în fața lor.

— Cum apreciați pericolul neonazismului? am continuat dialogul.

— Deosebit de grav. Mă gîndesc, în primul rînd, că neonazismul își recrutează adepți cu precădere din rîndul tinerilor, că metodele folosite au numeroase similitudini cu cele practicate de predecesori. Cu impertinență și cinism neagă exterminările în masă, existența camerelor de gazare și crematoriilor în fostele lagăre de concentrare, încearcă să spele petele de sînge pentru a reinnoi platforma de lansare a ideilor și lozincilor neonaziste.

Grav este faptul că se organizează pe plan internațional. Dispun de mari fonduri financiare. Fluturînd în prim-plan lozincă anticomunistului, sint susținuți material de cele mai extremiste cercuri imperialiste.

— Deci e nevoie de vigilență, de atitudine, de combativitate.

— Cu atît mai mult cu cît, ceea ce vedem noi, ceea ce relatează presa despre manifestările neonazismului este doar virful vizibil al unui aisberg. Ce este mai jos, cît de mare, cît de profund este nu ne putem da seama cu precizie. În orice caz, se poate afirma că neonaziștii sint deosebit de activi, impertinenți, violenți. Dacă vom căuta resorturile diferitelor manifestări de rasism, de antisemitism ce au loc în unele țări din Europa, inclusiv în Belgia sau în S.U.A., atunci vom găsi în spațiile faptelor, aproape de fiecare dată, idei naziste, organizații neonaziste.

— Împotriva acestor stări de lucruri, cum pot acționa foștii deținuți ai lagărelor de concentrare? Care este datoria lor morală și civică?

— Înainte de toate să fie pătrunși de faptul că lupta împotriva fascismului nu s-a terminat odată cu înfrîngerea lui militară. El a fost zdrobit în războiul pe care l-a declanșat, dar rădăcinile nu i-au fost smulse definitiv. Lupta continuă. Și oricît am dori noi, foștii Häftling-i, să nu ne mai amintim de crimele naziste, n-avem dreptul să uităm. N-avem dreptul să tăcem. Trebuie să ajutăm tînăra generație să știe ce înseamnă fascismul, războiul. Cu doi ani în urmă, în R.F. Germania a fost judecat fostul SS-ist Asche, organizatorul deportărilor din Belgia. Mie și soției mele, — și ea fostă deținută la Auschwitz — nu ne-a fost deloc ușor să convingem foști camarazi cu care am fost deportați împreună la Auschwitz, să participe la proces pentru a depune mărturie. Unii argumentau că orice sentință s-ar da, crimele au fost atît de mari încît nu există pedeapsă pe măsură lor. Alții sus-

țineau că nervii li-s zdruncinați, n-ar putea suporta evocarea — secvență cu secvență — a calvarului străbătut atunci. Desigur, nu este ușor să trăiești gîndindu-te mereu la holocaust, analizîndu-l și evocîndu-l iarăși și iarăși. Dar n-avem dreptul să abandonăm lupta. Sintem datorii memoria martirilor noștri ne obligă, să punem în gardă lumea, îndeosebi tînăra generație, asupra neonazismului. De aceea, cred că la procesul la care m-am referit, nu sentința dată a fost esențială, ci faptul că în fața opiniei publice a fost încă o dată evocată incredibila tragedie a deportării în lagărele de exterminare. Zeci de mii de tineri au urmărit în presă și la televizor relatările de la proces adînc tulburăți, indignați pînă în adîncul inimii lor.

Este convingerea mea personală, încheie doctorul Maurice Goldstein, că în zilele noastre lupta împotriva războiului nu poate și nu trebuie separată de lupta împotriva neonazismului, deoarece fascismul și războiul sint de nedespărțit.

Am reflectat și reflectez și eu permanent la ceea ce a însemnat nazismul în cea mai oribilă și mai periculoasă dintre ipotezele sale — războiul, agresiunea, anularea brutală a libertății, a demnității, a independenței și suveranității, a însuși dreptului fundamental al popoarelor și al oamenilor la pace și viață. Căci între fascism și război, între război și exterminarea oamenilor, între război și degradarea condiției umane există o indisolubilă legătură.

Nu poți să nu te întreb: dacă cea de-a doua conflagrație mondială, cînd nu existau arme atomizante de genul celor nucleare, a provocat umanității suferințe atît de grele, rîni ce mai sîngează încă, ce ar însemna un conflict militar cu utilizarea rachetelor și a armamentului nuclear? Un holocaust general din care n-ar mai scăpa nimeni și nimic din ceea ce reprezintă viața pe pămînt. Dacă în cuptoarele lagărelor naziste au ars milioane dintre noi, în cuptorul războiului nuclear s-ar preface în cenușă radioactivă întreaga omenire.

Și gîndind la asemenea realități, pentru că pericolul războiului nuclear constituie, în prezent, realitatea cea mai funestă, se impune concluzia că trebuie, cu orice preț — în primul rînd prin solidaritatea activă a umanității, a cărei parte inseparabilă sintem — să fie oprite miinile care ar îndrăzni să declanșeze atomizatorul incendiului nuclear.

Rachetele și armele nucleare, oricare ar fi ele, nu aleg. La fel de amenințată sintem toți, indiferent de rasă și naționalitate, de religie și filozofie, indiferent dacă am optat sau n-am optat în favoarea uneia din direcții politice.

A evita această letală alternativă este o datorie sacră față de cei care au căzut victime războiului, fascismului. Este o datorie sacră față de popoare, față de umanitate.

OLIVER LUSTIG
fostul Häftling nr. 112398

Radiosensibilizarea biofizică

INTELIGENȚA ROMÂNEASCĂ ÎN ACȚIUNE

● „Atît ca metodologie, cît și ca pronostic, produsul este eficient“ ● Încotro se îndreaptă psihotronica ? ●

Despre doctorul în biologie Constantin Vlădescu, născut în 7 martie 1939, la Grecești, Dolj, s-a mai scris în „Flacăra“, în urmă cu mai bine de 6 ani. Se relatează atunci despre neobișnuitul eou stîrnit în perimetrul fiziologiei moleculare de un articol al său, publicat în prestigioasa revistă franceză „Pathologie Biologie“, referitor la „metabolismul collagenului hepatic și global în condiții de iradiere“, contribuție de excepție, menită (după cum s-a confirmat) să deschidă noi orizonturi în domeniul dozimetriei biologice. Dacă revenim azi asupra activității șefului Unității nucleare de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice, n-o facem atît pentru a-l prezenta, membru al Societății europene de radiobiologie, al celei de endocrinologie comparată, al Societății franceze de endocrinologie etc., laureat al Premiului Academiei R.S.R., autor al mai multor cărți (între care „Radiațiile ionizante și viața“ și „Cercetarea farmacologică și prospectarea medicamentelor“, ambele scrise în colaborare, au văzut lumina tiparului chiar în 1983) și a peste 100 de lucrări științifice, ci o facem mai ales pentru a ne referi, concret, la un alt articol al său care, mai mult chiar decît cel citat, a atras atenția specialiștilor de pretutindeni asupra unei noi modalități de interpretare a fenomenelor din sfera radiosensibilizării. Cînd afirmăm că lucrarea doctorului Vlădescu intitulată „Biophysical Radiosensitization“, apărută în numărul 23/1983 al revistei vest-germane „Radiation and Environmental Biophysics“, a surprins în cel mai înalt grad lumea științifică internațională, prin cutezanța și noutatea conținutului, nu exagerăm cu nimic. Profesori dintre cei mai cunoscuți, ca japonezul Sugahara de la Spitalul național din Kyoto sau americanul Heimbrook de la Yale University School of Medicine, clinici reputate din Rotterdam, Varșovia, Kaluga, Teheran, Washington, Bethesda (Maryland, Statele Unite), Sofia, Magdeburg, Santiago de Chile, Paris (celebrul Institut „Gustave Roussy de la Villejuif), Padova, Beer Sheva (Israel), Bombay etc., etc., s-au grăbit să ceară amănunte cercetătorului român, intuind că studiul acestuia cuprinde informații de importanță excepțională.

Despre ce e vorba, în trei cuvinte ? Se acceptau, pînă la Vlădescu, două modalități fundamentale de radiosensibilizare. Cea chimică, realizată prin intermediul citostaticelelor, cea fizică, obținută prin hipertermie, prin radiații cu transfer liniar de energie mare. Constantin Vlădescu a propus (și argumentat științific) un al treilea mod, mai direct și mai eficient, de radiosensibilizare, calea biofizică. În esență, radiosensibilizarea biofizică asigură creșterea gradului de oxigenare a tumorii la nivel metabolic, fără a produce

efecte toxice în țesuturile normale. Nu-i greu de dedus că ipoteza (termenul e, vă veți convinge, mai degrabă impropriu) n-a rămas în stadiul strict teoretic, ea arătîndu-se capabilă nu doar să explice un nou mecanism de radiosensibilizare a tumorilor cu celule hipoxice, cu utilizate în tratamentul cancerului, ci și să ofere cadrul necesar adîncirii cercetării, în vederea realizării unui medicament. Medicament care, urmînd etapele legale (breve de invenții numărul 78.135/1981, deci-

Despre Vladilrad și despre modul cum s-a ajuns la el, inventatorul ne-a oferit unele detalii, la o oră la care, subliniem, produsul respectiv se găsește în faza testării clinice, la București, Cluj-Napoca, Brașov și Constanța. Este știut, ne-a declarat doctorul Vlădescu, că radioterapia deține, alături de chirurgie, chimioterapie, imunoterapie, o pondere importantă în tratamentul cancerului. Radioterapia și-a pus, încă de la început, problema potențării efectelor ei la nivelul formațiunii-

mental, s-au evidențiat o serie de efecte secundare, toxice. Ba mai mult, spre a deveni eficace, Misonidazolul se cerea (și se cere, administrarea lui rămînd actuală, în ciuda limitelor) folosit în doze mari, greu tolerate de organism.

Recunoscînd că, din punct de vedere cronologic, produsul său e ulterior Misonidazolului (deși punerea la punct a Vladilradului a durat 8 ani), doctorul Vlădescu îndrăznește să afirme că medicamentul românesc este superior celui alt, antrenînd efecte farmacologice secundare, derizorii. Conceput a fi administrat în asociere cu radioterapia, Vladilradul poate fi folosit ambulatoriu (nu obligă la spitalizare), pe perioade îndelungate de timp, fără a avea, există confirmări certe în acest sens, efecte secundare manifeste. De pildă, într-un Referat de etapă (la convenția de colaborare dintre I.C.C.F. și Clinica radiologică din Cluj-Napoca), profesorul doctor docent D. Rădulescu nota că „rezultatele obținute pînă în prezent sînt încurajatoare“. Iată, spre edificare, și concluziile trase (pe un lot de 16 bolnavi cu neoplazme variate, gastrice, mamare etc.) de profesorul doctor docent I. Birzu, șeful Clinicii de radiologie-oncologie de la Spitalul „Cantacuzino“ din Capitală: „rezultă că produsul are o bună toleranță, lucru constat la toți bolnavii, fără excepție“. Dacă, inițial, profesorul Birzu se menținea în expectativă („nu ne putem deocamdată pronunța, intrucît numărul cazurilor a fost prea mic“), mai tîrziu, după o testare de amploare, a precizat că „radioterapia pe tumorile mamare, în asociație cu radiosensibilizatorul VR, a dus la rezultate concludente... Atît ca metodologie, cît și ca pronostic, putem aprecia că produsul este eficient pe aceste formațiuni tumorale“. Și lista observațiilor favorabile ar putea, vă asigurăm, continua.

Modest însă, doctorul Vlădescu rămîne circumspect, lucid, acceptînd că, în ciuda unor rezultate bune și foarte bune, „nu în toate cazurile avem o acoperire statistică“. Dar drumul Vladilradului e, veți fi de acord, abia la început. El urmează a fi urmărit în continuare, în temeiul unor ample și pe deplin lămuritoare convenții de colaborare. Primele rezultate însă sînt, repetăm, mai mult decît optimiste și, în baza lor, ca și a cutezanței care a condus la elaborarea concepției privind calea biofizică de radiosensibilizare, concepție nouă, originală, ne permitem să afirmăm că ne aflăm într-un moment important, românesc, al bătăliei împotriva „boli secolului“.

Semnălînd descoperirea doctorului Vlădescu, primită cu interes deosebit în aria oncologiei moderne, promitem să revenim.

■ OVIDIU IOANIȚOIA

Un important moment românesc în bătălia împotriva cancerului

● Biologul Constantin Vlădescu a elaborat o nouă concepție privind radiosensibilizarea biofizică ● Excepțional interes manifestat în străinătate privind cercetările omului de știință român ● Vladilradul, superior Misonidazolului ?

zia de fabrică și de comerț dată de O.S.I.M., 13 332/1983 etc.), a primit numele de Vladilrad (R), fiind un radiosensibilizator al tumorilor hipoxice maligne. Pe marginea lui, singur și (cel mai adesea) în colaborare, autorul a făcut citeva comunicări, între care „Efectul radiosensibilizator al Vladilradului asupra aberațiilor cromozomale la soarece, induse prin radioterapie“, încheiată împreună cu I. Birzu, D. Rădulescu, S. Imreh și R. Constantinescu, a fost înfățișată recent, în octombrie 1983, celui de al V-lea Congres european de radiologie (și implicit celui de al II-lea Congres de radioterapie-oncologie), ținut la Bordeaux. Ea s-a bucurat de un interes ieșit din comun.

lor tumorale, totdeauna mai rezistente, tocmai datorită celulelor hipoxice (lipsite de oxigen), decît țesuturile normale înconjurătoare. S-au încercat, în timp, diverse procedee menite să sporească sensibilitatea celulelor în discuție la radiații, dar efectele au fost, în majoritatea zdrobitoare a cazurilor, sub așteptări. În ultimii 10 ani, a continuat doctorul Vlădescu, s-a intensificat acțiunea de căutare a unor produși care, avînd tropism selectiv pe celulele hipoxice tumorale, să fie în stare să determine creșterea oxigenului și, totodată, ca o consecință, să asigure radiosensibilizarea celulelor respective. Pînă la urmă, cercetătorii s-au oprit asupra Misonidazolului, numai că, experi-

O știință cu rezultate spectaculoase

— Stimate tovarășe dr. Eugen Celan, la cea de-a cincea conferință a Asociației internaționale pentru cercetări psihotronice — I.A.P.R. — care a avut loc la Praga de curînd, ati fost cooptat în comitetul de conducere în funcția de conducător al Secțiunii pentru aparatura de control. Această numire este o recunoaștere a rezultatelor școlii românești de psihotronică. Care este stadiul actual al cercetării psihotronice ?

— După cum se afirmă din ce în ce mai des, se pare că marile progrese așteptate de la viitor par să vină din descoperirile biologice și nu ale fizicii. În această direcție, cercetările psihotronice sînt aplicative practice a căror extensie acoperă largi sferă ale civilizației noastre. Ca ramură a științelor biologice, psihotronica studiază organismele biologice în strînsă interrelație atît între ele cît și cu mediul lor inconjurător din punctul de vedere al radiațiilor pe care acestea pe de o parte le emit, iar pe de alta le receptează. Trebuie menționat că rolul de antenă al acestor organisme se referă nu numai la recepția și influențele exercitate de emisiunile radioactive ale diferitelor cîmpuri energetice biologice, ci și la recepția și influențele cîmpurilor energetice naturale nebiologice (telurice, cosmice) sau artificiale. Oceanul de radiații în care organismele se scaldă pe Terra, începînd cu radiațiile cosmice și cele solare și terminînd cu cele radiofonice, face ca întreaga biosferă să se adapteze acestora. La rîndul lor, organismele vii sînt sursa unor radiații cu diferite spectre de emisiune (căldura homeotermelor emisă în spectrul infraroșu este poate cel mai la îndemînă exemplu) care fac nu numai obiectul de a comunica în interiorul organismelor și între ele, informații vitale, ci configurează și anumite cîmpuri energetice în afara cărora viața, așa cum o cunoaștem azi, nu s-ar putea dezvolta.

— Ce progrese s-au făcut în ultimul timp ?

— Progrese remarcabile în dezvoltarea cercetărilor psihotronice s-au produs de abia în ultimele decade ale veacului nostru, odată cu dezvoltarea unor instrumentații și tehnici de investigație legate

direct de dezvoltarea altor științe — biofizică, electronică, chimia. Aceasta a făcut necesară constituirea psihotronicii ca o ramură independentă a științelor biologice, ca disciplină interdisciplinară cu un statut propriu. Actul său de naștere a fost semnat la Praga în 1973, odată cu desfășurarea primei Conferințe internaționale asupra cercetărilor psihotronice. Atunci a fost creată International Association for Psychotronic Research. Cercetările psihotronice atacă o problemă aflată în virful multor științe. Din nefericire, rezultatele multor cercetări psihotronice, desfășurate în laboratoare cu ușile fericate, sînt căutate a fi exploatare în scopuri militare. Doctrina războiului psihotronic este cultivată cu multă insistență de către cercurile militariste și imperialiste.

— Ce temă și-a propus conferința internațională de la Praga ?

— Organizată ca o sesiune aniversară a 10 ani de la constituirea psihotronicii, conferința a avut ca temă aplicațiile practice ale psihotronicii. Lucrările s-au desfășurat în 5 secțiuni de lucru. Încă în ședința inaugurală s-a subliniat că I.A.P.R. militează numai pentru desfășurarea unor cercetări și aplicativități în exclusivitate pasnice, că se opune cu hotărîre utilizării psihotronicii ca furnizoare de tehnici sau instrumentații în scopuri războinice, că luptă împotriva denaturărilor antiștiințifice, mistice, para sau pseudostiințifice. Prin statutul său, ca organizație afiliată la U.N.E.S.C.O., I.A.P.R. își propune să militeze pentru pace, pentru utilizarea cercetărilor spre binele vieții și al omului. La conferință au participat 58 de delegați din 17 țări, plus țara gazdă, reprezentînd organizații și instituții de cercetare științifică de mare prestigiu ca Academia de Științe a U.R.S.S., Institutul Stanford din S.U.A., Institutul Bauman, universitățile din Moscova și Tokio, Institutul central de fizică din Budapesta și altele. Din țara noastră au fost trei participanți, care au prezentat 9 comunicări în patru din cele 5 secțiuni. A. Timosenko și C. Constantinescu — Echipament electronic utilizat în investigații psihotronice, E. Celan — Analiza spectrală de amplitudine a radiației X în

electronografie, C. Constantinescu și E. Celan — O reconsiderare a efectului de blocare a emisiunii luminescente stimulate electronografic. Comunicările amintite au fost prezentate la secțiunea psihotronica și fizică. Lucrările prezentate la secțiunea aplicațiile psihotronicii în biologie au suscitat un deosebit interes, date fiind implicațiile biomedicale sau de elucidare a mecanismelor de transmisie a informațiilor biopatologice în structurile unui organism sau între organisme vii. Un interes aparte pentru patogenza bolilor infecto-contagioase și inflamatorii l-a avut comunicarea lui C. Știrbu, N. Manolescu, E. Celan privind interacțiunea electromagnetică la distanță între două culturi de țesuturi, confirmînd pentru prima dată efectul citopatic în oglindă descoperit de Kaznacev ș.a. Lucrarea a scos în evidență unele mecanisme implicate în producerea acestui efect, care impune dacă nu o reconsiderare cel puțin o completare a explicațiilor pe care actualele cunoștințe privind infecția virală și fiziopatologia inflamației le cunosc. Trebuie menționată contribuția adusă de opticianul M. Popovici la realizarea materialului optic utilizat în experiment. Un interes acut a fost stîrnit de comunicările care au tratat problema atît de actuală a transmisiei informațiilor biologice la distanță în sistemul om-plantă sau plantă-plantă, prezentate de A. Timosenko — C. Constantinescu — Contribuții la investigarea efectului Backster cît și de E. Celan — Investigarea electronografică și termografică a transmisiei bioinformațiilor între plante. În secția de medicină a fost prezentată comunicarea T. Andrian, V. Soltuz, E. Celan — Investigarea electronografică a evoluției adenocarcinomului municipal experimental indus la sobolan.

— Care este cadrul organizatoric în care se desfășoară aceste cercetări la noi ?

— Au fost remarcate amploarea și condițiile create cercetărilor psihotronice efectuate în țara noastră. Prin grija acordată de partidul și statul nostru dezvoltării cercetării științifice, C.N.S.T. a sprijinit mai multe programe în această direcție. Menționez doar două dintre ele — electronografia, prezentată pe larg în paginile revistei Flacăra, și studiul privind predicția mișcărilor seismi-

ce pe baza efectului biofizic. Ample lucrări privind transmisia informației biologice au fost făcute de cercetătorii Mariaora Godeanu, E. Alexandrescu, I. Mămular, C. Cojocaru, M. Anton iar în domeniul metodologiei de E. Mîcșoș, A. Pătruț, C. Neacsu. Lucrări recunoscute pe plan mondial, care tratează aspecte psihotronice, aparțin după cum se știe profesorilor Brinzei și Macovschi.

— Spre ce direcții se îndreaptă cercetarea psihotronică ?

— Un mare volum de muncă a fost depus de cercetătorii din R.S. Cehoslovacă în investigarea efectului geopatogen. Prezența unor zone geopatogene poate avea efecte negative atît asupra stării de sănătate a oamenilor și animalelor, cît și asupra producției culturilor agricole. A fost demonstrat că distribuția morbidității canceroase la oameni se produce preponderent în zone cu anumite caracteristici geofizice. După mai mulți ani de studiu în zona orașului Olomouc, dr. Oldrich Jurisek a constatat distribuția preferențială a acestei morbidități, prezentînd o hartă a acestei zonări. Cercetări făcute în mai multe gospodării de stat din aceeași zonă au arătat o scădere a fertilității și productivității la animale cu pînă la 20 la sută ca și o scădere la fel de semnificativă a producției agricole. În această ordine de idei s-au cercetat metodele de combatere a acestor efecte negative. În cadrul clinicii de chirurgie de la Universitatea Patrice Lumumba din Moscova, prof. Romasov a dezvoltat diagnosticul iridologic. Cercetările de iridologie efectuate aici au dus la obținerea unor metode de diagnostic de certitudine în boala canceroasă. Să mai menționăm lucrările dr. Rusei Torg de la Institutul Delphi din Palo Alto privind depistarea zăcămintelor petrolifere prin proceduri psihotronice. Un interes deosebit a fost manifestat față de lucrările privind măsurătorile magnetometrice făcute în timpul experimenților de telekinzie ale Ninei Kulaghina. Sper că din cele spuse de mine a reieșit importanța pentru cercetarea fundamentală și a aplicațiilor practice ale acestei noi științe care, deși la începuturile ei, are rezultate spectaculoase.

— Vă mulțumim și urăm noi succese cercetării psihotronice românești.

■ OPREA GEORGESCU

Adevărul se simte bine numai la suprafață

• Aveți dreptate, tovarășă directoare: nu-i dezamăgim pe oamenii aceia bolnavi •

De ce intirzie fabricarea căruciorului ortopedic acționat electric?

Colaborarea pe principiul „ciupelii“

În urmă cu exact un an de zile, revista noastră publica un articol referitor la realizarea de către specialiștii catedrei de mecanică din cadrul Institutului politehnic București a unui cărucior pentru handicapați, acționat electric. Era vorba de o premieră națională și după știința noastră se inscria printre puținele reușite de acest gen, la acea oră, din lume, unul dintre buletinele științifice Agerpres, apărute în vara anului 1982, menționând ca pe o noutate fabricarea unui unicat de același tip, în Anglia. Articolul, semnat de colega noastră Cicil Iordache, descria drama unei fete din nordul țării, elogiile priceperii și omenia acelor specialiști, dar, în același timp, invita factorii interesați la o colaborare cu institutul politehnic, în vederea producerii în serie a acestor locomobile.

A trecut deci un an de când fotoliul ortopedic conceput și construit la catedra de mecanică din cadrul Institutului politehnic din București a luat drumul spre acel îndepărtat sat de pe malul Prutului, răstimp în care au sosit la redacție numeroase scrisori semnate de oameni necăjiți, care nu se deplasau și care, desigur, își doresc un mijloc de locomotivă asemănător.

Am îndreptat aceste apeluri dramatice către Ministerul Sănătății. La unele am primit răspuns, la altele nu, dar acest fapt conta mai puțin. Ne dădeam bine seama că punerea în practică a proiectului amintit ridică probleme, iar rezolvarea lor necesită un anume timp. Dar iată că un răspuns al Ministerului Sănătății, sosit în primele zile ale lunii ianuarie și semnat de directorul adjunct Mariana Andreișcu ne-a lăsat interziși. Se menționează acolo că „Institutul Politehnic București nu a răspuns până în prezent la solicitările noastre repetate de a ne acorda asistență tehnică pentru asimilarea în producție a căruciorului acționat electric, pentru handicapați. Intrucât speranțele într-o colaborare cu catedra de mecanică din cadrul Institutului Politehnic București nu conduc decât la amăgirea solicitanților, unitatea noastră — întreprinderea de produse ortopedice și de protezare — și-a propus ca până la finele anului 1984, în funcție de livrările unor componente din producția internă, să realizeze un model experimental“. Adică de ce,

ne-am întrebat, să refuze o asemenea colaborare specialiștii catedrei de mecanică din cadrul Institutului politehnic, plini de idei și, așa cum au probat, de o mare generozitate și noblețe sufletească (proiectarea și fabricarea acestui cărucior nefăcând parte dintr-un plan de cercetare, ci fiind rodul unei întâmplări, una dintre multele scrisori trimise de tânăra suferindă ajungând și la politehnic). De ce să nu fie ei de acord cu valorificarea unui proiect la care lucraseră mai bine de un an, proiect care, prin zind viață într-o producție de serie, ar reduce total importul?

Așadar, a trecut un an în care nu s-a întreprins nimic concret. La Ministerul Sănătății aflăm de la tovarășă directoare Mariana Andreișcu: „Noi nu ne-am pierdut speranțele într-o colaborare. Dealtfel, după 9 ianuarie îl așteptăm din nou pe Sorin Kostrakievici, să facem o masă rotundă și cu specialiștii întreprinderii noastre. Noi am trimis institutului, catedrei respective, două adrese, dar nu ne-au răspuns, deși dinșii afirmă contrariul. Dar părerea mea este că nu trebuie să-i criticați, vrem să colaborăm, cum v-am spus, să nu-i dezamăgim pe oamenii aceia bolnavi care așteaptă acest cărucior.“ Inginer Elisabeta Joita, din cadrul aceleiași minister: „Imediat după apariția articolului din Flacăra am luat legătura cu catedra. Le-am cerut o documentare și dinșii ne-au promis indicativele materialelor utilizate. Dinșii au fost și la întreprinderea de produse ortopedice și de protezare. Rămăse stabil să revină cu date mai concrete. În mai le-am făcut o nouă adresă invitându-i să ne facă oferta unui contract de cercetare. La ora actuală nu există încă ceva ferm. Ei ne-au arătat niște hirtii, copii după niște răspunsuri pe care noi nu le-am primit. Întreprinderea noastră însă a făcut niște pași. Au reușit să procure un motor care ar putea da rezultate la acest cărucior, aflat în faza de proiectare, dar nu știm la ce preț îl vom putea scoate. Adevărul este că întreprinderea nu are specialiști electroniști pentru realizarea panoului de comandă.“

La întreprinderea de produse orto-

pedice și de protezare, întreprindere pe care o stimăm pentru eforturile specialiștilor ei de a realiza numeroase produse importate până mai ieri, și dăm un singur exemplu, instrumentarul pentru osteosinteză, inginerul șef Ilie Neagu ne declară: „Eu sint pentru colaborare, dar ce au reușit ei să facă nu-mi dau seama. N-au lăsat nici o documentație, nici o analiză de preț. Dealtfel, ne-am străduit să rezolvăm noi problema. Am procurat un motor de la întreprinderea Electrotimis pe care-l vom experimenta la căruciorul electric de stradă. Întreprinderea noastră a construit două astfel de cărucioare, unul carosat și altul necarosat, în 1979 și 1981, ele funcționează la doi bolnavi și sperăm să trecem la producția de serie în al doilea semestru al anului. Vom experimenta căruciorul de salon după experimentarea motorului de la Electrotimis la cel necarosat, decl în 1985.“

Șeful de lucrări, ing. Sorin Kostrakievici, unul dintre realizatorii căruciorului Elenei Dănilă, din Grozești, este pur și simplu înmărmurit citind răspunsul primit de redacția noastră: „Lucrările se prezintă mult mai simplu. La primul contact avut cu reprezentanții ministerului și întreprinderii de produse ortopedice, directorul acesteia tovarășul Ciobănel, n-a avut nici o obiecție la propunerile noastre. Am cerut sprijinul ministerului în ceea ce privește încheierea unui contract. Eu personal m-am dus la întreprinderea de produse ortopedice și protezare și, în lipsa directorului ei, am stat de vorbă cu inginerul șef Ilie Neagu. Ca să respect adevărul, cei de la întreprindere nici nu aveau interesul să încheie un contract, încercând doar să afle cum am rezolvat problema comenzii motoarelor electrice. Dealtfel, la ultima adresă a Ministerului Sănătății noi am răspuns foarte clar că întreprinderea dinșilor nu este interesată de o asemenea colaborare, pe bază de contract, așa cum ne-au mărturisit, neavând fonduri din care să plătească asistența tehnică și, firește, proiectul.“

Așadar, la Direcția farmaceutică și a aparatului medical nu se cunoaște foarte exact care a fost rezultatul discuțiilor de

la întreprinderea pe care o coordonează. Deși în luna mai o adresă a direcției respective menționează limpede: „Vă rugăm să analizați propunerea noastră cit se poate de urgent și să ne transmiteți oferta dv. în vederea încheierii unui contract...“, reprezentantul întreprinderii de produse ortopedice nu se arată deloc interesat de „cărucior în ansamblul său, ci numai de acționarea motoarelor electrice“, afirmând că nici n-au fonduri pentru așa ceva. Iată cum o idee bună, un proiect de valoare și o experiență cistigată ajung pur și simplu inutile. Într-un an de zile proiectul căruciorului acționat electric n-a făcut nici un pas, deși el avea toate șansele ca la această oră să fie aproape de producerea sa în serie. Răspunsurile direcției farmaceutice date solicitanților, oameni suferinzi oricât ar fi ele de frumoase, de calde și de prevenitoare nu pot ține locul cărucioarelor care să le poată permite să se deplaseze măcar până la fereastră sau ușă. Pe de altă parte, cu tot respectul pe care îl avem față de munca de creație a specialiștilor de la întreprinderea de produse ortopedice și protezare, nu putem fi de acord cu modul în care i-au tratat pe reprezentanții catedrei de mecanică din cadrul Institutului politehnic București, specialiști de înaltă calificare, oameni de o bună credință ireproșabilă. Nici în lume nu se practică o asemenea formă de colaborare, „la ciupeală“, cum propune întreprinderea de protezare, să ia adică atât cât îi convine, pentru a leși din impasul în care se află cu propriul produs. Aceasta nu e nici industrie, nici cercetare. Colaborare înseamnă clar încheierea unui contract potrivit demersurilor catedrei de mecanică din cadrul Institutului politehnic București (aparatura biomedicală face obiectul uneia din cele 20 de discipline ale catedrei) și a „propunerilor Direcției farmaceutice și a aparatului medical“. Și ca să fim mai exacti, cei care aveau obligația să controleze indeaproape, și nu prin adrese, ceea ce s-a întreprins și ce nu din această colaborare era chiar direcția amintită.

După acest an pierdut, e greu de presupus că cineva din direcția farmaceutică poate privi în ochi un om ținut în pat, incapabil să se miște singur, dându-i un răspuns care să-i redea cît de cît încrederea în viață. E drept, prin poștă, lucrurile sînt mult mai simple.

RAZVAN BARBULESCU

Cine seamănă vînt, culege furtună...

Omul din fața mea, un bărbat în puterea vîntului, cu obraz tuciu și cu ochii de cărbune, mă privește cu oarecare nedumerire. Îmi confirmă cu un glas așale că-l cheamă Bălă Constantin, lucrează la Combinatul siderurgic Hunedoara și că, într-adevăr, el este cel care ne-a scris. Nu înțelege prea bine de ce l-am întrebat, tocmai acum, despre cum anume vede el adevărul. Bănuitor și cam temător, reia de la capăt firul incurcat al întîmplării... „În decembrie 1981 — zice el — l-am rugat pe maestrul meu Ștefan Nicolae să-mi probeze o cerere de cinci zile concediu din concediul meu pe anul 1982. Mi-a spus că sînt liber, pot pleca și să las cererea la el. Am venit la lucru pe data de 7 ianuarie 1982. Maistrul nu mi-a mai luat în considerare cererea aprobată de șeful secției și m-a lăsat nemotivat pe 3, 4, 5, 6 și 7 ianuarie. El a invocat că l-aș fi bătut pe șeful meu de echipă Ștefan Maior, lucru care nu e adevărat. Venisem obosit de la Vinători, din Oltenia, de unde imj luasem porcul tăiat și atîpiserăm și eu cu capul pe masă, că intrasem direct în schimb, cînd mă trezesc că vine șeful de echipă sore mine și-mi strigă să trec la lucru. Eu m-am speriat, că omu' are obiceiul să muște și el a venit cu nasul și s-a lovit de degetele mele... Asta a fost. Mi-au desfăcut contractul de muncă și a trebuit să mă angajez din nou, fapt ce a făcut să-mi pierd sporul de vechime. Pe mine asta mă doare cel mai mult, adică cei 17 ani de lucru neîntrerupt. Și judecătoria nu mi-a făcut dreptate. Tribunalul nici el nu mi-a făcut... Toată speranța îmi e în dumneavoastră, adică în revistă...“

Maistrul Nicolae Ștefan, asupra căruia se aruncă vina desfacerii contractului de muncă, ne-a prezentat altfel lucrurile. Anume că forjorul Bălă a lipsit de la lucru cinci zile, consecutiv, fără să albă aprobarea nici a sa și nici a șefului de secție, singurul care avea dreptul să aprobe. Apoi, pe lingă faptul că a comis o astfel de gravă indisciplină, și-a permis să doarmă în timpul programului. A refuzat dispoziția conducătorului direct al locului de muncă, adică a șefului de

echipă, iar acesta cînd a cutezat să-l atragă atenția, Bălă l-a lovit cu pumnul peste nas și l-a umplut de sînge... „Abia l-am oprit pe Maior să nu se ducă, înșingurat cum era, la miliție — spune maestrul. Ca să nu ne facă de ris. Fața lui huliganică am pus-o în discuția colectivului de muncă și acesta a hotărît că oameni cu asemenea apucături n-au ce căuta în mijlocul lui.“

Dorel Drăgușan, secretarul organizației de partid din cadrul secției forje, omul care, de asemenea, cunoaște destul de bine cazul, are, în esență, aceeași părere. Anume că, la vremea respectivă, Bălă Constantin a lipsit nemotivat de la program, a provocat scandal în secție și a refuzat dispozițiile șefului de echipă, pe care, pînă la urmă, am aflat că l-a și lovit cu pumnul. Eu, personal, am considerat atunci prea puțin sancțiunea destacerii contractului de muncă și de aceea l-am sprijinit pe Constantin Bălă să se angajeze din nou în combinat, dar la altă secție.

Cu șeful de echipă Maior Ștefan n-am reușit să stăm de vorbă direct. Dar i-am găsit declarația în dosarul respins de la judecătoria. Omul susține, pe bază de semnătură, că a fost lovit de forjorul Bălă în timp ce încerca să-l atragă atenția asupra atitudinii nepermise de a dormi în timpul lucrului.

Consilierul juridic principal Elena Albu ne-a confirmat, la rîndu-i, că în ce îl privește pe Constantin Bălă lucrurile așa stau. Adevărul este că și-a permis să-l lovească tovarășul de muncă, a lipsit nemotivat și n-a executat dispoziția de lucru. Legal nu se mai poate face nimic, absolut nimic, spre a-i reda vechimea neîntreruptă și sporul de vechime. În fond, singur și-a făcut necazul...

Povestea însășiată de Constantin Bălă, cum că șeful de echipă ar fi intrat singur cu nasul în pumnul lui și că el n-ar fi avut nici o vină, s-a dovedit a fi cusută cu ață albă, greu de crezut chiar și de copiii lui Bălă.

MIHAI STANESCU

Cu haz și nu prea...

„Spun tot, dar să nu se afle acasă“

Mahmur și disperat, ca trezit dintr-un cosmar, de-al cărui șoc nu putea să scape, s-a prezentat cu noaptea în cap la ofițerul de serviciu de la circumscripția 11 miliție.

„Vă rog, vă rog foarte mult să mă ascultați, trebuie să vă aduc ceva la cunoștință, dar nu aici de față cu lumea, că-mi este rușine“ (?) — i s-a adresat I. M. celui în uniformă.

Obisnuit cu tot felul de vizitatori și reclamații, omul ordinii publice a intuit că proaspătul sosit pățise ceva... mai aparte.

L-a poftit într-o încăpere în care nu se mai afla nimeni și i-a cerut să-și depene pîsul.

„Vă spun totul, așa cum s-a întîmplat, dar am o rugăminte, dacă se poate: să nu se afle... acasă“ (?)

„Dacă este musai... — i-a dat ofițerul de serviciu a înțelege cu privire la păstrarea „secretului“ reclamației, față de familie — dar care-i necazul de ești atît de cătrînit?“

I. M. s-a mai uitat o dată în jur, vînd să se convingă că nu-l mai aude altcineva și numai după aceea a început să-și istorisească în șoaptă pătania.

„Aseară, pe la orele douăzeci și trei, poate chiar mai mult, mă aflam în stare de ebrietate, avînd asupra mea o sumă frumoasă de bani, vînd zece mii de lei... M-a acostat o necunoscută care mi-a propus...“

Trebuie să vă spun chiar exact? Știți, n-aș vrea să afle soția. Am și copii minori. Mi-e rușine, zău...“

„Spune ceea ce crezi dumneata că este necesar — pentru că bănuiesc eu cam ce s-a întîmplat“ — l-a îndemnat ofițerul.

„Mda, așa este, ce mai, dacă trebuie, trebuie... Cine o mai face ca mine... Păi, cum am zis, o necunoscută care mi-a propus... Și eu am condus-o la un vîr al meu care stă singur. L-am găsit și pe el critică. Femeia, nu știu de unde a scos o jumătate de coniac și l-am bătut și pe acela, după care am adormit buștean.“

Azi dimineață m-am trezit și fără bani și fără ceasul de la mînă, iar femeia ia-o de unde nu-i. Ei, cum să merg eu acum acasă? Ce-o să-i spun nevastă?“

„Asta cam așa este. Dar de ce nu ți-ai pus o asemenea întrebare înainte de a începe să bei? Te întreb, așa că să-ți fie de învățătură. În privința furtului vom

face tot ce este posibil să te scoatem din încurcătură. Scrie pe hirtie tot ce s-a întîmplat, și mai ales ce-ți amintești des re „pasărea aceea de noapte“, cum le zicem noi celor care acostează fraieri ca dumneata. Sper să nu te superi că îți spun așa...“

„Mai încapă discuție? Parcă eu nu recunosc...“

Și reclamația lui I. M. — iată că i-am îndeplinit și noi rugămîntea de a nu-i pricinui alte necazuri în familie, necunoscîndu-i numele exact. — a fost repartizată sectoriștilor plut. major Gheorghe Cișcan și plut. Ioan Tudorache.

După numai două zile, „necunoscută“, care profitase de împrejurarea relatată de reclamant și furase suma de 9500 lei și ceasul de mînă (se numește Ana Firea) fără ocupație, a fost arestată, asupra acesteia găsindu-se atît bani cît și ceasul reclamantului.

Poate că nu ne-am fi oprit asupra acestui „caz“, minor la prima vedere, dacă asemenea aventuri stupide, uneori cu consecințe deosebit de gravă, ar fi atît de izolate încît să nu merite atenție.

Credeți, oare, că întîmplător I. M. trezit, se pare, în sfîrșit, la realitate, se temea, ca de foc, să nu se afle acasă... ?

MIHAI GROZAVU

Parisul, o etapă, nu un capăt de drum!

● Cămătaru, din nou față-n față cu Benfica! ● Niște oameni numiți arbitri ●

Cămătaru într-o selecționată mondială

Zilele trecute, pe adresa federației de fotbal a sosit următoarea telegramă (consultată de noi prin amabilitatea vicepreședintelui F.R.F., Mircea Pascu), semnată de Fernando Martins, președintele clubului Sport Lisboa e Benfica: „Vă rugăm să transmiteți Universității Craiova că-l invităm pe jucătorul Cămătaru să participe la meciul dintre o selecționată mondială și prima noastră echipă, care va avea loc la 14 februarie 1984, în cinstea celei de a 80-a aniversări a clubului Benfica. Mulțumim anticipat. Salutări cordiale”.

Asadar, virful de atac al „campionaiei unei mari iubiri” și al naționalei, alături de celebrități ale balonului rotund, ca Maradona și Platini, Zico și Boniek, Rummenigge și Soerates, ca o dovadă a recunoașterii înaltei sale valori! Ne bucurăm, firește, de această onorantă alegere, deopotrivă măgulitoare pentru cei în cauză și pentru întreg fotbalul românesc, dar ne bucurăm în mod special, reamintindu-ne că, la ora la care unii se porniseră să-l ponegrească pe atacantul eraiovean în fel și chip, numindu-l „dromaderă”, „haplea în chiloți” etc. și cerind scoaterea lui din națională, noi ne-am situat cu consecvență și fermitate de partea lui, susținându-l, încurajându-l.

Felicitări lui Cămătaru și mult succes la 14 februarie! Nu uita, Cămi, că ai o datorie mai veche: un gol în poarta lui Bento!

Am mai spus-o și o repetăm: fotbalul nostru se află într-un moment favorabil, mai ales datorită calificării echipei naționale la turneul final al europenilor, și este de datoria lui, a federației în primul rând, ca for- diriguitor al acestei activități, să folosească momentul prielnic în interesul progresului. Pentru că, așa cum sublinia însuși Mircea Lucescu (într-un recent interviu acordat paginii de față), calificarea la Paris trebuie privită ca o etapă, nu ca un capăt de drum, intrucit ea, chiar dacă ne-a bucurat și ne-a dat sentimentul valorii, n-a rezolvat, și nici nu putea s-o facă, toate problemele fotbalului românesc.

Ne-a mulțumit să constatăm că într-un astfel de spirit, lucid și nu o dată autocritic, s-a desfășurat, săptămîna trecută, constatarea cu factorii de decizie din fotbal, federația punctând deopotrivă succesele, mai mari ca oricînd la nivelul primei reprezentative (pentru intia dată în istorie calificată la C.E.), cit și poticnelile, nici ele, veți vedea, derizorii. Pentru că, să intrăm în subiect, nu mai echipa națională și-a îndeplinit cu adevărat obiectivele, în timp ce, la celelalte eșaloane, fotbalul nostru a rămas, și în 1983, dator. Formația olimpică, de pildă, se găsește încă în cursă pentru Los Angeles, dar șansele ei de a ajunge la Olimpiadă s-au împuținat cu fiecare meci, o serie de greseli (de selecție) și, ca atitudine generală (de care tot F.R.F. și C.N.E.F.S. se fac răspunzătoare), o stare de provizorat (cum ar trebui interpretat faptul că antrenorul ei, Gheorghe Staicu, nu aparține decît cu numele federației, el fiind retribuit de „Luceafărul”?!) conducînd la o comportare sub așteptări. Nici echipa de tineret, clasată a treia în preliminariile europene, n-a strălucit, cu toate că ea a încheiat în mod remarcabil, 2-2 cu Cehoslovacia, la Trenčin, încercarea de a se califica. În acest punct merită să zăbovim, pentru că eșecul „cadeților” ni se pare a evidenția o lacună importantă a fotbalului românesc, legată de lipsa jucătorilor tineri de valoare. Puține talente vin din urmă, afirma Lucescu, și cită dreptate avea! Sigur, sistemul competițional (de care ne vom ocupa curînd) e vinovat, cu numărul său (după opinia noastră) exagerat de echipe afit la A, unde 16 formații ar fi suficiente, cit și, mai ales, la B, unde două serii cu cite 20 de garnituri fiecare reprezintă o propunere demnă de atenție, nici antrenorii, temători în fața oricărei promovării, n-ar trebui scutiți de critici, dar realitatea e că, la ora de față, numai 9 jucători susceptibili de a fi selecționați la tineret (adică născuți după 1 august 1963) evoluează pe prima scenă a fotbalului românesc! Ei sînt Lazăr (Vilcea), Gheorghiu (Iasi), Belodedi și Lăcătuș (Steaua), Botezan și Dumitrescu (A.S.A. Tg. Mureș), Soare (Galați), Hagî (Sportul) și Mateuș (Corvinul), cu observația că ultimii 2, primul în reprezentativa A, celălalt în naționala de juniori, n-au putut fi utilizați de antrenorul Drăgușin! Dacă extindem sondajul la divizia B, care numără, măcar teoretic, în

jur de 1000 de jucători (54x18), constatările sînt și mai îngrijorătoare: doar 76 de fotbaliști tineri care să fi jucat de la 10 partide în sus, repartizați după cum urmează: 23 în seria I, 25 în a II-a, 28 în a III-a. În același timp, 145 dintre componenții divizionarelor B au depășit 30 de ani, marea lor majoritate fiind titulari (!!), iar 39 dintre aceștia au între 34 și 37 de ani! Echipa întregi, Prahova Ploiești (cu 8 jucători peste 30 de ani), Chimia Turnu Măgurele, Nitrămonia Făgăraș etc., au efectivele îmbătrinite și, în aceste condiții, e limpede că divizia secundă se identifică mai degrabă cu un „cimitir al elefanților” decît cu, cum s-ar cuveni în folosul fotbalului, o pepinieră a primei divizii! Singura care face excepție de la regulă e Dinamo Victoria, formația lui Constantin Teacă, presărată cu tineri talente (Frincu, Popazu, Cojocaru, Mirea ș.a.), dar veți fi de acord cu noi că exemplul ei ar trebui urmat de cit mai multe echipe. Am

trecerea în revistă, și-au adjudecat campionatul balcanic și, în Olanda, Cupa „Daventria”, trofeu de elită, dobîndit la alte ediții de grupări redutabile, ca Arsenal, Ajax, Hamburger sau West Ham United. La C.E., în Anglia, ei însă au clacat, după cum „grupă mică” (sub 16 ani) a ratat calificarea la europene. Un bilanț modest, ținînd cont că generația anterioară, Rednic, Gabor, Balint ș.a., izbutise medaliile de bronz ale campionatului mondial din Australia. Clubul „Luceafărul” (creditat cu 3,5 milioane lei anual) n-a dat rezultatele scontate, „ultimul val” de jucători avînd ca lideri pe Hagî și Mateuș, crescuți la Constanța și, respectiv, Hunedoara. Investiții mari, cistigurile derizorii, n-ar fi lipsit de interes ideea de a revedea orientarea acestui club, profilîndu-l — e o propunere — într-un centru național de pregătire a echipei reprezentative, centru despre a cărui utilitate am mai scris în această pagină.

Fotbalul nostru, ni se pare clar, a înregistrat în 1983 o serie de izbîndi, culminînd cu calificarea națională la Paris. Dar drumul pînă la a fi tot timpul competitiv, la nivelul celor mai înalte exigențe, încă nu s-a încheiat. Federația trebuie să devină mai puternică, intrucit de-acum, mai mult decît altădată, ea se va confrunta cu organisme asemănătoare deținînd un potențial dintre cele mai ridicate. Ea a ajuns însă în situația (nepriemînd decît o parte din fondurile vărsate de Loto-Pronosport, neavînd beneficii de pe urma televiziunii meciurilor și neîncașînd nimic din publicitate) de a nu putea să acopere decît o parte din subvențiile destinate centrelor de copii și juniori!

Să nu uităm că viața merge înainte și că Parisul, cu toate bucuriile pe care ni le-a produs și ni le va mai produce, nădărdnuim, va trece, lăsînd loc altor competiții, cărora va trebui să le facem față cu aceeași sau cu și mai multă vitalitate. Or, forța unui fotbal, nu spunem nici un lucru nou, provine numai din interiorul lui, reprezentarea internațională nefiînd altceva decît o oglindă, o expresie, a acestei forțe interne. Noi am zis, și n-am fost departe de adevăr, că naționala lui Lucescu a depășit prin prestațiile și rezultatele ei nivelul campionatului (deși acesta, vom argumenta curînd, a marcat o creștere a valorii), ceea ce vrea să însemne că mai trebuie „lucrat” și asupra campionatului.

Dincolo de calificare, mai sînt multe de îndreptat și de pus la punct. Acum e momentul ca, folosînd o conjunctură favorabilă (nu întîmplătoare, ci pregătită prin muncă și seriozitate), fotbalul românesc să realizeze saltul calitativ așteptat. Din cite am înțeles, de la recenta constatare, federația știe exact ce are de făcut, pe ce cale trebuie să meargă. Dar ei, de una singură, nu-i va fi ușor! E nevoie de un efort conjugat, pe care C.N.E.F.S. știe să-l canalizeze mai direct, mai lucrativ, mai responsabil. Vom reveni.

OVIDIU IOANIȚOIA

Să folosim cit mai bine momentul calificării la europene!

mers chiar mai departe și, în preajma meciului de tineret cu Italia, de la Slatina (dealtfel cistigat de oaspeți, cu 1-0), am cercetat lotul peninsularilor, descoperînd că, de exemplu, Milan are în lot 11 jucători născuți după 1 august 1963 (din 25), Juventus 4 (din 19), Fiorentina 8 (din 25), Roma 6 (din 22) și așa mai departe. O comparație, nu încapă nici o îndoaială, cu totul în detrimentul fotbalului românesc care, chiar dacă intrat între primele 8 din Europa, are datoria de a privi, cu maximum de seriozitate, și la schimbul de mîine. Firește, nu plectăm neapărat pentru cantitate (cum ar arăta o țară formată exclusiv din fotbaliști?!), dar se cuvine să ținem cont că, în timp ce alții au de unde alege, noi nu prea avem! Și, vrînd, nevrînd, trebuie să admitem că, deși virful piramidei fotbalului nostru s-a înălțat, baza piramidei continuă să fie îngustă. Dacă avem, ca o consecință logică, valori puține, normal e, nu-i așa, să le concentrăm, nu să le risipim.

În 1983, juniorii, ca să continuăm

„Sperăm ca anul 1984 să aducă numai lucruri bune în arbitrajul românesc!”

— Tovarășe Chevorov Ghemigan, în calitate de vicepreședinte al Colegiului central al arbitrilor și președinte al Comisiei de delegări, v-am ruga să ne spuneți ce fel de an a fost 1983 pentru arbitrajul din fotbalul românesc?

— Ne bucurăm cu toții pentru rezultatele bune și foarte bune obținute de fotbaliștii noștri pe plan internațional și consider că fotbalul românesc a făcut pași foarte mari pe calea afirmării sale europene. Cred că progrese evidente s-au făcut și în celelalte direcții, între care disciplina, calitatea spectacolului și valoarea arbitrajului. Toate acestea se leagă între ele, iar rolul arbitrilor rămîne unul foarte important cînd avem în vedere necesitatea creșterii valorice a primei competiții interne, campionatul. Părerea mea este că în sezonul încheiat arbitrii s-au achitat bine de sarcinile lor. Din lotul de arbitri A, 19 titulari și 10 rezerve, doar 8 au fost sancționați, dintre care 2 cu averfismenți și 6 cu suspendare de la două la opt etape. Ținînd seama de dificultățile obiective, avute pînă nu demult, în alcătuirea lotului divizionar A, cifrele nu mi se par mari.

— O clipă! V-am ruga să nu treceti

mai departe fără a nominaliza arbitrii aflați în culpă. Să-i cunoaștem și noi...

— De ce nu? Au fost sancționați cu cite 8 etape suspendare Petre Balaș (care a condus meciul Petrolul — F. C. Baia Mare) și Silviu Pantelimonescu (la jocul Minerul Lupeni — „U” Cluj-Napoca). Vasile Kurt (pentru o „tușă” la Rapid — Dinamo!) și Vasile Măndescu (acesta la meciul Dinamo Victoria — Progresul) au primit 6 etape, Nicolae Voinea (pentru partida C.S.M. Suceava — Oțelul Galați) a „stat” 5 etape, Șerban Neculescu (F. C. Olt — C. S. Tirgoviste) are 4 etape, iar N. Dinescu și M. Axente au primit cite un avertisment. L-am lăsat special la urmă pe Alexandru Mustățea, cel care a stat la originea celui mai neplăcut eveniment produs pe terenurile noastre de fotbal de multă vreme, legat de incidentele din meciul Sportul studentesc — Universitatea Craiova. El a primit inițial 6 etape, apoi sancțiunea a fost majorată la un an. După mine, Mustățea și-a meritat pedeapsa, nefiînd dealtfel chiar la prima greșală!, dar nu vreau să par subiectiv, intrucit, probabil știți, am avut calitatea de observator la acel meci de tristă amintire.

— Vorbești despre unele dificultăți în alcătuirea lotului divizionar. Despre ce este vorba?

— Se știe că arbitrajul românesc a trecut printr-o perioadă de mare criză. Din fericire, criza a trecut, însă noi am pier-

dut nu mai puțin de 120 de arbitri, iar prima problemă pentru alcătuirea lotului a fost mai întîi cea numerică. Am promovat rapid citiva arbitri tineri, iar pentru completarea locurilor libere am creat o școală, în care au fost incluși foști jucători de fotbal. Așa au intrat pe scena primei divizii arbitri precum Salomir, Crăciunescu, Velea, Stoescu, D. Petrescu, Neculescu, R. Petrescu, R. Matei, cu care ne putem prezenta cu fruntea sus la oricare meci, iar mai recent au fost luați în evidență, tot în vederea promovării, Grama, George Ionescu și încă alții. Într-un fel, anul 1983 a fost un an de tranziție pentru arbitrajul nostru, un an în care valorile au început să se sedimenteze. Urcă vizibil Dan Petrescu, Ion Crăciunescu și Radu Matei, pe alții, precum Balaș, Neculescu, Tărcan sau M. Constantințescu îi mai așteptăm. Oricum, sper că anul 1984, să aducă numai lucruri bune în arbitrajul românesc!

— Ce se întîmplă cu Mircea Neșu? Dar cu Rainea?

— Neșu rămîne pe poziția sa, deși s-a încercat de mai multe ori să fie convins să revină în arbitraj. În privința lui Nicolae Rainea, ținînd seama de valoarea sa deosebită și de serviciile aduse fotbalului românesc, colegiul a aprobat menținerea sa în activitate încă un sezon, cu toate că a depășit vîrsta de 50 de ani.

— Ca președinte al Comisiei de delegări, ce probleme deosebite aveți?

— Destule. Pentru a delega un arbitru la un meci se au în vedere o mulțime de criterii: dacă X n-a fost cumva în trecut jucător al uneia dintre cele două echipe; dacă Y nu este cumva lucrător al minis-

terului sau al întreprinderii pe care o reprezintă echipa; dacă Z nu posedă rude în orașul respectiv! — și alte asemenea chîtibusuri care, vă rog să mă credeți, nu ne fac deloc viața ușoară. Dacă mă supără însă ceva, atunci e vorba despre recuzări! A devenit aproape o modă, dar nu e normal să ne tot recuzăm unii pe alții, că n-o să mai arbitreze în curînd nimeni pe nimeni! Avem la ora actuală, în diviziile A și B, 15 arbitri recuzați. Pe Ion Igna îl recuză C. S. Tirgoviste și Universitatea Craiova, Jiul îl recuză pe Rainea, iar același Rainea se recuză el însuși la Craiova... Nu mai insist. Dar spuneți-mi, pe cine să mai delegăm — spre exemplu — la Craiova, dacă Universitatea i-a recuzat pe Teodorescu, pe Șteng și pe Igna, iar Rainea și Mustățea s-au autorecuzat?! Numărul de arbitri, cum spuneam, e totuși limitat...

— Nu ne indoim că Universitatea Craiova, alte echipe, au motive serioase să recuze, dar în principiu aveți dreptate. Ar fi nevoie de mai multă încredere reciprocă în fotbalul românesc!

— Așa cum am spus-o și la plenary F.R.F., mă pronunț ferm pentru autofinanțarea cluburilor, iar fondurile astfel strînse să fie folosite pentru promovarea fotbalului, pentru susținerea activității la copii și juniori, pentru îmbunătățirea bazei materiale — nu pentru cistigarea, cu orice preț, a unui meci sau a altuia!

DUMITRU GRAUR

„Sportului îi datorez tot ceea ce știu mai precis despre morală și obligațiile oamenilor“

Albert Camus

SPORT,
TIMP LIBER

● Oricit de mare, miza unei întreceri nu trebuie să excludă sportivitatea ●

Vom juca la europene în grupă cu R.F.G., Spania și Portugalia

Marti la amiază, sortii au decis, în salonul de recepții al hotelului parizian „Hilton”, componența celor două grupe ale turneului final al campionatului european de fotbal, programat între 12 și 27 iunie a.c., în Franța. Ei nu s-au arătat prea darnici cu naționala noastră, fixându-i locul în grupa a II-a (cu sediul la Strasbourg), alături de reprezentativele R.F.G., campioana en titre, Spaniei și Portugaliei.

Fotbaliștii tricolori vor juca după următorul program: 14 iunie, la Saint Etienne, cu Spania, 17 iunie, la Lens, cu R.F.G., 20 iunie, la Nantes, cu Portugalia, în aceleși zile urmând să se dispute și celelalte meciuri ale grupei: R.F.G.—Portugalia (14 iunie, Strasbourg), Portugalia—Spania (17 iunie, Marsilia), R.F.G.—Spania (20 iunie, Paris). Primele două clasate din fie-

care serie se vor întâlni, în cruce (locul 1 din seria I cu locul 2 din seria a II-a, locul 1 din seria a II-a cu locul 2 din seria I), în cadrul semifinalelor, stabilite pentru datele de 23 (Marsilia) și, respectiv, 24 iunie (Lyon). Finala e programată pentru 27 iunie, la Paris. După întoarcerea delegației F.R.F. care a asistat la tragerea la sorti, delegație care îl include și pe directorul tehnic Mircea Lucescu, vom reveni cu amănunte. Înainte de a încheia, se cuvine să menționăm că am căzut într-o grupă grea (mai grea nici că se putea!), dar că nutrim speranța că fotbaliștii tricolori, debarasați de-acum de orice complex, vor găsi resurse și inspirație pentru a se mobiliza, apărând cu cinste și demnitate culorile sportive ale patriei.

Cronica șoselei

O întâmplare teribilă

Dezagreabile, în anumite condiții, sunt imaginile celor citorva zeci de metri pătrați, pe care se consumă ultimile secvențe ale accidentelor de circulație. Imaginați-vă un autoturism Dacia 1300 puternic înfipt sub partea din față a unui autobuz.

Autovehiculul ușor arată jalnic. Parcă un nimicitor taifun i-a smuls ușile, aripile, capota și știrca motorului, aruncându-le cit colo. O roată și un fragment din caroserie zac undeva sub enormul autotren pe care Dacia 1300 a încercat, se pare, să-l depășească. Motorul, al domniazdei unui proiectil neexplodat, a ajuns și el sub puternicele roți ale autovehiculului greu, ca o buturugă, gata să răsărnească. Șoferul autotrenului spunea chiar „Am simțit, la un moment dat, că mă balansează, de parcă aș sta în virful unei prăjini. Curios, nici una din cele cinci victime n-a rămas în mașină. Cei doi copii, unul de 3 și altul de 5 ani, au fost proiectați pe asfaltul șoselei, la cinci, șase metri de autoturism. Sunt îmbrăcați doar în niște treninguri subțiri. Probabil că li s-au scos paltonașele, în mașină fiind cald. Ciudat, amândoi țin miinile îndoit de parcă, în ultimele clipe ale vieții lor, ar fi vrut să strângă pe cineva în brațe. Și-au îndreptat oare gândul, ei amândoi, fraților, către mamică lor care îi aștepta nerăbdătoare acasă? Cei trei bărbați au fost și ei proiectați afară, dar, altă ciudățenie, doi au rămas așezați cu cite un picior de tabla știrtecată a ușilor, iar al treilea, de unul din praguri. Scurtele îmblănite s-au strins spre partea cea mai de sus a corpului: Dau impresia unor oameni care și-au adunat veșmintele sub cap și se pregătesc de culcare. Nu mai au nevoie de nici un ajutor. Tabelele ascuțite ale epavei le-au știrtecat trupurile. Peste tot tăieturi adânci, echimoze, fracturi deschise.

Pasagerii autobuzului au reacționat fiecare în felul lui. Coborînd, femeile și-au pus mîna la ochi, altele au început să plîngă. Bărbații, mai tari. Unii s-au apropiat de cadavre și apoi s-au întors cu fețele impietrite spre autobuz, alții au început să comenteze „Ce prapad, adevărat măcel”. „Cred că șoferul de pe autoturism e vinovat. Să te bagi orbește și încă cu viteză asta în depășire, fără să vezi nimic în față, este o sinucidere curată”. „Da și asta cu autobuzul, putea și el să se ferească, să-l dea alina o șansa”. „Unde să se ferească? Erai doar în autobuz, iudore! Dacă șoferul nostru tragea mai pe creapta, rupea parașutul pe care l-a crapat, se și vede, și ne trezeam toți pe fundul vail, care ne mai trezeam, vorba aia!” „Am stat de vorbă cu al de pe șea”. „Eu, zice el, am auzit doar o bubutura. Eram atent la ucun. În față nu se vedea decât la 10-15 metri. Mi-era irica să nu intru în ceva, să nu lovesc pe careva. Mergeam încet. Asta-i drum de mîna la oia”. Tot ascultam, comentînd, șirul de oameni, conștienți ca prea curînd nu-și vor putea reuși călătoria pe roți, a luat-o raodator pe jos, cînt că pîna la oraș mai sînt 20 de kilometri.

Ceața s-a mai risipit, pe măsura ce oamenii se îndepărtează de locul tragediei. Șoferul mașinii „vinovate”, un adevărat artist în meseria sa, un om care pune cite un pic din suzietul sau generos, în tot ce crea. „Un adevărat unicat pentru fabrica noastră. Nu șuu cum și cu cine îl vom înlocui pe Adrian. Mare pierdere pentru colectivul nostru. Dacă îmi cerea citeva ore să-și rezolve problemele, parcă îl refuzam? A treuit să fugă din program, în timp ce noi eram un ședința? Cîte nopți n-a stat el în fabrică? Nu se lăsa pîna ce nu dădea o formă perfectă modelului solicitat”. Sint vorbele directorului unității.

Graba de a se reînnoiește cu mașina, încît să nu i se ooserve lipsa, temperamentul impulsiv care îl făcea uneori să-și piarda controlul acțiunilor întreprinse, l-au determinat pe Adrian să nu mai vadă nici acul vitezometrului, nici ceața densă, nici asfaltul luncos și accidentul care, cum se zice, plutea în aer, a devenit fapt împlinit.

Ne povestea și maestrul: „Paradoxal, acest om dotat cu un talent neobisnuit, care nu cunoștea ce-l odihna atunci cînd trebuia realizat un nou model, ori o altă lucrare importantă, devenea de nerecunoscut atunci cînd bea ceva mai mult. Lovea pe cine se nimerea, făcea scandal, distrugea mobilierul localurilor. Ce mai, cînd era furios, în jurul lui se crea parcă un vid. Mai folosea cuiva că după fiecare „reprezentare” își manifesta regretul? Să ajungă el, creatorul nr. 1 al fabricii, condamnat la locul de muncă? Cine ar fi crezut? Nu-i frumos să-i vorbești de rău pe morți. Ce mai, păcat că s-a prăpădit și odată cu el a mai tras în mormint încă doi buni muncitori de-al fabricii. Și copilașii lui Vlad, ce mîndrețe de flăcăi ar fi crescut din ei”. Trei familii distruse și asta numai într-un singur accident.

VICTOR BEDA

Cei mai buni

Cînd se ajunge la disputarea meciurilor candidaților la titlul mondial, interesul entru șah crește, poate, pentru că publicul este iubitor de valori și vedete, oate, deoarece campionatul mondial, și așa, prea lung, se apropie de sfîrșit. Ciclu ctual a pus multiple întrebări privind reulamentul de desfășurare a meciurilor, rivind corectitudinea aplicării acestuia au chiar abandonarea ideii de luptă din motive extrașahiste. Cînd, în sfîrșit, spiritele s-au potolit, la inițiativa președintelui F.I.D.E., Florencio Campomanes, se regătește în colaborare de către D. Bjeica — T.V. Sarajevo, B.T. Batsford — ondra, Hegener și Glover — „Mephis” și Ran Verlang o primă înregistrare ompletă pentru un film-video al meciului Korcinoi—Kasparov din semifinale, ilm ce va putea servi ca subiect instructiv și documentar la dispoziția tuturor federațiilor afiliate la F.I.D.E. Fără a fi o xagerare care favorizează în zilele noastre extinderea ideii de spectacol, în citiva ni toți jucătorii de mare clasă se vor eeda în mod egal implicați în evoluția și iversificarea rapidă a sistemului de formare.

Cei mai buni jucători ai lumii au devenit figuri legendare, fie că existența lor fost marcată cu un secol în urmă, fie că durează de citeva decenii. Fiecare s-a amarat ca un autentic campion al perioadei sale. Pare aproape imposibilă ompararea peste timp a particularităților sențiale ale forței de joc a diferiților oști mari campioni cu cea a jucătorilor e astăzi. Există o gamă variată de posibilități subiective de apreciere a talentului, dar și modalitatea extrem de precisă e a stabili clasamente practic incontestabile, care să apreceze obiectiv — pe principiul rezultatelor competiționale obținute în perioade de 5—15 ani de maximum e formă sportivă — forța jucătorilor. Meritul aparține fizicianului american E. Elo, care a reușit să stabilizească o stă — 70 jucători — a valorilor matematica a forței de joc a jucătorilor începînd a anul 1855. Actualul campion mondial E. Karpov atinge în momentul de față axima obținută de foștii campioni monali Em. Lasker (1868—1936), J.R. Capablanca (1888—1942), M. Botvinnik (n. 1911), ecînd limita așa numitului coeficient ELO e 2 700 dar nereușind egalarea lui Bobby ischer care în momentul abandonării ieterei șahiste realizase 2 780. M. Tall

(n. 1936), jucătorul cu un fenomenal talent combinativ, ajunge la 2 700. În continuare urmează: P. Morphy (1837—1884) cu 2 690, A.A. Alehin (1892—1946) și V. Smislov (n. 1921) cu 2 680, D. Bronstein (n. 1924) și P. Keres (1916—1978) cu 2 670, R. Fine (n. 1914) și S. Reshevsky (n. 1911) cu 2 660 etc.

Jucătorii de epocă precum Philidor, Staunton, La Bourdonnais, Saint-Amant nu apar în lista lui A.E. Elo, avînd o apariție competițională mai rară. Surprinzător, nu apar nici marii maeștri Anderssen, Yates, Bogolubov, Sämisch, Mencil, Spasski, Korcinoi. Tinărul G. Kasparov nu este trecut pe listă cu toate succesele

sale formidabile pentru că la data alcătuirii acesteia el abia cunoștea lumina zilei, dar în prezent prin rezultatele sale periclitează poziția actuală de lider a lui A. E. Karpov în noile liste de la 1 ianuarie 1984.

Clasamentele, oricît de juste ar fi, nu sint în măsură să deedă în consemnarea momentului de întrecere directă, uneori favorii putînd fi întrecuți de jucătorii originali și profunzi care fac dovada rezistenței nervoase în menținerea formei sportive.

MARGARETA MUREȘAN

Reintră Natalia!

Una dintre marile campioane ale atletismului nostru, Natalia Betini, și-a reluat recent pregătirile după o pauză îndelungată, depunîndu-și candidatura pentru lotul ce ne va reprezenta la Jocurile Olimpice de la Los Angeles! Palmaresul Nataliei e cu adevărat impresionant: campioană mondială de cros (cu echipa) și vice-campioană a lumii (Glasgow 1979), dublă campioană europeană de sală (Katowice 1975, Viena 1979), medaliată cu argint la C.E. de la Praga (1978), recordmană mondială pe o milă etc., etc. În iunie 1982, cînd tocmai reîntrase după o accidentare, Natalia a clacat din nou, într-o cursă în care, la Budapesta, străbătuse mare parte din distanță sub recordul mondial al milei! Ruptura de tendon, pe care a tratat-o în fel și chip, i-a dat bătăi de cap și pînă la urmă, în septembrie 1983, Natalia a fost silită să se opereze. Intervenția chirurgicală, efectuată la Helsinki de profesorul Peltokallio (cel care i-a operat, între alții, pe Borzov și Saneev), a reușit și, în 26 decembrie, performera a revenit pe stadion, sub îndrumarea antrenorului emerit Nicolae Mărășescu.

Începutul a fost, ca oricare început, greu. Numai că, ambițioasă ca totdeauna, Natalia Betini a strîns din dinți și, după cite ne-a informat Nicolae Mărășescu, s-a încadrat într-un program foarte riguros de pregătire, alergînd acum 8 kilometri pe zi. Distanțele vor crește, firește, progresiv, iar antrenorul Nataliei, unul dintre cei mai competenți (cu dovezi, adică medali și titluri) tehnicieni din lume, se arată increzător, fixîndu-i eleviei

sale drept obiectiv o medalie olimpică. La 32 de ani, pe care-i va împlini în 1984, Natalia nu mai e chiar tinără, dar o medalie la J.O., în condițiile în

care se va afla în plenitudinea forțelor, îi stă la îndemînă. Succes, Natalia!

care face ca fair play-ul să treacă pe planul doi sau trei. Nu vreau să caut mai multe explicații cum ar fi educația (mai degrabă lipsă ei!), cultura (idem), temperamentul etc.

Dar mijloacele de informare în masă? Lor le putem acorda „înțelegerea” pe care sintem gata să o acordăm sportivilor? Putem acuza un tinăr, sau uneori un copil, de lipsă de fair play, atunci cînd cel puși (și plătiți) să-l propovăduiască păcătuiască fără nici o scuza?

Stimate tovarășe Ionescu, așa cum am mai afirmat în această rubrică, nu ne naștem cu spiritul sportului în noi. Și așa cum ne trebuie ani îndelungați ca să ajungem la măiestrie, la performanță, tot așa ne trebuie timp îndelungat ca să credem în fair play și să ne comportăm în toate împrejurările, exemplar, corect, sportiv. Să rămînem totuși increzătorii în spectatori, în opinia publică, în ziariști, care sint forțe declanșatoare ale sportivității noastre. Camus spunea: „Sportului îi datorez tot ceea ce știu mai precis despre morală și obligațiile oamenilor”.

Să trecem la o altă scrisoare: „Mă numesc Popcov Nicolae, tehnician la Institutul politehnic București, sportiv handicapat fizic la secția de atletism a clubului Voința. În copilărie am fost lovit de poliomielită. Au urmat ani grei

de infirmitate, piciorul sting era mai scurt cu 8 centimetri. După mai multe intervenții chirurgicale, s-a reușit să se reducă această diferență la 2,6 cm. În urmă cu patru ani, cînd am intrat pe un stadion, abia dacă am reușit să alerg o tură. Acum am ajuns la 25 de ture, ceea ce înseamnă 10 000 de metri, pe care-l alerg în 58 de minute. Și cînd mă gîndesc că la vîrsta de 18 ani abia mergeam.

Totul s-a putut realiza datorită colectivului excepțional de la clubul Voința București care se ocupă de cei handicapați fizic cu bunătate și interes, eu fiind unul dintre beneficiarii unui tratament special care m-a ajutat să lupt cu limitele fizice. Consider că acest colectiv merită un premiu FAIR PLAY”.

Stimate tovarășe Popcov, faptele sportive ale celor ca dumneavoastră reprezintă pentru noi o mare lecție de viață, de voință și curaj. Pare de necrezut, însă o sumedenie de oameni handicapați fizic — infirmi, orbi, surdomuși — reușesc performanțe pe care nici oamenii normali nu le-ar putea realiza. Cită țările de caracter, cită putere de a învinge maladiile, cită încredere în sine la acești oameni cărora le spunem — de ce oare? — handicapați! Aveți întreaga noastră stimă și admirație.

CRISTIAN ȚOPESCU

FAIR PLAY

Jucătorii au cuvîntul

„Să mă prezint: Ionescu Stelian, pensionar, 61 de ani. Fost portar de fotbal Sporting Club (actuala ROVA) din Rorori. Fost jucător de tenis de masă categoria a doua. Fost arbitru de handbal. ctualmente, cel mai vîrstnic arbitru de nis de masă din țară. Nelipsit de la „Jocurile Internaționale” României. Cred că fair play-ul este ceva cu care, încă nu te naști, te poți deprinde, se bate învăța. Și de unde se poate învăța dacă nu din arenă, din stadion, în sala de sport sau (și mai ales) din „Jocurile de informare în masă: presă, radio, televiziune. În spațiile în care se desfășoară actual sportiv, fair play-ul lipsește de foarte multe ori. Din partea sportivilor, din partea publicului spectator. Și sint gata să admit (nu să înțeleg!) orice explicație (dar nu justificare). „Miza” sub omul căreia se desfășoară unele întreceri sportive este, cred, primul element

Dragoste, nu război!

UNIVERS

● O investiție care ne sărăcește pe toți: inarmarea ●

Florile lui Edo (III)

Încercăm uneori, timp îndelungat, dar fără efect, fără să reușim, încercăm a înțelege felul de a fi al oamenilor. Ce a urmat după acel tragic eveniment, încă atât de proaspăt în mintea țării, ce a urmat ne poate facilita, până la un punct, ne poate mijloci înțelegerea felului de a fi, felului de a gândi, felului de a se înhâna la treabă al japonezilor. Am văzut fotografiile care redau imaginea orașului de după întimplarea tragică din septembrie 1923. O dată trecut șocul, o dată înregistrată dimensiunea trecerii sale, oamenii s-au reîntors în fabrici și depozite, nu în clădirile guvernamentale, nu în școli și biblioteci, nu în temple, nu în bănci, nu în sălile de teatru și cinematografe, pentru că acestea nu mai existau, ci la reconstruirea lor, la reșezarea lor pe picioare, la reconstituirea vieții de dinaintea și la redimensionarea existenței în întregul său. De toate acestea Tokio își aduce și își aduce aminte. Fuseră distruse 20.000 de fabrici și depozite, 3.000 de clădiri guvernamentale, 1.500 de școli și biblioteci, 2.500 de temple, 5.000 de bănci, 250 de teatre și cinematografe.

Când viața a reintrat pe firul obișnuit, oarea a fi făcut-o pentru totdeauna. În 1931, refacerile erau raportate ca definitive și complete. În anul următor, populația atinge nivelul de dinaintea cutremurului. Prin-o măsură de extensie a frontierei urbane, Tokio ajunge să aibă 5.300.000 de locuitori. Bombele ultimei conflagrații mondiale aveau să vămuiască din nou, să tempereze, să redimensioneze, după alte reguli și într-o altă perspectivă, destinul orașului. Anul a trecut și, în prezent, populația aglomerării urbane, numită Tokio, se ridică la 28 de milioane, fără a fi exclus ca, în anul 2000 să atingă o cifră, să recunoaștem, greu de crezut: 35 de milioane de locuitori. Odată știute aceste lucruri, și se va spune despre Tokio, capitala Japoniei, și se va vorbi despre Tokio, ca despre simbolul prestigiului și demnității națiunii întregi. Și se va vorbi despre Tokio ca centru de afaceri și finanțe, ca simbol al bunului mers, al prosperității japoneze, despre Tokio ca despre unul din cele mai populate orașe locuite de muncitori și specialiști etc., etc.

Mape planturoase îți stau la dispoziție pentru a înțelege în lung și în lat Tokio la astăzi, pentru a pătrunde în subteranele sale, la propriu și la figurat, pentru a te ridica la înălțimile sale, la propriu și la figurat, pentru a accede la senta orașului de azi. Dar, așa cum întâmplă uneori oameni dispuși să-și trăiască viața la flacăra izbuzilor de tinețe, tot așa de frecvent găsim uneori, leșcoperim alături pe cei ce-și refuză de gustele din frumusețea răsăritului de oare cu gândul la neimplinirile anilor recuți. Tokio face ce face și revine la furile sale, unul din ele numindu-se, i-am nici o îndoială, absența ambiției a un capitol ce și l-ar fi dorit rezolvat înțel: sistematizarea. Din acest punct de vedere, Tokio este un sentimental, emănând acelora dintre noi care rămân tributari până la bătrânețea obiceiului de purta cămașă cu șabac, înflorată la it. Ce așezare n-a început prin a se considera în apele sale mizind pe străute înguste, crescute în voie, precum amurile copacilor, plecate dintr-un loc, junse cine știe unde, lărgite eventual, modernizate, dar păstrind, conservând același mod de existență, chiar dacă, pe e lături, casele de lemn au cedat locului ilor, apoi blocurilor din cărămidă și, mai apoi, zgirile-norilor din beton. Cu Tokio s-a întimplat la fel, ca și cu atâtea lte orașe, doar că, în cazul lui, rămâne alabilă consecvența cu sine, reîntoarce- a sine, dragostea de sine, refuzul, onștient sau nu, de a schimba o idee vechită la atingerea vremii, incomodă a scurgerea vremii, dar apărată și, mai nult decât atât, protejată să răzbată prin reme.

NEAGU UDROIU ■

Lumea se amuză

Din FUR DICH - R.D.G.

UNIREA ROMÂNILOR VĂZUTĂ DE LA NEW YORK (VII)

În interviul acordat la 8 decembrie 1983, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, ziarului „The New York Times”, se subliniază cu toată claritatea că „Desfășurarea evenimentelor istorice a demonstrat cu putere că Marea Unire de la 1 Decembrie 1918, care a dus la crearea statului național unitar român, a fost rezultatul nemijlocit al luptei hotărâte a celor mai largi mase populare, a întregii noastre națiuni, un act în deplină concordanță cu drepturile inalienabile ale românilor, cu cerințele legitime ale dezvoltării istorico-sociale”.

Printre aceste drepturi inalienabile ale românilor, un loc de frunte îl ocupă dreptul la autodeterminare, cunoscut în literatura politico-diplomatică în formularea de drept al popoarelor de a-și hotări de sine stătător propriile destine. Profesorul Wolfgang Friedmann, de la Columbia University din New York, apreciază că „în calitatea sa de principiu general și de călăuză în formarea de noi entități politice, autodeterminarea este în mod incontestabil un factor major în relațiile internaționale contemporane”. În lumina acestei concepții trebuie privită și prezentarea istorică a principalelor momente ale Unirii românilor din 1918, făcută de profesorul Wayne S. Vucinich în „Enciclopedia Americană” (volumul 23), apărută la New York în 1964. Reține atenția sublinierea că unirea s-a realizat prin „vot”, ceea ce pune în lumină caracterul plebiscitar al actului Unirii, ca expresie limpede a voinței poporului român.

Istoria stă măturie și demonstrează justetea incontestabilă a luptei hotărâte a popoarelor pentru eliberarea și constituirea lor în entități proprii, în state naționale unitare, independente. Viața dovedește că aceasta reprezintă calea dezvoltării economico-sociale rapide a fiecărui popor, precum și a instaurării în lume a unor raporturi noi, de colaborare egală între toate națiunile.

Observatorii lucizi și obiectivi ai istoriei poporului român nu puteau să nu remarce aceste adevăruri. Alături de toate celelalte momente cardinale ale dezvoltării noastre naționale, Marea Unire din 1918 nu putea să nu apară spiritelor înaintate ale vremii altfel decât un act fundamental al identității poporului român, ca cea mai convingătoare dovadă a hotărârii sale nestrămutate de a-și conduce singur destinele, de a-și făuri un viitor în deplină consonanță cu idealurile sale legitime — expresie a unității sale de aspirații.

Un martor al luptei pentru înfăptuirea acestor idealuri și cunosător avizat al ansamblului evenimentelor istorice din România, a fost Charles J. Vopicka, tri-

misul extraordinar și ministrul plenipotențiar al S.U.A. în țara noastră, în perioada 1913—1920. Diplomatul american acreditat și în țări vecine, dar care și-a avut reședința la București, a publicat în 1921 un volum de memorii, prea puțin cunoscut, sub titlul „Secretele Balcanilor. Șapte ani de viață diplomatică în centrul furtunos al Europei”.

În amintirile sale, Charles J. Vopicka subliniază, între altele, că întreaga intelectualitate din România dorea cu multă ardore ca cele patru milioane de români din Transilvania să fie eliberați, iar teritoriul lor să se unească cu patria-mamă. În volum este prezentată pe larg lupta patrioților români pentru desăvârșirea unității naționale, precum și eforturile diplomatice întreprinse pe multiple planuri pentru ca jertfele României să fie recunoscute de aliați. Referindu-se la aceste aspecte, autorul american subliniază în finalul cărții sale următoarele: „Să nădăjduim că singele celor ce-au pierit și lacrimile celor ce-au trăit și-au suferit nu au fost vărsate în zadar și că din toate calamitățile și dezolările va răsară puternic și traicnic binele pentru întreaga omenire”.

Accentul pe care diplomatul american îl pune pe dreptate nu este întâmplător. Marile puteri nu erau pregătite să aplice criteriile justiției cererilor îndreptățite prezentate de România la Conferința de pace de la Paris. Mai mult decât atât, așa cum se arată în articolul „Hotărârea României” în numărul din 21 septembrie 1919 al ziarului „The New York Times”, Aliații au comis o eroare, adoptând față de cererile românești „o atitudine ostilă, care aproape exasperează opinia publică din România”. Iar același ziar sublinia în continuare: „România de astăzi nu mai este România de ieri”. Astăzi, toți românii și-au exprimat dorința de a se uni într-un singur stat național, iar această dorință ei o vor înfăptui independent de ceea ce ar putea decide Conferința de pace împotriva lor. Aceasta nu este o amenințare, ci este doar un limbaj clar... România nu va ceda niciodată... Româniilor și o națiune tinărie, care are un viitor... Prin atitudinea sa, România a salvat civilizația europeană și cindva i se vor aduce mulțumiri pentru aceasta.”

Primul articol din „The New York Times” pe care l-am citat în aceste însemnări a apărut la 3 noiembrie 1918 și exprima certitudinea că „neamul românesc se va uni”. Prin-o fericită coincidență, în aceeași zi, la mii de kilo-

Atentat împotriva lumii

Spre deosebire de producția de heroină, producția de arme nu este clandestină. În timp ce filierele drogului se împletesc de la început la sfârșit în cea mai crasă obscuritate, cele ale armamentului se desfășoară deschis, cu o solemnitate rece a... „necesității înalte”. După umila mea părere, o bombă cu hidrogen și o tonă de heroină nu se deosebesc decât aparent: ambele sînt născute și vindute în detriment direct al oamenilor. Va fi, desigur, fericită chiar dacă de mult așteptată clipa cînd și armele nucleare după actul elementar al scoaterii lor în afara legii vor fi căutate cu periscopul de toate polițiile din lume.

În afară de faptul simplu că drogul și armamentul nuclear nu au cum să facă bine omenirii, asemănarea dintre ele se extinde și la capitolul deloc marginal al beneficiilor. În legătură cu acest ultim aspect, revista „Tricontinental” scrie: „Suplimentul lui „New York Times” — intitulat „Carierile 83”, care publică mici anunțuri destinate inginerilor, profesioniștilor și tehnicienilor — era plin de oferte ale producătorilor de armament și ale direcțiilor pentru material militar ale marilor firme. Dar aceste locuri de muncă sînt rare. Militarii, în general, privează știința de mai multe fonduri și locuri de muncă decât le furnizează. După cel de-al doilea război mondial — cînd comandanții de pe portavioane dădeau ordine ca avioanele avariate să fie aruncate în mare, în loc să le trimită pentru a fi reparate, și cînd izbucneau dese scandaluri în legătură cu cererile de material sau prețuri prea mari — lucrurile nu s-au schimbat. „Tehnologia de virif”, care se schimbă de la o zi la alta, precum și creșterea cererii au determinat o adevărată „ploaie de aur” și majorarea excesivă a prețurilor. În ultimii 30 de ani, prețurile noilor tancuri au sporit de 10 ori, cel al avioanelor de luptă de 30 de ori, fără a mai ține cont de majorarea datorată inflației.”

„Ploaia de aur” la care se referă revista poate fi analizată în procent de sem-

nificative: profiturile fabricanților de arme au crescut spectaculos în 1982, în pofida crizei din economia civilă. În ultimul trimestru din 1982, profiturile a opt dintre cei mai mari producători de armament („Boeing”, „General Dynamics”, „Lockheed”, „McDonnell-Douglas”, „Northrop”, „Rockwell International”, „Grumman” și „United Technologies”) au crescut cu 23 la sută față de anul anterior, în timp ce pe ansamblul marilor întreprinderi profiturile au scăzut cu 24 la sută.

Sporirea profiturilor fabricanților de material de război a fost moderată în 1982 datorită pierderilor din sectoarele civile ale firmelor, generate de criza economică. Dar specialiștii de la firma „Value Line”, care oferă date orientative privind investițiile, au calculat că profiturile firmelor aerospațiale și din alte domenii, îndeosebi producătoare de arme, inclusiv cele mai mici firme din această categorie, vor spori cu 34 la sută în 1983 și 164 la sută în perioada 1982—1986.

Prevăzînd însemnate câștiguri, investitorii și speculatorii au provocat la burse o creștere a cursului acțiunilor firmelor din domeniile producției militare.

Roza vinturilor

ALDO PALAZZESCHI (Italia)

Necunoscutul

L-ai văzut în seara asta trecînd?
L-am văzut.
L-ai văzut ieri seară?
L-am văzut, seară de seară îl văd.
Te privește?
Nu-și întoarce privirea,
privește doar în cealaltă parte,
în cealaltă parte, acolo unde începe cerul
și unde contenește pămîntul, acolo
unde îndărătul soarelui
stăruie o dungă de lumină.
Și cînd se întunecă pleacă.
Singur?

Singur.
Cum e îmbrăcat?
În negru-i îmbrăcat, pururi în negru.

Bătrîna somnului

Bătrîna are o sută de ani.
Arareori fusese văzută ziua umblind.
Cîteodată lumea o găsește dormind la fîntînă.
Nimeni n-o trezește.
În susurul molcom al apel adoarme bătrîna
și moșăie în susurul molcom
zile și zile și zile.

În românește de PETRE STOICA ■

● Valea Prahovei, gazdă ospitalieră a poeziei și muzicii tinere ●

La Cimpina, același public entuziast

Atmosferă elevată, la Cimpina

Localitatea: Cimpina, 4 ianuarie 1984, orele 18, sala Casei de cultură.

Număr de spectatori: 1000 în sală și pe scenă de jur-impresurul nostru. Afară, ascultând la difuzoare, alți 500.

Calitatea spectacolului: foarte bună. Atmosfera: momente formidabile s-au evidențiat pe un fundal de bună receptivitate păstrată pe întreaga durată a manifestării.

Noutăți: au fost cintate pentru prima oară în public piesele: „Satul tău” (Vall Șerban) și „Fosta iubire” (Valeriu Penișoară).

Aportul organizatorilor: foarte bun.

Lume luminată la Cimpina! Și spunem asta nu doar pentru că au venit în număr foarte mare la manifestarea noastră, dar și pentru că oamenii de aici au dovedit chiar de la început o extraordinară capacitate de receptare a mesajului artistic, intuindu-ne intențiile, deschizându-se cu totul, cu mintea și sufletul adică. După două exprimări mai complexe, cu „Incognito” și Dinu Olărașu, simplitatea verticală a „Trupele din Nord” cucerește prima. „Cintecul antirăzboinic” al lui Fabry Aladar a făcut intiiul succes al serii, urmat la aceeași cotă de „Turăta” și „Doina lui Lucaci”. Adrian Păunescu, ca în atâtea alte cazuri similare, preocupat de soarta celor rămași în afara sălii, propune soluția. Ar fi fost și păcat cind oamenii s-au dovedit atât de buni, atât de dornici de comunicare, de participare directă la actul de cultură ce le era destinat. O parte din spațiul scenei a devenit curind spațiu activ și, pentru acei oameni, întrebări aveau curind să se convertească-n răspunsuri, dorințe-n implinite bucurii. Cintelele de țară au avut un ecou pe care l-am simțit aproape de inimile tuturor. Și tot astfel cum „cintelele noastre bune fac parte din cintelele bune ale lumii”, în programul nostru avem să alternăm cintele reprezentative ale cenaclului cu altele din lume. „Omul pădurii” cu dinamismul său descriind vitalitatea oamenilor Maramureșului face bine între două piese „Beatles”. Zaharia Nica își menține priza la public cu a sa „Floriciță”. Aflat pe un drum de independență artistică, dovedindu-și astfel marile resurse interpretative, Cristin Minculescu, acest „spectacol în spectacol”, este la fel de plăcut surprinzător în compania puștanilor de la „Totuși”, Ioana și Andrei Păunescu, cit și în aceea a experimentaților din jurul lui Alexandru Zărnescu. Apariția cuceritoare a Sorinei Hașegan aduce în prim-planul scenei nu doar imaginea curată a celui mai înfloritor anotimp al vieții, dar și meritele unor părinți care au știut să-i însușească acestui copil și dragostea dar și profunzimea exprimării. Atmosfera a fost de-a dreptul fantastică la cintelele de pace ale cenaclului, între care „Toate femininele vor pace” și „Să fie pace în lume” în interpretarea sensibilă a tinerei Carmen Antal au fost cel mai bine primate. La cintecul „Dor de Eminescu” o înlăntuire de brate ne-a dezvăluit imaginea unei minifice coroane așezate pe scenă și sală peste creștetul poeziei și limbii românești.

nești. Adrian Păunescu a interpretat și aici, grav și profund, emoționantul „Cintec al lui Ștefan cel Mare”. Aveau să-l urmeze marile recitaluri ale serii cu Vall Șerban, Duce Bertzi, Mihail Stan (care mărturisea că n-a mai văzut de multă vreme o sală ascultind poezie cu atita interes), cu grupurile „Poesis” și „Par-taj”. Succesul serii însă l-a obținut pe merit Valeriu Penișoară, în formă de zile mari. „Spre bine, spre frumos, spre adevăr”, un cinteț de substanță, ridicind multe probleme, a fost primit cu urale la fiecare vers. De asemenea, noua sa creație muzicală „Fosta iubire”, realizată pe versurile poetului Adrian Păunescu, ascultată așa cum puține săli au făcut chiar la piese consacrate, ne determină să-i prevedem încă de la lansare o carieră mare. Poezia lui Adrian Păunescu, „Pacient”, avea să încheie un spectacol cu totul excepțional, cu un public pe măsură, realizând în șirul spectacolelor noastre o participare de mare elevație, un punct de referință în manifestările noastre viitoare.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Un talent în vîrstă de numai 6 ani: Sorina Hașegan

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

Primenirea

Localitatea: Comarnic, 5 ianuarie 1984, orele 18, sala Casei de cultură.

Număr de spectatori: 700 (vreo 250-300 ascultau pe la uși, pe la ferestre).

Atmosfera spectacolului: intimă, plăcută, agreabilă, ca o elegie cu zăpadă, cal și zurgălăi din poemele lui Serghel Eesenin.

Noutăți: au debutat sub semnul certitudinii Mihaela Botoacă, Cristina Iancovici, Simona Georgescu și Florian Birsan. De menționat: tinerii din Cenaclul Flacăra și-au confirmat ori reconfirmat clasa.

Aportul organizatorilor: intru totul multumitor.

Pe Valea Prahovei, la Comarnic, ne-am dat mai bine seama de două realități indisolubile legate de viața și existența Cenaclului Flacăra: în sălile mici se pot realiza spectacole mari, iar spectacolele cu adevărat mari nu se fac numai și numai cu vedete de primă mână! Rămînînd deocamdată în perimetrul primei idei vom aminti că se vehiculează, de-o

bună vreme încoace, viabilitatea micro-grupurilor preferențiale, cu tot arsenalul de supozitii și interjecții care le amplifică și potențează, incit nici nu este nevoie să dezvoltăm subiectul. Cel de-al doilea aspect ni se pare însă a fi definitiv pentru starea generală de lucruri din Cenaclul Flacăra. De peste 10 ani, de la înființarea sa și pînă azi, s-au perindat mulți prin cenaclu. Unii și-au făcut nume, iar alții renume. Unii au venit și-au plecat; alții n-au mai venit, preferînd divertismentul și estrada. Alții s-au pierdut, din păcate, pe drumul sinuos al nu mai știu cărei reconfirmări ocazionale. În fond, este un aspect care ține de normalitate. Întră în ordinea firescului, a legilor firii. Parabola de sorginte socială privitoare la cuiul și puii de rindunică luîndu-și zborul după puteri și după dimensiunea aripilor (și a condeiilor, am adăuga noi) ni se pare că merge pînă la confundare și sinonimie cu chestiunea ridicată în speță.

În același climat de promovare cu osirdie a valorilor tinere am sîtua și întimplarea literar-artistică de la Comarnic, (comarnic i se spune porții prin care oile sînt date băcițelor la muls). Tineri care cîștigă pe zi ce trece o mai bună cotă valorică și se bucură, desigur, de audiență la public. Dinu Olărașu cîntă propriile sale texte. Cu alt prilej laudam textele sale, iar mai apoi vocea sacadată, „mușcată”, de blues american. Iată că recentele premii de debut în poezie pe anul 1983 ale Editurii „Albatros” aduc printre laureați și pe Dinu Olărașu! Fie, așadar, într-un ceas bun!

De regulă, prichindeii, liliptanii asigură o notă de gingășie și nevoie de tandrețe în spectacol. Copila Sorina Hașegan, din Săliștea Sibiului, are doar 6 ani. Are însă și prezență scenică și o voce plăcută, catifelată. „Trupa din Nord” compusă din Octavian Bud, Emilian Onciu și Fabry Aladar și-a asigurat de-acum un loc distinct în cenaclu. Nădăjduim că și în inima marelui public. „Lumineze-ne zăpada, care mistuie Carpații, / Lumineze-ne zăpada, care cade peste altii” a atins apogeul în respectiva seară, iar comarnicenii au interpretat-o cu simțire, ca pe o elegie murmurată și legată, probabil, și de masivul Bucegilor din apropiere. Iată că un alt tânăr resințean, Cristian Buică, a pășit bărbătește în cenaclu. Are o voce baritonă, bine strunită. „Vremea sărbătorilor” și „Ne-am săturat” au adus, realmente, în cenaclu o notă de revigorare și prospețime.

În acest loc anume de pe harta țării, de care se leagă numele dormitorului Gheorghe Bibescu și ale poetilor Martha Bibescu și Simion Stolnicul, s-au egalat multe recorduri. Comarnicenii, ne-am dat seama, sînt oameni deschisi spre cultură și nou. Și nu e vorba de haina reinnoirilor de la fiecare început de an. Așadar, în acest loc, situat la egală distanță de Brașov și Ploiești, s-au realizat cîteva momente de excepție, pe care le vom numi negresit. Interesant cintecul în aromână a lui Marius Bațu. Elegiace și abia șoptite cintelele trupei „Poesis”, Cristian Minculescu s-a întrecut și de data asta pe sine înnoindu-și clasa alături de trupa „Totuși” (Ioana și Andrei Păunescu), precum și secundat de trupa „Flapo”. Cintelele „Dor de Eminescu” și „Din nou Beatles” au prins excelent la

public. Priză mare la public, cum era să de așteptat, au avut bucățile de sorgință istorică. Momentele tensionale culminînd cu „Treceți batalioane române Carpații” și „Doina lui Lucaci”. Cit despre partiturile „de factură lumescă” („Fost-am omul pădurii”, „La o cană cu vin”, „Foaie verde spic de piine” etc. etc.) avem a adăuga și a omagia locul distinct ocupat de ele în sufletul comarnicenilor. Fie că e vorba de elevi și studenți sau tineri intelectuali, fie că e vorba de muncitori de la întreprinderea de mobil „Posada”, fabricile de ciment alb sau de piese refractare, Cooperativa „Covoru popular” ș.a., cei din Comarnic au și glăbun dar și case frumoase, impozante. Pentru că îndelețnicirea comarnicenilor nu mai este numai păstoritul (ei mai de tîn, totuși, 7000 de oi). Ascultînd sfatul liderului cenaclului „Fie viitorul harnic / Fără praf pe la Comarnic” (praf de ciment alb - n.n.), trăgînd cu urechea la spusele din bătrîni: „Să nu-ți lei cai din Comarnic și nevastă din Breaza”, vor spune, la urma urmelor, că aceste locuri sălbatice de frumoase au și oameni admirabili, pe măsură.

Nu vom încheia înainte de-a spune această deschidere spre nou și spre valurile tinere („testate” și la Comarnic) merge mină în mină cu promovarea cîntecului și a poeziei bune de pe meridia nele lumii. Numai o astfel de deschidere poate asigura unui fenomen de cultură tînără și prosperă, în plin efort de invio rare și originalizare, durată, viabilitate actualitate și, poate, și un dram de eternitate.

DORIN SĂLĂJAN ■

Difficila irumusețe

Localitatea: Băicoi, 6 ianuarie 1984, orele 18, sala Clubului Schela Băicoi.

Număr de spectatori: 1000.

Atmosfera: reținută la început, punctată de cîteva spontaneități, în a doua parte foarte bună.

Noutăți: au debutat Adrian Tabacu Ioan Alexandru Dogaru, Pîrvu Valeriu Cătălina Ștefan, Constantin Florin, Dan Ligia Ionescu.

Calitatea spectacolului: foarte bună.

La Băicoi, cu toată organizarea impecabilă, sala de 600 de locuri a fost realmente luată cu asalt. Spectacolul începu într-o atmosferă reținută, colorată pe ic pe colo de diferite spontaneități care nu-și aveau locul într-un lăcaș de cultură, amenința să se piardă în banal. În acest sens, eforturile poetului Adrian Păunescu au fost răsplătite. Per total - Băicoi a fost un spectacol grozav. Cu un pic de lecție de istorie. „Doina lui Lucaci” a fost primul fapt realizat superb. Încei dar sigur, lucrurile au luat o turnură normală, cind tot omul a înțeles că art este în folosul lui și că un act de cultură este în aceeași măsură și un act de civilizație. Și dacă în prima parte partii ciparea la cintelele de țară, la momentele de atmosferă nu a fost pe măsură partea a doua a depășit tot ceea ce n putem închipui.

(Continuare în pag. 22)

DUCU BERTZI ■

Flacăra. Redacția: București, Piața Scintei 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefone: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: PROBLEMELE OMULUI (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Mihail Stănescu, Emanuel Valeriu, Georgeta Ștefănescu - 25 42, 21 30; audiențe - 25 58); PROBLEMELE DEZVOLTĂRII (Cornel Nistorescu, Ilie Purcaru, Nicolae Grigore, Ion D. Goia, Dumitru Constantinescu - 25 66); PROBLEMELE CULTURII (George Arion, Adrian Dohotaru, Horia Pătrașcu, Victor Niță - 14 57); PROBLEMELE NOULUI (Ovidiu Ioanișoia, Oprea Georgescu, Liviu Timbus, Lionel Nițescu, Constantin Balaciu, Margareta Mureșan - 21 28); PROBLEMELE REVISTEI (Dorin Gherghinescu, Dan Bărlădeanu, Constantin Dragomir, Elena Ghera, Sorin Postolache - 21 23, 25 69, 20 72, 14 53); secretar responsabil de redacție - Nicolae Cristache - 21 43; redactor șef adjunct - Nicolae Arsenie - 21 24; redactor șef - 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scintei”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se ILEXIM - Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 226, București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU